പാദമുദ്രകൾ

പെരുന്ന കെ.എൻ.നായർ

പാദമുദ്രകൾ

(ജീവചരിത്രങ്ങൾ)

1105

പെരുന്ന കെ. എൻ. നായർ

വിതരണം

കറൻറ് ബുക്സ്, തൃശ്ശൂർ

വില ക. 1.50

ഗ്രന്ഥകാരന്റെ ഇതരകൃതികൾ

പ്രഭാതകിരണം		(കവിതകൾ)
നാം സഹോദരന്മാർ	(തർജ്ജമ)	
കുങ്കുമപ്പൂക്കൾ	(,,)	(കഥകൾ)
കുരുവികൾ	(,,)	(,,)
ആത്മോപഹാരം	(,,)	(,,)
വസന്താഗമം	(,,)	(,,)
കേരളത്തിലെ കോൺഗ്രസ് പ്രസ്ഥാനം		(ചരിത്രം)

1103

മുഖവുര

വിലപ്പോഴായി ചില പത്രമാസികകളിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ള, ആറ് മഹദ് വ്യക്തികളുടെ ലഘുജീവചരിത്രങ്ങളുടെ സമാഹാരമാണീ ഗ്രന്ഥം. കേരളീയർക്ക് ഒരിക്കലും മറക്കാനാകാത്ത ഈ മഹാപുരുഷന്മാരെ ഇന്നത്തെ യുവതലമുറയ്ക്ക് വേണ്ടത്ര പരിചയമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഭാവിപരമ്പരകൾക്കുവേണ്ടി സമ്പന്നമായൊരു പൈതൃകം നേടിവെച്ചിട്ടുപോയ ഇവരെ നാം എല്ലാക്കാലത്തും കൃതജ്ഞതാപൂർവ്വം സ്മരിക്കേണ്ടതാണ്.

ഈ ജീവചരിത്രങ്ങൾക്കാവശ്യമായ വിവരങ്ങൾ തേടിപ്പിടിക്കുവാൻ കുറച്ചൊക്കെ സമയവും പ്രയത്നവും ചിലവഴിക്കേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ട്. പലവിധ ഗ്രന്ഥങ്ങളും ഇതര പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങളും പരിശോധിക്കയും, ചില വ്യക്തികളിൽനിന്നും നേരിട്ട് വിവരങ്ങൾ ശേഖരിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. സർ സി. മാധവൻനായർ, ശ്രീ. കെ. പി. കേശവമേനോൻ, ശ്രീ. ഒ. എം. ചെറിയാൻ, ശ്രീ. പോത്തൻ ജോസഫ്, ശ്രീ. എസ്. പരമേശ്വരൻപിള്ള, ശ്രീ. കെ. ശങ്കരപ്പിള്ള, ശ്രീ. മൂക്കോത്തു കുമാരൻ, ശ്രീ. പി. വി. കൃഷ്ണവാരിയർ, ശ്രീ. ജസ്റ്റീസ് എസ്. വേലുപ്പിള്ള, ശ്രീ. ജി. പി. ശേഖർ, ശ്രീമതി കമലാ മങ്കേക്കർ തുടങ്ങിയവരോടും എന്റെ സുഹൃത്തുക്കളായ ശ്രീ. ജി. എസ്. ധാരാസിങ്ങ്, ശ്രീ. കെ. എൻ. എം. പിള്ള എന്നിവരോടും എനിക്ക് ഇക്കാര്യത്തിലുള്ള കടപ്പാട് ഇവിടെ രേഖപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളട്ടെ.

എറണാകുളം
1—5—1966

പെരുന്ന കെ. എൻ. നായർ

ഉള്ളടക്കം

1. ശങ്കരനാഥജ്യോത്സ്യർ — (1789-1858)
2. ദേവജി ഭീമജി — (1829-1894)
3. സി. ശങ്കരൻനായർ — (1857-1934)
4. ജി. പി. പിള്ള — (1864-1903)
5. ടി. എം. നായർ — (1869-1919)
6. ചെമ്പകരാമൻപിള്ള — (1891-1934)

ശങ്കരനാഥജോസ്യർ

ഈ രുപതാം ശതകത്തിന്റെ ഈ ഉത്തരാർദ്ധത്തിൽ, ഒരു മലയാളി, കാശ്മീരിലെ ഹൈക്കോടതി ജഡ്ജിയായോ ഇന്ത്യയുടെ രാജ്യരക്ഷാമന്ത്രിയായോ റഷ്യയിലോ ജർമ്മനിയിലോ ഇന്ത്യയുടെ സ്ഥാനപതിയായോ സേവനമനുഷ്ഠിയ്ക്കുന്നതു് ആരിലും അത്ഭുതമുളവാക്കുകയില്ല. എന്നാൽ, ഒന്നരനൂറ്റാണ്ടിനുമുമ്പു്, കേരളക്കരയുടെ വടക്കെ അറ്റത്തു് കോലത്തുനാട്ടിൽ ജനിച്ച ഒരു യുവാവു്, പഞ്ചാബിലെ മഹാരാജാ രഞ്ജിത്സിങ്ങിന്റെ മന്ത്രിപദം വഹിക്കുകയും നയതന്ത്രവൈദഗ്ധ്യംമൂലം ബ്രിട്ടീഷു് ഗവർണ്ണർ ജനറലിന്റെപോലും ബഹുമാനാദരങ്ങൾ ആർജ്ജിക്കയും ഉത്തരേന്ത്യയിലെ പല രാജാക്കന്മാരുടെയും ഉപദേഷ്ടാവായി വർത്തിക്കയും ചെയ്തിരുന്നുവെന്നു പറഞ്ഞാൽ പലരും ആശ്ചര്യപ്പെട്ടുവെന്നു വരും. കേരളക്കരയുടെ മഹത്വം ഒന്നരനൂറ്റാണ്ടിനുമുമ്പു് ഹിമാലയസാനുക്കൾവരെ അറിയിച്ച പണ്ഡിതനായ ആ കേരളീയനാണ് ശങ്കരനാഥജോസ്യർ.

വടക്കേ മലബാറിൽ ഇപ്പോഴത്തെ തളിപ്പറമ്പു താലൂക്കിൽപെട്ട കരിവെള്ളൂർ ശാഖയിലെ ഒരു സാമന്തകുടുംബമായ വങ്ങാട്ട

മാത്തിലെ ഒരംഗമായി കൊല്ലവർഷം 965 മിഥുനമാസം 32-ാംനാ- (1789) ശങ്കരനാഥൻ ജനിച്ചു. പ്രസ്തുത കുടുംബത്തിലെ പുരുഷന്മാർക്കു് 'പണ്ടാല' എന്നും സ്ത്രീകൾക്കു് 'പിള്ളയാർതിരി അമ്മ' എന്നും സ്ഥാനപ്പേരുണ്ടായിരുന്നതായി ഒരു രേഖയിൽ കാണുന്നു. വങ്ങാട്ടമാത്തിലെ പാവ്വതിഅമ്മ കാവ്യനാടകാദികളിൽ തല്പരയായിരുന്നു. കരിവെള്ളൂരംശത്തിൽതന്നെയുള്ള പട്ടോടം ഇല്ലത്തു് അഗ്നിശർമ്മൻ നമ്പൂതിരിയാണു് പാവ്വതിഅമ്മയെ വിവാഹം കഴിച്ചിരുന്നതു്. അദ്ദേഹം പെരിഞ്ചല്ലൂർ ഗ്രാമത്തിലെ നമ്പൂതിരിമാരിൽ പ്രധാനിയും സംസ്കൃതപണ്ഡിതനും വേദജ്ഞനും സമ്പന്നനും ആയിരുന്നു. ഈ ദമ്പതിമാർ വളരെക്കാലം സന്താനഭാഗ്യമില്ലാതെ അതിനു വേണ്ടി പ്രാർത്ഥനയും ദാനധർമ്മങ്ങളുമെല്ലാം നടത്തിക്കഴിഞ്ഞു. പിന്നീടു്, പാർവതിഅമ്മയുടെ 31-ാംവയസ്സിലാണു് അവർ ശങ്കരനാഥനെ പ്രസവിച്ചതു്. അതും വിചിത്രമായ സാഹചര്യങ്ങളിൽ.

ടിപ്പുവിന്റെ പടയോട്ടം നടന്നിരുന്ന അക്കാലത്തു് ഉത്തരകേരളത്തിലെ ജനങ്ങൾ പ്രാണരക്ഷാർത്ഥം തെക്കോട്ടു് പലായനം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. അങ്ങനെ ഓടിപ്പോകേണ്ടിവന്ന വരുടെ കൂട്ടത്തിൽ അഗ്നിശർമ്മൻനമ്പൂതിരിയും പൂർണ്ണഗർഭിണിയായ പാവ്വതിഅമ്മയും ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു. ഒരു ദിവസം നടന്നുതളർന്നു് ഒരടിപോലും മുന്നോട്ടുവെയ്ക്കാൻ കഴിയാത്ത നിലയിൽ മാഗ്ഗമദ്ധ്യേയുള്ള ഒരു ചെറിയ ക്ഷേത്രത്തിൽ അവർ അഭയം തേടി. ക്ഷേത്രത്തോടനുബന്ധിച്ചുള്ള ഒരു ചെറുകെട്ടിടത്തിൽ വിശ്രമിക്കുന്ന അവസരത്തിലാണു് പാവ്വതിഅമ്മ, പിൽക്കാലത്തു് പ്രശസ്തനായിത്തീർന്ന തന്റെ ഏകപുത്രനെ പ്രസവിച്ചതു്. പ്രസവം കഴിഞ്ഞു് പാർവതിഅമ്മയ്ക്കു നടക്കാറായപ്പോൾ ആ ദമ്പതികൾ ശിശുവുമൊത്തു യാത്ര തുടർന്നു് ഏതാനും ദിവസത്തിനുള്ളിൽ സുരക്ഷിതമായൊരിടത്തു് എത്തിച്ചേർന്നു. ടിപ്പുവിന്റെ പടയോട്ടം കഴിഞ്ഞു സമാധാനം പുനഃസ്ഥാപിതമായ ശേഷമേ അവർ നാട്ടിലേക്കു മടങ്ങിപ്പോയുള്ളൂ.

യഥാകാലം സപത്നിതാവിന്റേയും നാട്ടിലെ ഉന്നതരുടേയും കീഴിൽ പഴയ സമ്പ്രദായത്തിലുള്ള വിദ്യാഭ്യാസം ആരംഭിച്ച ശങ്കരനാഥൻ ബാല്യനായിരിക്കുമ്പോൾതന്നെ അസാമാന്യമായ ബുദ്ധിസാമർത്ഥ്യം പ്രകടമാക്കിയിരുന്നു. വയ:ക്രമത്തെ കവിഞ്ഞു് വിദ്യാഭ്യാസം അഭിവൃദ്ധിപ്പെട്ടുകയും സംസ്കൃതസാഹിത്യം, ജ്യോതിഷം എന്നിവയിൽ അദ്ദേഹം പാണ്ഡിത്യം സമാർജ്ജിക്കയും ചെയ്തു. കാരണവന്മാരൊ സഹോദരന്മാരൊ ഇല്ലാതിരുന്ന ശങ്കരനാഥനു് ചെറുപ്പത്തിൽതന്നെ കുടുംബസംബന്ധമായ മുമതലകളും കയ്യേൽക്കേണ്ടിവന്നു. പക്ഷെ ദേശാടനം നടത്താനും കൂടുതൽ പാണ്ഡിത്യം ആർജ്ജിക്കാനുമാണു് മനസ്സു് വെമ്പിക്കൊണ്ടിരുന്നതു്. തന്റെ ഏകപുത്രനെ പിരിഞ്ഞിരിക്കാൻ സന്നദ്ധയല്ലാത്ത മാതാവിൽനിന്നു്, അവസാനം, വംശശ്രേയോഭിവൃദ്ധിക്കായി ഗംഗാസ്നാനം, ഗയാശ്രാദ്ധം മുതലായവ കഴിക്കാൻ കാശിക്കു പോകുന്നതിനുള്ള അനുവാദം അദ്ദേഹം പണിപ്പെട്ടു നേടി.

യാതൊരുവിധ വാഹനസൗകര്യങ്ങളുമില്ലാതിരുന്ന അക്കാലത്തു് ശങ്കരനാഥനു് കാൽനടയായിത്തന്നെ സഞ്ചരിക്കേണ്ടിയിരുന്നു. ഈ യാത്രാമദ്ധ്യേ വരാഹാചാര്യർ എന്ന യതിവര്യനെ കണ്ടുമുട്ടുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യത്വം സ്വീകരിക്കയും, അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നു് ധർമ്മശാസ്ത്രം, മന്ത്രശാസ്ത്രം, ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രം, വേദാന്തം തുടങ്ങിയവ അഭ്യസിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനുശേഷം കടക്, മൈസൂർവഴി കാഞ്ചിപുരത്തെത്തി കാമാക്ഷിക്ഷേത്രത്തിൽ ഒരു മണ്ഡലക്കാലം ഭജനമിരുന്നു. ഇക്കാലത്തു് കയ്യിൽ പണമില്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ടു് ആദ്യം പലദിവസങ്ങളിലും അദ്ദേഹത്തിനു് പട്ടിണികിടക്കേണ്ടിവന്നു. എന്നാൽ പിന്നീടു്, ക്ഷേത്രത്തിലുണ്ടായിരുന്ന ഒരു ദേവദാസിക്കു്, ഈ യുവാവു് അസാമാന്യസിദ്ധികളുള്ള ഒരു യോഗിയാണെന്നു തോന്നുകയാൽ അവർ ക്ഷേത്രത്തിൽനിന്നു് തനിക്കു കിട്ടുന്ന നൈവേദ്യത്തിൽ ഒരുഭാഗം അദ്ദേഹത്തിനു നൽകിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

ഭജനക്കാലത്തു് ഒരു ദിവസം ക്ഷേത്രത്തിനു സമീപത്തുള്ള പാലാറിൽ കുളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കവെ, ശങ്കരനാഥനു് ഒരു കാമാക്ഷിവിഗ്രഹം കിട്ടി. പ്രസ്തുത വിഗ്രഹത്തെ യഥാവിധി പൂജിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നാൽ ശ്രേയസ്സിനു കാരണമാകുമെന്നു് അന്നു രാത്രി സ്വപ്നദർശനമുണ്ടായതായി പറയപ്പെടുന്നു. ഏതായാലും പ്രസ്തുത വിഗ്രഹത്തെ അദ്ദേഹം മരണംവരെ ഭക്തിപൂർവ്വം പൂജിച്ചിരുന്നു. ഈ വിഗ്രഹം, ജോത്സ്യരുടെ മരണശേഷം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മദേശത്തു പണി കഴിച്ച ക്ഷേത്രത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിക്കയുണ്ടായി.

കാഞ്ചീപുരത്തെ പല പുണ്യക്ഷേത്രങ്ങളും സന്ദർശിച്ച ശേഷം ശങ്കരനാഥൻ കാശിയിലെത്തി ഗംഗാസ്നാനം, വിശ്വനാഥദർശനം, പിതൃക്രിയ മുതലായതെല്ലാം നടത്തിയശേഷം നാട്ടിലേക്കു മടങ്ങാതെ അവിടെ താമസിച്ചു് വേദപഠനത്തിൽ മുഴുകുകയാണുണ്ടായതു്. ശങ്കരനാഥന്റെ പ്രശസ്തി ഉത്തരേന്ത്യയിലെങ്ങും വ്യാപിക്കാൻ വളരെ താമസമുണ്ടായില്ല. ജ്യോതിഷസംബന്ധമായി അദ്ദേഹം നടത്തിയിരുന്ന പ്രവചനങ്ങളെല്ലാം സഫലങ്ങളായിത്തീർന്നിരുന്നതുകൊണ്ടു് അനേകം പേർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമീപത്തേക്കു ആകർഷിക്കപ്പെട്ടു. പണ്ഡിറ്റ് ശങ്കർനാഥ്, ശങ്കർനാഥ് ജോഷി, ശങ്കരനാഥജോത്സ്യർ എന്നീ പേരുകളിൽ അദ്ദേഹം അറിയപ്പെട്ട തുടങ്ങിയതു് ഇക്കാലത്താണു്. രാജാക്കന്മാരും നാടുവാഴികളും, പല്ലക്കുകളും മറ്റും കൊടുത്തയച്ചാണു് അദ്ദേഹത്തെ തങ്ങളുടെ കൊട്ടാരങ്ങളിലേക്കു് കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി ഭാവിഫലങ്ങളും ആരാഞ്ഞിരുന്നതു്. അവർ നൽകിയിരുന്ന സംഭാവനകളും ദാനധർമ്മങ്ങങ്ങളുംക്കായി അദ്ദേഹം വിനിയോഗിക്കയും ചെയ്തു. കാശിയിൽ മണികർണ്ണികയിൽ യാത്രക്കാക്കു് സൗജന്യമായ താമസത്തിനും ഭക്ഷണത്തിനുംവേണ്ടി ഒരു സത്രം അദ്ദേഹം ഏർപ്പെടുത്തി. 'ജോത്സ്യർ സത്രം' എന്ന പേരിൽ അതു് ഇന്നും അറിയപ്പെടുന്നു.

ഹിമാലയത്തിനു് വരയിലെ ഒരു ചെറിയ രാജ്യമായിരുന്ന കോട്ടകാംഗ്രയിലെ രാജാവു് ഷംഷേർചന്ദ്, തീർത്ഥാടനത്തി

നായി കാശിയിൽ വന്നപ്പോൾ ശങ്കരനാഥജോത്സ്യരുടെ പാണ്ഡിത്യം ബോദ്ധ്യപ്പെട്ടതിനെത്തുടർന്ന് 1816-ൽ അദ്ദേഹത്തെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി തന്റെ ആസ്ഥാനസദസ്സിലെ മുഖ്യജോതിഷപണ്ഡിതനും ആത്മീയോപദേഷ്ടാവുമായി നിയമിച്ചു. അന്ന് അദ്ദേഹത്തിന് 27വയസ്സേ പ്രായമായിരുന്നുള്ളൂ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതത്തിലെ ഒരു വഴിത്തിരിവായിരുന്നു ഇത്. സന്താനരഹിതനായിരുന്ന ഷംഷേർചന്ദ് മഹാരാജാവ്, ജോത്സ്യർ എഴുതിക്കൊടുത്ത ''ഗർഭജാതക''മനുസരിച്ചുള്ള കർമ്മങ്ങളും യഥാവിധി അനുഷ്ഠിക്കയാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്നി ഗർഭം ധരിക്കയും ഒരു പുത്രനെ പ്രസവിക്കയും ചെയ്തുവെന്നും സന്തുഷ്ടനായ രാജാവ് ജോത്സ്യർക്ക് നിരവധി സമ്മാനങ്ങളും ബഹുമതികളും നൽകിയെന്നും പറയപ്പെടുന്നു.

ബ്രിട്ടന്റെ അധികാരശക്തി അന്നു ഇന്ത്യയിൽ വ്യാപിച്ചുവരികയായിരുന്നു. കാംഗ്രയിലെ രാജാവും ബ്രിട്ടീഷുകാരും തമ്മിൽ മൈത്രിയിൽ വർത്തിച്ചിരുന്നുവെങ്കിലും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബന്ധുവും ''പഞ്ചാബിലെ സിംഹം'' എന്ന അപരനാമത്തിൽ പ്രകീർത്തിതനുമായ മഹാരാജാ രഞ്ജിത്ത്സിങ്ങ് ബ്രിട്ടീഷുകാരുമായി ശത്രുതയിലാണ് വർത്തിച്ചിരുന്നതു്. ഒരൊറ്റ ബ്രിട്ടീഷുകാരനേയും പഞ്ചാബിന്റെ മണ്ണിൽ കാലുകുത്താൻ അദ്ദേഹം അനുവദിച്ചിരുന്നില്ല. അങ്ങിനെയിരിക്കെ ഡോ: മൂർക്രാഫ്റ്റ് എന്ന ബ്രിട്ടീഷ് സഞ്ചാരി 1818ൽ പഞ്ചാബിൽ പ്രവേശിക്കയും രഞ്ജിത്ത്സിങ്ങ് അയാളെ തടവിലാക്കി മണ്ഡിഗർഗ്ഗത്തിൽ പാർപ്പിക്കയും ചെയ്തു. ഈ വാർത്തയറിഞ്ഞു ക്ഷുഭിതരായിത്തീർന്ന ബ്രിട്ടീഷുകാർ പഞ്ചാബിനെ ആക്രമിക്കാൻ വട്ടംകൂട്ടി. ഇക്കാര്യം മനസ്സിലാക്കിയ കാംഗ്രയിലെ രാജാവ് തന്റെ ബന്ധുവിനു് ആപത്തു സംഭവിക്കാനിടയുണ്ടെന്നു ഭയന്നു് അദ്ദേഹത്തെ അനുനയിപ്പിക്കാനായി ഒരു കത്തുമായി ശങ്കരനാഥജോത്സ്യരെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുക്കലേക്കു നിയോഗിച്ചു.

പരാക്രമിയും പണ്ഡിതനും ബുദ്ധിമാനുമായ മഹാരാജാ രഞ്ജിത്ത് സിങ്ങ്, പ്രഥമദർശനത്തിൽതന്നെ ഈ യുവാവ് അസാമാന്യനാണെന്നു മനസ്സിലാക്കി. ജോത്സ്യരുടെ സംഭാഷണചാതുര്യം, ബുദ്ധിവിലാസം, ശാസ്ത്രപാണ്ഡിത്യം, നർമ്മബോധം, നയകോവിദത്വം, രാജ്യതന്ത്രജ്ഞത എന്നിവ മഹാരാജാവിനെ അത്യധികം ആകർഷിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ന്യായവാദങ്ങളും ബോധ്യമായതിനെ തുടർന്ന് ഡോ: മൂർക്രാഫ്റ്റിനെ മോചിപ്പിക്കാൻ മഹാരാജാവ് ഉത്തരവ് നൽകി; പക്ഷെ ജോത്സ്യരെ വിട്ടയക്കാൻ അദ്ദേഹം സന്നദ്ധനായിരുന്നില്ല. ഷംഷേർചന്ദിന്റെ സമ്മതപ്രകാരം ജോത്സ്യരെ തന്റെ ഉപദേഷ്ടാവായും മന്ത്രിസഭാംഗമായും രഞ്ജിത്ത് സിങ്ങ് നിയമിച്ചു. രാഷ്ട്രീയകാര്യങ്ങളും, വിദേശകാര്യങ്ങളും എന്നിവയുടെ ചുമതലയാണ് അദ്ദേഹത്തെ ഏല്പിച്ചതു്.

ഇങ്ങിനെ ലാഹോറിൽ താമസമാക്കിയ ജോത്സ്യർ മഹാരാജാ രഞ്ജിത്ത് സിങ്ങും ബ്രിട്ടീഷുകാരും തമ്മിൽ മൈത്രീബന്ധം സ്ഥാപിക്കുന്നതിൽ സുപ്രധാനമായ ഒരു പങ്ക് വഹിച്ചു. മഹാരാജാവിന്റേയും ബ്രിട്ടീഷുകാരുടേയും ശക്തി തുലനം ചെയ്തു നോക്കുമ്പോൾ, ബ്രിട്ടീഷുകാരുമായി മിത്രഭാവത്തിൽ വർത്തിച്ചാൽ മാത്രമെ രാജ്യത്തിനും രാജവംശത്തിനും നന്മയുണ്ടാകൂ എന്ന നയജ്ഞനായ ജോത്സ്യരുടെ ഉപദേശം രഞ്ജിത്ത് സിങ്ങ് സ്വീകരിക്കയും ക്രമത്തിൽ ഇരുകൂട്ടരും സുഹൃത്തുക്കളായിത്തീരുകയും ചെയ്തു.

ശങ്കരനാഥന്റെ വിജയപ്രദമായ ഈ ദൗത്യത്തിൽ സന്തുഷ്ടരായ ഗവർണ്ണർ ജനറൽ വില്യം ബെന്റിങ്ക് പ്രഭു, ഗവർണ്ണർ ജനറലിന്റെ സെക്രട്ടറി സർ ഡബ്ലിയു. എച്ച്. മക്നാട്ടൻ, ആഗ്രാ ഡെപ്യൂട്ടി ഗവർണ്ണർ സർ. ജി. ആർ. ക്ലാർക്ക്, ലുധിയാനയിലെ പൊളിറ്റിക്കൽ ഏജന്റ് സർ. സി. വാർഡ് എന്നിവർ പ്രശംസാപത്രങ്ങളും സമ്മാനങ്ങളും നൽകി അദ്ദേഹത്തെ സമാദരിക്കയുണ്ടായി.

മഹാരാജാ രഞ്ജിത്ത്സിങ്ങും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്തര ഗാമികളായ കരഖ്സിങ്ങ്, ഷേർസിങ്ങ് എന്നിവരും അതു പോലെതന്നെ മറവ സിക്ക്നാട്ടുവാഴികളും ബ്രിട്ടീഷ് ഭരണാ ധികാരികളും ശങ്കരനാഥജോത്സ്യരെ ഒരു വിശ്വസ്ത ഉപദേഷ്ടാ വായി സ്വീകരിച്ചിരുന്നു എന്നുള്ളതുതന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നയതന്ത്രവൈദഗ്ധ്യത്തിനു വലിയൊരു പ്രശംസയാണ്. അ ദ്ദേഹത്തിന്റെ സേവനങ്ങളെ ആദരിച്ച്, മഹാരാജാ രഞ്ജി ത്ത്സിങ്ങ് ആണ്ടിൽ 3600കവീതം മുതലെടുപ്പുള്ള ബുഡ് ചെറവ, ഷംപൂർക്കുന്നചെമ്മർ എന്നീ രണ്ടു ഗ്രാമങ്ങളും അദ്ദേ ഹത്തിനും അനന്തരാവകാശികൾക്കും കരമൊഴിവാക്കി പതി ച്ചുകൊടുക്കുകയുണ്ടായി. പഞ്ചാബ് അതിർത്തിയിൽ അഫ് ഘാൻകാർ ആക്രമണം നടത്തിയ അവസരത്തിൽ സർദാർ മുഹമ്മദ് അക്ബർഖാന്റെ വെല്ലുവിളി നേരിടാൻ മഹാരാ ജാരഞ്ജിത്ത്സിങ്ങ്തന്നെ പട്ടാളത്തെ അങ്ങോട്ടു നയിച്ച പ്പോൾ ശങ്കരനാഥജോത്സ്യരും അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിച്ചിരുന്നു. അഫ്ഘാൻകാരുമായുള്ള യുദ്ധത്തിനിടക്ക് ഒരു ശത്രുഭടന്റെ ഖഡ്ഗംകൊണ്ട് ശങ്കരനാഥന്റെ കവിളിൽ മുറിവു പറ്റി. ഇതുകണ്ട് മഹാരാജാ രഞ്ജിത്ത്സിങ്ങ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അ ടുത്തു പാഞ്ഞെത്തുകയും ശത്രുഭടന്റെ കൈവശമുണ്ടായിരുന്ന ഖഡ്ഗം തട്ടിത്തെറിപ്പിച്ചിട്ട് അയാളെ കൊല്ലുകയും ചെയ്തു. പ്രസ്തുത ഖഡ്ഗം മഹാരാജാവ് ജോത്സ്യർക്കുതന്നെ സമ്മാ നിച്ചു. ജീവാവസാനംവരെ ഇതൊരു സ്മാരകമായി ജോത്സ്യർ സൂക്ഷിച്ചുവെച്ചിരുന്നു. ഇന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനന്തരാവ കാശികളുടെ പക്കൽ അതുണ്ടെന്നാണറിയുന്നതു.

താൻ ഉന്നതപദവിയിലെത്തിയെങ്കിലും തന്റെ കുടുംബ ത്തേയോ തന്നെ സഹായിച്ചിട്ടുള്ളവരെയോ ജോത്സ്യർ വിസ്മ രിക്കയുണ്ടായില്ല. അദ്ദേഹം മലബാറിലേക്കു ദൂതന്മാരെ നി യോഗിച്ച തന്റെ മാതാവിന്റെ ക്ഷേമം അന്വേഷിക്കുകയും അവർക്കു ഇരുപതിനായിരംരൂപ അയച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു.

കാഞ്ചീപുരത്തു ഭജനമിരുന്ന കാലത്തു തന്നെ സഹായിച്ച ദേവദാസിക്കും അദ്ദേഹം 5000ക അയച്ചുകൊടുത്തു.

പണ്ഡിതനായ ശങ്കരനാഥനു് ലാഹോറിലും വലിയൊരു ശിഷ്യസഞ്ചയമുണ്ടായി. ആഗമപ്രോക്തങ്ങളായ വ്രതാനുഷ്ഠാനങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം കർശനമായി ശ്രദ്ധിച്ചു പോന്നിരുന്നു. ലാഹോറിൽവെച്ചു് ജോത്സ്യർ രണ്ടുപ്രാവശ്യം ചാന്ദ്രായണവ്രതമനുഷ്ഠിക്കയും വ്രതാവസാനത്തിൽ അമ്പതിനായിരം ക. സ്വർണ്ണം ദാനമായി നൽകുകയും ചെയ്തു. അഫ്ഘാൻ യുദ്ധാനന്തരം ലാഹോറിൽവെച്ചു് വിപുലമായ തോതിൽ ഒരു യാഗം നടത്തി. തുടർന്നു് കുറേക്കാലം ജ്വാലാമുഖിയിൽ താമസിച്ചു. ജ്വാലാമുഖിയിലെ രാജാവു് അദ്ദേഹത്തിനു സമ്മാനിച്ച ഏതാനും ഗ്രാമങ്ങളും ജോത്സ്യർ ചില ധർമ്മസ്ഥാപനങ്ങൾക്കു സംഭാവനയായി നൽകുകയും ചെയ്തു.

ഒൻപതു വർഷത്തെ താമസത്തിനിടക്കു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രശസ്തി ഇന്ത്യയിൽ പലയിടത്തും വ്യാപിച്ചു. മലയാളിയായ ജോത്സ്യരുടെ കഴിവുകളും കേട്ടറിഞ്ഞ തിരുവിതാംകൂറിലെ പണ്ഡിതനും കവിയുമായ സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവു് ജോത്സ്യരെ കാണാൻ ആഗ്രഹം പ്രകടിപ്പിക്കയും അദ്ദേഹത്തെ തിരുവനന്തപുരത്തേക്കു് ക്ഷണിക്കയുമുണ്ടായി. അനുമതി വാങ്ങി ജോത്സ്യർ യാത്ര പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ മഹാരാജാരഞ്ജിത്സിങ്ങ് വിലയേറിയ പല പാരിതോഷികങ്ങളും കൊടുത്തയക്കയും ജോത്സ്യരെ അനുഗമിക്കാൻ അംഗരക്ഷകന്മാരെ നിയോഗിക്കയും ചെയ്തു. ജോത്സ്യരുടെ യാത്രാവിവരമറിഞ്ഞ ബ്രിട്ടീഷ് ഗവർണ്ണർ ജനറൽ തന്നെ വഴിക്കു താമസത്തിനും യാത്രയ്ക്കുമുള്ള എല്ലാ ഏർപ്പാടുകളും ചെയ്തുകൊടുത്തു.

ഇങ്ങിനെ ആഡംബരസമന്വിതം 1827ൽ തിരുവനന്തപുരത്തെത്തിയ ജോത്സ്യർ മഹാരാജാവിനു കാഴ്ചവെച്ച പല വസ്തുക്കളുടേയും കൂട്ടത്തിൽ പല അമൂല്യഗ്രന്ഥങ്ങളും ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നു. അതിൽ പഞ്ചാബിൽനിന്നു ജോത്സ്യർക്കു ലഭിച്ച

അപൂർവ്വമായ ഒരു ദേവീഭാഗവതമുണ്ടായിരുന്നതു് സംസ്കൃത ഭാഷ വശമില്ലാത്ത മലയാളികൾക്കുവേണ്ടി പരിഭാഷപ്പെടുത്തണമെന്നു് മഹാരാജാവു് നിർദ്ദേശിച്ചു. ജോത്സ്യർ അതു് ഏൽക്കുകയും ചെയ്തു. (ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്റെ എട്ടു സ്കന്ധങ്ങളും പരിഭാഷപ്പെടുത്താനേ അദ്ദേഹത്തിനു് കഴിഞ്ഞുള്ളൂ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രനാണതു് പൂർത്തിയാക്കി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചതു്.)

ശങ്കരനാഥ ജോത്സ്യരുടെ കഴിവുകൾ ബോദ്ധ്യമായ സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവു് രഞ്ജിത്ത് സിങ്ങിന്റെ അനുമതിയോടെ അദ്ദേഹത്തെ തിരുവിതാംകൂർ ഹൈക്കോടതിയിൽ (സദർ കോടതി എന്നായിരുന്നു അന്നു പേർ) ആദ്യം രണ്ടാം ജഡ്ജിയായും പിന്നീടു് ഒന്നാം ജഡ്ജിയായും നിയമിച്ചു. ജഡ്ജിയായിരിക്കുന്ന കാലത്തു് തിരുവനന്തപുരം നെല്ലിമൺ അധികാരത്തിൽ ആറുകാൽ ദേശത്തു ചെറുകരവീട്ടിലെ ലക്ഷ്മി അമ്മ എന്ന വിധവയെ ജോത്സ്യർ വിവാഹം കഴിച്ചു. അവരിൽ അദ്ദേഹത്തിനു ഒരു പുത്രനും ഒരു പുത്രിയും ജനിച്ചു.

തലസ്ഥാനനഗരിയായതിരുവനന്തപുരം അക്കാലത്തും ഭരണാധികാരികളെ ചുറ്റിപ്പറ്റിയുള്ള ഗൂഢാലോചനകളുടേയും കുടതന്ത്രങ്ങളുടേയും കേന്ദ്രമായിരുന്നു. തൻമൂലം ജഡ്ജിയുദ്യോഗത്തിൽ ദീർഘകാലം അവിടെ കഴിഞ്ഞുകൂടുവാൻ ജോത്സ്യർക്കു സാദ്ധ്യമായില്ല. അതിനെക്കുറിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പൗത്രൻ ഇപ്രകാരം രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു:

"ജോത്സ്യർ അതിശ്ലാഘ്യമായി സ്വകൃത്യം നിർവഹിച്ചുപോരികയാൽ നാട്ടിലെ ചില പ്രമാണികൾക്കു പതിവുപോലെ നിദ്രാഭംഗം നേരിട്ടു. അവർ അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ചു ദൂഷണങ്ങൾ പ്രചരിപ്പിച്ചതു കൂടാതെ രഹസ്യത്തിൽ പല കൃത്രിമങ്ങളും ആരംഭിച്ചു. കാലക്രമേണ പ്രതികൂലകക്ഷികളും വർദ്ധിച്ചു. വിവരങ്ങളെല്ലാം ജോത്സ്യർ തിരുമനസ്സിനെ ഉണർത്തിക്കയും കല്പനപ്രകാരം ഉദ്യോഗം രാജിവെച്ചു് സ്വന്തനാടായ ഉത്തരകേരളത്തിലേക്കു് യാത്രയാകുകയുംചെയ്തു."

അങ്ങനെ 1834-ൽ കരിവെള്ളൂരിൽ മടങ്ങിയെത്തിയ ജോത്സ്യർ മാതാവിനോടും ബന്ധുക്കളോടുമൊപ്പം കുറച്ചു നാൾ താമസിച്ചശേഷം തീർത്ഥാടനത്തിനു പുറപ്പെട്ടു. 1835ൽ വീണ്ടും ലാഹോറിലെത്തി. തന്റെ വിശ്വസ്ത സചിവനും ഉപദേഷ്ടാവുമായിരുന്ന ശങ്കരനാഥന്റെ പ്രത്യാഗമനത്തിൽ സന്തുഷ്ടനായ മഹാരാജാ രഞ്ജിത്സിങ്ങ് അദ്ദേഹത്തെ വീണ്ടും തന്റെ മന്ത്രിയായി നിയമിച്ചു.

1839 ജൂൺ 27-ാംനു- രഞ്ജിത്സിങ്ങ് അന്തരിച്ചു. പിന്നീട് രാജാവായ കരഖ്സിങ്ങിന്റേയും അദ്ദേഹം 1840 ഡിസംബർ 5-ാംനു- അന്തരിച്ചതിനെത്തുടർന്ന് രാജാവായ ഷേർസിങ്ങിന്റേയും മന്ത്രിയായി ജോത്സ്യർ തുടർന്നു. പിൻഗാമികളും രണ്ടുപേരും രഞ്ജിത്സിങ്ങിനോളം ധീരന്മാരൊ ബുദ്ധിമാന്മാരൊ അല്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ട് രാജ്യത്തു അസ്വാസ്ഥ്യങ്ങളും അന്തഃഛിദ്രങ്ങളും ആരംഭിച്ചു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. അവയെ അമർച്ച ചെയ്യാൻ നടത്തിയ ശ്രമങ്ങളും വിജയിച്ചതുമില്ല. സ്ഥിതിഗതികളും ഈ വിധത്തിൽ തുടർന്നാൽ ബ്രിട്ടീഷ്കാർ പഞ്ചാബ് കൈവശപ്പെടുത്താൻ വളരെയൊന്നും താമസമുണ്ടാകയില്ലെന്നു ദീർഘദർശിയായ ജോത്സ്യർ മനസ്സിലാക്കി. ഇനിയുള്ളകാലം തനിക്കു വളരെയൊന്നും അനുകൂലമല്ലെന്ന് ക്രാന്തദർശിയായ അദ്ദേഹം മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ടാകണം. ഏതായാലും 1844ൽ ജോത്സ്യർ പഞ്ചാബിനോടു യാത്ര പറഞ്ഞു.

തിരുവനന്തപുരത്തു തിരിച്ചെത്തിയ ജോത്സ്യരെ സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവ് കൊട്ടാരം ഫൗസ്ദാരി കമ്മീഷണരായി നിയമിച്ചു. തിരുവനന്തപുരത്തു ശ്രീകണ്ഠേശ്വരംക്ഷേത്രത്തിനു പടിഞ്ഞാറുഭാഗത്തായി ജോത്സ്യർ ഒരു ഭവനം നിർമ്മിച്ചു് ഭാര്യാസന്താനങ്ങളോടൊപ്പം താമസമാക്കി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാതാവും നാട്ടിൽനിന്നു വന്നു് അവിടെ ജോത്സ്യരോടൊപ്പം മരണംവരെ താമസിച്ചിരുന്നു.

കാശിയിൽ മണികർണ്ണികയിൽ ജോത്സ്യർ ഒരു സത്രം പണികഴിപ്പിച്ചതിനെക്കുറിച്ചു നേരത്തെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. തിരുവനന്തപുരത്തു താമസമാക്കിയശേഷം അദ്ദേഹം പാലക്കാട്ട് തെന്മലപ്പുറത്തു കിഴക്കഞ്ചേരി ഗ്രാമത്തിൽ കാമാക്ഷി ക്ഷേത്രവും ഒരു സത്രവും സ്ഥാപിക്കയുണ്ടായി.

തിരുവിതാംകൂർ സദർ കോടതിയിൽ ജഡ്ജി ഉദ്യോഗം സ്വീകരിക്കാൻ പുറപ്പെട്ടന്നതിനു മുമ്പായി, രഞ്ജിത്സിങ്ങിൽനിന്നു തനിക്കു ദാനമായി കിട്ടിയ ഗ്രാമങ്ങളും രണ്ടും പ്രതിവർഷം 5200 ക പാട്ടം നിശ്ചയിച്ചു നസൂർരാജാ ഭയാനാസിങ്ങു് എന്ന വർത്തകനെ ജോത്സ്യർ ഏല്പിക്കയും മുൻകൂർ കിട്ടിയ തുകയും വേറെ 5000 ക. യും കൂടി ലൂധിയാനയിലെ ബ്രിട്ടീഷ് ട്രഷറിയിൽ നിക്ഷേപിക്കയും ചെയ്തിരുന്നു. ബ്രിട്ടീഷുകാർ പഞ്ചാബ് കൈവശപ്പെട്ടത്തിയതോടെ ഗ്രാമങ്ങളും രണ്ടും അവരുടെ കയ്യിലായി. പ്രതിവർഷമുള്ള പാട്ടവും ട്രഷറിയിലുണ്ടായിരുന്ന പണവും കിട്ടാതെ വന്നു. ഈ രണ്ടു ഗ്രാമങ്ങളും തനിക്കും തന്റെ അനന്തരാവകാശികൾക്കും ദാനമായി ലഭിച്ചവയാകയാൽ തിരികെ കിട്ടണമെന്നും, അങ്ങനെ തിരിച്ചു തരാൻ സാങ്കേതികമായി എന്തെങ്കിലും തടസ്സമുണ്ടെങ്കിൽ അവയുടെ വാർഷികപാട്ടം തന്നുകൊണ്ടിരിക്കയും ട്രഷറിയിലുള്ള പണം വിട്ടുതരികയും ചെയ്യാൻ ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിക്കണമെന്നും അഭ്യർത്ഥിച്ചുകൊണ്ട് ജോത്സ്യർ ബ്രിട്ടീഷ് അധികൃതർക്കു് ഒരു ഹർജ്ജി സമർപ്പിച്ചു. ഈസ്റ്റ് ഇന്ത്യാ കമ്പനിയുടെ കോർട്ട് ഓഫ് ഡയറക്ടേഴ്സിനും, ഇന്ത്യാ ഗവർണ്ണർ ജനറലിനും, ഇംഗ്ലണ്ടിലെ രാജ്ഞിക്കും ജോത്സ്യർ ഈ വിധ ഹർജ്ജികൾ അച്ചയതായി കാണുന്നുണ്ട്. പക്ഷെ ഈസ്റ്റ് ഇന്ത്യാകമ്പനിയുടെ കോർട്ട് ഓഫ് ഡയറക്ടേഴ്സിനെ സമീപിക്കണമെന്ന ഒരു മറുപടി ബ്രിട്ടീഷ് പ്രധാനമന്ത്രി പാൽമേഴ്സ്റ്റണിൽനിന്നും ജോത്സ്യർക്കു് കിട്ടിയതല്ലാതെ മറ്റു യാതൊരു നടപടിയും ഉണ്ടായതില്ല. അങ്ങനെ ഒരു

കാലത്തു് അദ്ദേഹത്തെ ബഹുമാനിച്ചാദരിച്ചിരുന്നഇംഗ്ലീഷുകാർ ഒടുവിൽ അദ്ദേഹത്തോടു കൃതഘ്നത കാണിക്കയാണു് ചെയ്തതു്.

കൊല്ലവർഷം 1022ൽ സ്വാതിതിരുനാൾ മഹാരാജാവു് അന്തരിച്ചതിനെത്തുടർന്നു് ഭരണം കയ്യേറ്റ ഉത്രംതിരുനാൾ മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ കാലത്തും ജോത്സ്യർ ഫൗസ്ദാരി കമ്മീഷണരായി തുടർന്നു. ജ്യോതിഷത്തിൽ നല്ല വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്ന ഈ മഹാരാജാവു് പല കാര്യങ്ങളിലും ശങ്കരനാഥജോത്സ്യരുടെ ഉപദേശം തേടിയിരുന്നു.

1034 തുലാം 28-ാംനു- (1858) ശ്രീപത്മനാഭസ്വാമിക്ഷേത്രത്തിലെ ആറാട്ടാഘോഷയാത്രയിൽ പങ്കെടുക്കാൻ തയ്യാറായിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ജോത്സ്യർക്കു് പെട്ടെന്നു ദേഹാസ്വാസ്ഥ്യം തോന്നി. അല്പസമയത്തിനുള്ളിൽ അദ്ദേഹം മരണമടയുകയും ചെയ്തു.

ശങ്കരനാഥജോത്സ്യരുടെ ഏക പുത്രനാണു് പിൽക്കാലത്തു് 'ഭാഷാകവി സമ്രാട്ടു്' എന്നു ബഹുമതിയാർജ്ജിച്ച ആറ്റുകാൽ ശങ്കരപ്പിള്ള. തിരുവിതാംകൂറിൽ ഒരു മുൻസിഫ് ആയിരുന്ന ഇദ്ദേഹം തന്റെ പിതാവു് ആരംഭിച്ചിരുന്ന ദേവീഭാഗവതത്തിന്റെ പരിഭാഷ പൂർത്തിയാക്കി പ്രസിദ്ധീകരിക്കയുണ്ടായി.

ജോത്സ്യരുടെ പൗത്രിയുടെ പുത്രനാണു് മലബാർ കൂടിയാൻ പ്രസ്ഥാന നേതാവെന്ന നിലയിൽ കേരളീയർക്കു് സുപരിചിതനായ ജി. ശങ്കരൻനായർ.

—:—:—

ദേവജി ഭീമജി

മലയാളക്കരയിൽ ഇംഗ്ലീഷുകാരുടേതായ ഒരു അച്ചടിശാലയും പ്രസിദ്ധീകരണശാലയും വർത്തമാനപ്പത്രവും ആരംഭിച്ച ദേവജി ഭീമജി, മലയാളഭാഷാപ്രണയികളുടെ ശാശ്വതസ്മരണയ്ക്കർഹനാണ്. അദ്ദേഹം അന്തരിച്ച അവസരത്തിൽ 'മലയാള മനോരമ' (1894 നവംബർ 3) എഴുതിയ ഒരു പത്രാധിപക്കുറിപ്പിൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു: ''മലയാളത്തിൽ യൂറോപ്യന്മാരല്ലാതെ ആദ്യം അച്ചടി നടത്തിയതു് ദേവജി ഭീമജി അവർകൾ ആണെന്നു തോന്നുന്നു. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ വകയായ 'കേരളമിത്രം' എന്ന വർത്തമാനപ്പത്രത്തേക്കാൾ പ്രായം കൂടുതലുള്ളവയായി ഒന്നോ രണ്ടോ മിഷ്യൻ പത്രങ്ങളല്ലാതെ മലയാളത്തിലില്ല.''

കേരളക്കരയിലെ മുദ്രണത്തിലും പത്രപ്രവർത്തനത്തിലും പ്രാരംഭകനെന്നു് പറയാവുന്ന ഈ മാന്യപുരുഷനും, മലയാളത്തിലെ പ്രഥമ വ്യാകരണവും നിഘണ്ടുവും രചിച്ച ഹെർമ്മൻ ഗുണ്ടർട്ടിനെപ്പോലെ തന്നെ ഒരു മലയാളിയായിരുന്നില്ല. കേരളീയർക്കും മലയാളഭാഷക്കും ഒരിക്കലും മറക്കാനാകാത്ത ഈ

പരിശ്രമശാലിയുടെ ജീവിതത്തേയും പ്രവർത്തനങ്ങളേയും കുറിച്ച് ഇന്നത്തെ തലമുറ വേണ്ടവിധം മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ടെന്നു് തോന്നുന്നില്ല. മുദ്രണം, പ്രസാധനം, വ്യവസായം, വാണിജ്യം, സാമൂഹ്യസേവനം എന്നീ മണ്ഡലങ്ങളിലെല്ലാം മാതൃകാപരമായ രീതിയിൽ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതം പഠനാർഹമായ ഒന്നത്രേ.

ഇന്നത്തെ ഗുജറാത്തു് സംസ്ഥാനത്തിൽപ്പെട്ട കച്ചു് ഉപദ്വീപിൽ നാരായണസരോവരം എന്ന സ്ഥലത്തു് ഭാട്ടിയാ എന്ന വംശപ്പേരുള്ള ക്ഷത്രിയകുലത്തിൽ ഭീമജി കേതസി, കല്യാണിബായി എന്നീ ദമ്പതികളുടെ പുത്രനായി 1829-ൽ ദേവജി ഭീമജി ഭൂജാതനായി. ദേവജി ജനിക്കുന്ന കാലഘട്ടത്തിൽ പ്രസ്തുത കുടുംബം ദരിദ്രമായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ശിശുവായിരിക്കുമ്പോഴേതന്നെ പിതാവ് മരണമടയുകയാൽ, ദാരിദ്ര്യത്തിലും പട്ടിണിയിലും വളരേണ്ടിവന്ന ദേവജി, പത്തുവയസ്സായപ്പോൾ സഹോദരി ഭർത്താവായ ഭീമജി എന്നയാളോടൊപ്പം ജീവിതമാർഗ്ഗം തേടി വിദൂരസ്ഥമായ മട്ടാഞ്ചേരിപ്പട്ടണത്തിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. അക്കാലത്തുതന്നെ (1015) മട്ടാഞ്ചേരിപ്പട്ടണത്തിൽ ഗുജറാത്തികൾ പ്രധാന വ്യാപാരികളായിക്കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരുന്നു.

കൈയിൽ പണവും സഹായിക്കാൻ പരിചയക്കാരുമില്ലാതെ മട്ടാഞ്ചേരിയിൽ എത്തിച്ചേർന്ന ദേവജിക്കു് വളരെ ദിവസം ബുദ്ധിമുട്ടു് അനുഭവിക്കേണ്ടിവന്നില്ല. അക്കാലത്തു് മട്ടാഞ്ചേരിയിലെ പ്രമുഖ ഗുജറാത്തി വണിഗ്പ്രമുഖനും ഉദാരമതിയുമായിരുന്ന തുക്കുമുരളീധർ ഈ ബാലനു് അഭയം നൽകി. അതേവരെ ശരിയായ വിദ്യാഭ്യാസംപോലും ലഭിച്ചിട്ടില്ലായിരുന്ന ദേവജിയെ വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യിക്കാനാണു് മുരളീധർ ആദ്യം സന്നദ്ധനായതു്. അല്പകാലത്തിനുള്ളിൽ ഗുജറാത്തി, മറാത്തി, ഹിന്ദി, മലയാളം എന്നീ ഭാഷകളിൽ ദേവജി സാമാന്യവ്യുൽ

പത്തി നേടി. ഈ ബാലന്റെ സാമർത്ഥ്യത്തിൽ സന്തുഷ്ടനായ മുര ളീധർ, ധർമ്മസിംഗ് എന്നാരാളുടെ വ്യാപാരശാലയിൽ ദേവ ജിക്ക് 14-ാമത്തെ വയസ്സിൽ കണക്കെഴുത്തുകാരന്റെ ജോലി വാങ്ങിക്കൊടുത്തു. ചെലവുകഴിച്ച് പ്രതിവർഷം 50ക. യാ യിരുന്ന ശമ്പളം. അക്കാലത്തു് അതു് സാമാന്യം ഭേദപ്പെട്ട ഒരു ശമ്പളമായിരുന്നുവെന്നു് പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. തന്റെ ബുദ്ധി സാമർത്ഥ്യവും വിശ്വസ്തതയും ഉത്സാഹശീലവും ധർമ്മസിം ഗിനെ ക്രമത്തിൽ ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്താൻ കഴിഞ്ഞതുകൊണ്ട് ദേവ ജിക്ക് ശമ്പളം ചെലവുകഴിഞ്ഞു് 100ക ആക്കി വർദ്ധിപ്പിച്ചു കിട്ടി. ഇരുപത്തഞ്ചാമത്തെ വയസ്സിൽ സ്വന്തമായി വ്യാപാര മാരംഭിക്കാൻ വേണ്ടി ധർമ്മസിംഗിന്റെ കീഴിലുള്ള ഉദ്യോഗം ഉപേക്ഷിക്കുന്ന അവസരത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശമ്പളം 300ക ആയിരുന്നു.

തന്റെ അതേവരെയുള്ള എല്ലാ സമ്പാദ്യവുംകൂടി മൊത്തം 2,000ക ഉണ്ടായിരുന്നതു് ചിലവഴിച്ച് സുഹൃത്തുക്കളായ ഉക്കാ ജോ, മാധവജി കേശവജി എന്നിവരുമായി പങ്കുചേർന്നു് ദേ വജി തുണിച്ചരക്കു് വ്യാപാരമാരംഭിച്ചു. അക്കാലത്തുതന്നെ സ്വമാതാവിനെ നാട്ടിൽനിന്നും കൊണ്ടുവന്നു് തന്നോടൊപ്പം താമസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. പക്ഷെ, ആ വർഷംതന്നെ അവർ ചരമമടഞ്ഞു. തുണിച്ചരക്കു് വ്യാപാരം മൂന്നുവർഷം നടന്നുവെ ങ്കിലും അതു് നഷ്ടത്തിലാണ് കലാശിച്ചതു്. തന്മൂലം വ്യാപാരം നിറുത്തുകയും പങ്കു് പിരിയുകയും ചെയ്തു.

തന്റെ പ്രഥമ വ്യാപാരസംരംഭം പരാജയത്തിൽ കലാശി ച്ചതു് ദേവജിയെ വ്യസനിപ്പിക്കാതിരുന്നില്ല. എങ്കിലും നിരു ത്സാഹനാകാതെ, തന്റെ അഭ്യുദയകാംക്ഷിയായ തുക്കുമുരളീ ധറിന്റെ ഉപദേശാനുകൂല്യങ്ങളോടെ പിന്നീടദ്ദേഹം കയർ വ്യാപാരത്തിലേർപ്പെട്ടു. ഒന്നരണ്ടു് കൊല്ലംകൊണ്ടു് ഈ വ്യാ പാരം ആദായകരമായിത്തീർന്നു. ഈ ഘട്ടത്തിലാണ് ലീലാ

ധർവീർജിയെന്ന ഒരു പാവപ്പെട്ട ഗുജറാത്തി ഗൃഹസ്ഥന്റെ പുത്രിയായ സുന്ദരിബായിയെ ദേവജി വിവാഹം ചെയ്തത്. പക്ഷെ ഈ ദാമ്പത്യം അല്പകാലമേ നീണ്ടുനിന്നുള്ളൂ. 1037-ൽ സുന്ദരിബായി മരണമടഞ്ഞു.

1035-ൽ ദേവജി കയർ വ്യാപാരമവസാനിപ്പിച്ചിട്ട് ഛായങ്കം, വാർണിഷ്, കടലാസ്, ഇതര സ്റ്റേഷനറി വസ്തുക്കൾ എന്നിവയുടെ വ്യാപാരം സ്വന്തമായി ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. മട്ടാഞ്ചേരിയിൽ കുരിശുപാണ്ടികശാല എന്നറിയപ്പെടുന്ന സ്ഥലത്തായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ വ്യാപാരശാല. അതേവരെ മട്ടാഞ്ചേരിയിലെ വ്യാപാരികളുടെ ഇടയിൽ സാധനങ്ങൾക്ക് ക്ലിപ്തവില നിർണ്ണയിച്ച് വ്യാപാരം നടത്തുന്ന ഏർപ്പാടുണ്ടായിരുന്നില്ല. ദേവജി ഭീമജിയാകട്ടെ തന്റെ വ്യാപാരശാലയിൽ ഓരോ സാധനത്തിനും ക്ലിപ്തവില നിർണ്ണയിക്കുകയും തനിക്കുള്ള ലാഭം പരിമിതപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്ത് സത്യസന്ധമായ വ്യാപാരസമ്പ്രദായങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുകയാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേർ കേരളമെങ്ങും വ്യാപിക്കയും വ്യാപാരം അനുദിനം അഭിവൃദ്ധിപ്പെടുകയും മൂന്നുനാലുകൊല്ലംകൊണ്ട് അതു വിപുലമായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. മാത്രമല്ല, സ്റ്റേഷനറി സാമാനങ്ങളോടൊപ്പം സ്വർണ്ണം, തങ്കം എന്നിവയുടെ വ്യാപാരം കൂടി അദ്ദേഹം ആരംഭിക്കുകയുണ്ടായി. അവിടന്നങ്ങോട്ട് ഭാഗ്യദേവത അദ്ദേഹത്തെ നിർല്ലോഭം അനുഗ്രഹിക്കുതന്നെ ചെയ്തു.

ചുരുങ്ങിയ കാലംകൊണ്ട് ഒരു വ്യാപാരിയെന്ന നിലയിൽ സമ്പത്തും പ്രശസ്തിയും നേടിയ ദേവജി ഭീമജിയുടെ താല്പര്യം വ്യാപാര വിഷയത്തിൽമാത്രം ഒതുങ്ങിനിന്നില്ല. ഹൈന്ദവ മതഗ്രന്ഥങ്ങളും സാഹിത്യഗ്രന്ഥങ്ങളും മലയാളഭാഷയിൽ അച്ചടിക്കാൻ സൌകര്യമില്ലാത്തതുമൂലം ഹിന്ദുക്കൾക്കുണ്ടായിരുന്ന കോട്ടത്തെയും ഗ്രന്ഥദാരിദ്ര്യത്തെയും കുറിച്ച് ബോധവാനായിരുന്ന അദ്ദേഹം മലയാളത്തിൽ ഒരച്ചടിശാല ആരംഭിക്കണ

മെന്നു് തീരുമാനിച്ചു. ആധുനിക അച്ചടിയന്ത്രങ്ങൾ സുലഭമല്ലാതിരുന്ന അക്കാലത്തു് ''ലിത്തോഗ്രാഫിക്കു് പ്രസ്സു്'' ആയിരുന്നു അദ്ദേഹം വാങ്ങിയതു്. ''കേരളമിത്രം'' എന്ന പേരിൽ സ്ഥാപിതമായ അച്ചുകൂടത്തിൽനിന്നും ''ശ്രീരാമകർണ്ണാമൃതം'' ''വെങ്കിടകല്യാണം'' തുടങ്ങിയ ഹൈന്ദവ മതഗ്രന്ഥങ്ങളാണു് ആദ്യമായി അച്ചടിച്ചു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയതു്. ക്രമത്തിൽ അച്ചടിശാലയും അഭിവൃദ്ധിപ്പെട്ടുവന്നു.

ഇങ്ങനെ കൊച്ചി രാജ്യത്തു് ഇദംപ്രഥമമായി ഒരച്ചടിശാല സ്ഥാപിച്ച ദേവജിയെ അഭിനന്ദിക്കുകയും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടിയിരുന്ന അധികൃതർ തികച്ചും പ്രതിക്കൂലമായ ഒരു മനോഭാവമാണു് ഈ സംരംഭത്തിന്റെ നേരെ പ്രകടമാക്കിയതു്. കേരളമിത്രം അച്ചുകൂടത്തിൽ അതേവരെ അച്ചടിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള സകലതും ഹാജരാക്കണമെന്നും, മേലിൽ അച്ചടിപ്പിക്കുന്നതു് സകലതും മുൻകൂട്ടി ഗവർമ്മെണ്ടു് മുമ്പാകെ ഹാജരാക്കി അനുമതി വാങ്ങിയിരിക്കണമെന്നും ആജ്ഞാപിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഒരു ഉത്തരവു് 1040 ആരംഭത്തിൽ കൊച്ചി കോവിലകത്തും വാതുക്കൽ പോലീസുദ്യോഗസ്ഥനിൽ നിന്നും ദേവജി ഭീമജിക്കു ലഭിച്ചു. മേലിൽ അച്ചടിക്കാനുള്ള സകലതും മുൻകൂട്ടി സർക്കാരിൽ ഹാജരാക്കി പരിശോധിപ്പിച്ചു് അനുവാദം വാങ്ങിയ ശേഷമേ അച്ചടിക്കയുള്ളൂ എന്നു് കച്ചീട്ടു് എഴുതികൊടുക്കണമെന്നുള്ള നിബന്ധന തികച്ചും അന്യായമാണെന്നും ഈ നിയന്ത്രണത്തിൽ നിന്നും തന്നെ ഒഴിവാക്കണമെന്നും അദ്ദേഹം ഉടൻ തന്നെ ഹർജി ബോധിപ്പിച്ചു. എങ്കിലും അധികാരികൾ അതൊന്നും ചെവിക്കൊണ്ടില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, ദേവജി ഭീമജിയുടെ അച്ചടിശാലയും വ്യാപാരശാലയും പൂട്ടി മുദ്ര വെയ്ക്കുവാൻ ഉത്തരവു പുറപ്പെടുവിക്കുകയുമുണ്ടായി. പൊതുജനോപകാരപ്രദമായി താൻ ആരംഭിച്ച ഈ സ്ഥാപനം, ന്യായമായി സഹായിക്കേണ്ടിയിരുന്ന ഗവർമ്മെണ്ടിന്റെ മർക്കടമുഷ്ടിമൂലം അടച്ചിടേണ്ടിവരുമെന്നുള്ള അവസ്ഥ അദ്ദേഹത്തെ വ്യാകുലപ്പെടുത്തി. ദീർഘ

മായ ആലോചനകൾക്കുശേഷം വളരെ വൈമനസ്യത്തോടെയാണെങ്കിലും 1040 തുലാം 8–ാംനു- കൊച്ചി തഹസീൽദാർ മുമ്പാകെ ഒരു കച്ചീട്ടെഴുതിക്കൊടുക്കാൻ അദ്ദേഹം നിർബന്ധിതനായിത്തീർന്നു.

ഇങ്ങനെ തൽക്കാലം ഒരു കച്ചീട്ടെഴുതിക്കൊടുത്തുവെങ്കിലും അഭിമാനിയായ ദേവജി ഭീമജി അടങ്ങിയൊതുങ്ങിയിരുന്നില്ല. കച്ചീട്ട് അസ്ഥിരപ്പെടുത്തി ഉത്തരവുണ്ടാകണമെന്നു കാര്യകാരണസഹിതം വാദിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഹർജികൾ ദിവാനു് അദ്ദേഹം മുറക്കു സമർപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. 1040 കുംഭം 29, 31, ഇടവം 2, 8 എന്നീ തീയതികളിലും 1865 ആഗസ്റ്റ് 14, 19 എന്നീ തീയതികളിലും ഇത്തരം ഹർജികൾ അദ്ദേഹം സമർപ്പിച്ചതായി കാണുന്നുണ്ടു്. പക്ഷെ, അതുകൊണ്ടൊന്നും ഫലമുണ്ടായില്ല. ഗവർമ്മെണ്ടിന്റെ തീരുമാനം മാറാൻ യാതൊരു ഉദ്ദേശവുമില്ലെന്നും കച്ചീട്ടിലെ വ്യവസ്ഥകൾ പാലിച്ചുകൊള്ളണമെന്നുമുള്ള ഒരു മറുപടി മാത്രം 1041 ചിങ്ങമാസം 8–ാംനു- അദ്ദേഹത്തിനു ഹജൂരിൽനിന്നും കിട്ടി.

ഇതുകൊണ്ടും ഭഗ്നാശനാകാതെ ദേവജി ഭീമജി, തിരുവിതാംകൂർ കൊച്ചി സംസ്ഥാനങ്ങളുടെ ബ്രിട്ടീഷു് റസിഡൻറായ മി. ഹെൻറി നെവിലിനു് വിവരങ്ങളെല്ലാം കാണിച്ചു് 1041 ചിങ്ങം 18–ാംനു- ഒരു അപ്പീൽ ഹർജി അയച്ചു. ഒട്ടും താമസിയാതെതന്നെ, ഹർജിയിൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ള തടസ്സങ്ങളൊന്നും നീക്കിത്തരുന്നതാണെന്നു കാണിച്ചുകൊണ്ടുള്ള റസിഡൻറിന്റെ മറുപടി ദേവജിക്കു ലഭിക്കുകയും ചെയ്തു. റസിഡൻറിന്റെ നിർദ്ദേശത്തെ ആദരിച്ചു കച്ചീട്ടിലെ നിശ്ചയങ്ങളും അസ്ഥിരപ്പെടുത്താൻ തഹസീൽദാർക്കു് ഉത്തരവു നൽകിയിട്ടുണ്ടെന്നു് 1041 വൃശ്ചികം 18–ാംനു- ദിവാൻ അദ്ദേഹത്തെ അറിയിക്കുകയുണ്ടായി. ഇങ്ങനെ ഒരു വർഷക്കാലം നീണ്ടുനിന്ന നിരന്തരമായ കത്തിടപാടുകളുടെ ഫലമായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ അച്ചടി

1103

ശാലയുടെ മേൽ ഏർപ്പെടുത്തിയ നിയന്ത്രണങ്ങൾ നീക്കം ചെയ്യപ്പെട്ടു.

ഗവർമ്മെണ്ടുമായി ഇങ്ങിനെ ഏറെമുട്ടി വിജയം നേടിയതിനെത്തുടർന്ന് ഒരു വർത്തമാനപ്പത്രം ആരംഭിക്കണമെന്ന തീരുമാനം അദ്ദേഹം കൈക്കൊണ്ടു. അതിനുവേണ്ടി തനിക്കു പരിചിതരും ജനസമ്മതരും മാന്യമായ ഉദ്യോഗങ്ങൾ വഹിച്ചിരുന്നവരുമായ കുര്യൻ റൈട്ടർ, ഇട്ട്യേരാ റൈട്ടർ, ഇട്ടൂപ്പ് റൈട്ടർ എന്നിവരുമായി പങ്കുചേർന്ന് ദേവജി ഭീമജി സാമാന്യം വലിയ ഒരു കൊളംബിയൻപ്രസ്സും ഇംഗ്ലീഷ് അക്ഷരങ്ങളും മറ്റു സാമഗ്രികളും വരുത്തി പരിഷ്കൃതരീതിയിൽ മറൈറാരച്ചടിശാല തുടങ്ങുകയും അവിടെനിന്നും ''വെസ്റ്റേൺസ്റ്റാർ'' എന്ന ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് വർത്തമാനപ്പത്രം പ്രസിദ്ധീകരിക്കാൻ തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. പിൽക്കാലത്ത് ''മദ്രാസ്മെയിലി''ന്റെ പത്രാധിപരായിത്തീർന്ന സർ ചാൾസ് ലാസൺ ആയിരുന്നു വെസ്റ്റേൺ സ്റ്റാറിന്റെ പ്രഥമ പത്രാധിപർ.

ഈ പത്രത്തിൽ തിരുവിതാംകൂറിലെ ഭരണാധികാരികളെ വിമർശിച്ചു ലേഖനമെഴുതിയതിനാണ് ചിരസ്മരണീയനായ ബാരിസ്റ്റർ ജി. പി. പിള്ളയെ കോളേജിൽനിന്നു പുറത്താക്കിയതെന്ന വസ്തുത എടുത്തു പറയേണ്ടതുണ്ട്. ''വെസ്റ്റേൺസ്റ്റാർ'' ആരംഭിച്ചു കുറെക്കാലം കഴിഞ്ഞപ്പോഴാണ് ദേവജി ഭീമജി, അതുമായുള്ള ബന്ധം വേർപെടുത്തി ഓഹരി വാങ്ങി പിരിഞ്ഞു. വെസ്റ്റേൺ സ്റ്റാറും അതിന്റെ മലയാളപ്പതിപ്പായ ''പശ്ചിമതാരക''യും വളരെക്കാലം കൊച്ചിയിൽനിന്നു പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. പിന്നീടു ''വെസ്റ്റേൺസ്റ്റാർ'' കുര്യൻ റൈട്ടരുടെ കുടുംബം വകയായിത്തീരുകയും അതിന്റെ പ്രസിദ്ധീകരണം തിരുവനന്തപുരത്തേക്കു മാറ്റുകയുമുണ്ടായി.

ദേവജി ഭീമജി 1042-ൽ തന്റെ സ്വന്തം അച്ചടിശാല പുതിയ യന്ത്രസാമഗ്രികളും വരുത്തി പരിഷ്കരിക്കുകയും ഹിന്ദുക്കൾക്കു് ഉപകാരമുള്ള പല ഗ്രന്ഥങ്ങളും അവിടെനിന്നു പ്രസി

ഭീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ സംരംഭംമൂലം അതേവരെ തങ്ങളുടെ മതഗ്രന്ഥങ്ങളും മലയാളഭാഷയിൽ അച്ചടിച്ചു കാണാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത ഹിന്ദുക്കൾക്ക് ചുരുങ്ങിയ വിലക്ക് യഥേഷ്ടം ആ പുസ്തകങ്ങളും കിട്ടാറായി. അക്കാലത്ത് കേരളക്കരയിൽ എവിടേയും ഉത്സവാഘോഷവേളകളിലും അങ്ങാടികളിലും വിറ്റഴിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ഹൈന്ദവമതഗ്രന്ഥങ്ങളെല്ലാം ''ദേവജി ഭീമജി അവർകളുടെ കേരളമിത്രം അച്ചുകൂടത്തിൽ അച്ചടിക്കപ്പെട്ടതു്'' ആയിരുന്നു.

അച്ചടിശാലയും പ്രസിദ്ധീകരണവും വികസിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുവന്നതോടൊപ്പം ഇതര വ്യാപാരങ്ങളുടെ അഭിവൃദ്ധിയിലും അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. 1873-ൽ ബ്രിട്ടീഷ് കൊച്ചിയിൽ (ഇന്നത്തെ ഫോർട്ടുകൊച്ചി) പ്രിൻസസ്സ് സ്ട്രീറ്റിൽ ഒരു കെട്ടിടം വിലക്കു വാങ്ങി അവിടെയും ഒരു വ്യാപാരശാല തുറന്നു. ഇംഗ്ലീഷു് മരുന്നുകൾ, ശസ്ത്രക്രിയാസാമഗ്രികൾ, സ്ഫടികസാമാനങ്ങൾ, വാസനദ്രവ്യങ്ങൾ തുടങ്ങിയവയുടെ വ്യാപാരമാണവിടെ ആരംഭിച്ചതു്. കൊച്ചിയിലെ ആദ്യത്തെ ഇംഗ്ലീഷ് മരുന്നുഷോപ്പ് ഇതായിരുന്നു. മട്ടാഞ്ചേരി കുരിശു പാണ്ടികശാലയിലുള്ള വ്യാപാരശാല അന്നത്തിനും അഭിവൃദ്ധി പ്രാപിച്ചുവന്നതിനാൽ അവിടെ സ്ഥാപിച്ചിരുന്ന കേരളമിത്രം അച്ചടിശാലയും പ്രിൻസസ്സ് സ്ട്രീറ്റിലെ കെട്ടിടത്തിലേക്കു മാറ്റി സ്ഥാപിച്ചു.

ഈ ഘട്ടത്തിലാണ് മലയാളത്തിൽ ഒരു വർത്തമാനപ്പത്രം ആരംഭിക്കണമെന്ന ആഗ്രഹം ദേവജി ഭീമജിയുടെ മനസ്സിൽ അങ്കുരിച്ചതു്. എങ്കിലും വളരെക്കാലം കഴിഞ്ഞേ അങ്ങനെയൊന്നാരംഭിക്കുവാൻ അദ്ദേഹം ധൈര്യപ്പെട്ടുള്ളൂ. പിൽക്കാലത്തു് കേരളമിത്രത്തിന്റെ പത്രാധിപരായിരുന്ന എം. റ്റി. കുഞ്ഞുണ്ണി ഇതേപ്പറ്റി ഇങ്ങിനെ രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു: ''വർത്തമാനപ്പത്രിക പ്രസിദ്ധീകരിക്കണമെന്ന വിചാരം തന്നിൽ ബലപ്പെട്ടുന്നതിനുണ്ടായ കാരണം അക്കാലത്തു് കൊച്ചി

രാജ്യത്തു പല നീതിന്യായവകുപ്പുകളിലും നടന്നുവന്നിരുന്ന അഴി മതികളും അവയിൽനിന്നു് ജനങ്ങൾക്കു സംഭവിച്ചിരുന്ന നാനാ വിധ സങ്കടങ്ങളും ആകുന്നു. എങ്കിലും തന്റെ ഈ ഉദ്യമത്തിന്റെ ഫലത്തെ അനുഭവിക്കേണ്ടവരായ നാട്ടുകാരുടെ സഹായം ഈ വിധത്തിൽ എങ്ങിനെ ആയിരിക്കുമോ എന്നുള്ളതു തീർച്ചപ്പെട്ടു ത്തുവാൻ പ്രയാസമായി ഭവിച്ചതിനാൽ ചില കൊല്ലങ്ങൾ വരെ ഇതിന്റെ ആരംഭത്തിനു ധൈര്യസമേതം പുറപ്പെടുന്ന തിനു തനിക്കു മനസ്സായില്ല.'' ഒടുവിൽ 1881 ജനുവരി മുതൽ ''കേരളമിത്ര''മെന്നപേരിൽ ഒരു പ്രതിവാരപ്പത്രിക ആരംഭിച്ചു. ആദ്യവർഷം എല്ലാ ആഴ്ചതോറും പ്രസിദ്ധീകരിച്ചുവന്ന ഇതു് പിന്നീടു് മാസത്തിൽ 1, 11, 21 എന്നീ തീയതികളിലാക്കി മാറ്റി. ഇതിന്റെ പ്രഥമപത്രാധിപർ ''മലയാളമനോരമ'' യുടെ സ്ഥാപകനും ചിരസ്മരണീയനുമായ കണ്ടത്തിൽ വറു ഗീസ് മാപ്പിളയായിരുന്നു. ഒരു വർഷത്തിനുശേഷം വറു ഗീസ് മാപ്പിള പത്രാധിപത്യം ഉപേക്ഷിക്കയും സ്വന്തമായി ഒരു പത്രം ആരംഭിക്കാനുള്ള പരിശ്രമത്തിൽ മുഴുകുകയും ചെയ്തു.

''കേരളമിത്രം'' സത്യസന്ധവും നിർഭയവുമായ ഒരു നില പാടു് സ്വീകരിച്ചിരുന്നതുമൂലം പൊതുജനങ്ങൾക്കു് പല മേ നക്കേടും കൈവന്നുവെങ്കിലും ദേവജി ഭീമജിക്കു് വലുതായ സാ മ്പത്തിക നഷ്ടവും അധികൃതരുടേയും മറ്റും വിരോധവും അനു ഭവിക്കേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ടെന്നു് എടുത്തു പറയേണ്ടതുണ്ടു്. എങ്കിലും യാതൊന്നുംകൊണ്ടും അധീരനാകാതെ അദ്ദേഹം തന്റെ മരണം വരെയ്ക്കും പത്രം നടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മര ണശേഷവും കുറെക്കാലം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദത്തുപുത്രനായ ബി. എസ്സു്. ഗണപതിസിങ്ങു് 'കേരളമിത്രം' നടത്തിയിരുന്നു.

1886-ൽ കൊച്ചിയിൽ രാമേശ്വരം വില്ലേജിൽ തന്റെ വകയായ മുണ്ടയ്ക്കൽ തെക്കെപറമ്പിൽ മറ്റൊരച്ചടിശാലകൂടി ദേവജി സ്ഥാപിച്ചു. ''കേരളമിത്രംശാഖ'' എന്നറിയപ്പെട്ടിരുന്ന ഈ അച്ചുകൂടത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷു്, മലയാളം, നാഗരി ലിപി

കളിൽ അച്ചടി നടത്തുവാൻ സൗകര്യമുണ്ടായിരുന്നു. ഈ അച്ചു കൂടത്തിൽനിന്നു് അമരകോശം, കാദംബരി, പത്മസംഹിത മുതലായ പല സംസ്കൃതഗ്രന്ഥങ്ങളും പ്രസിദ്ധീകരിക്കയുണ്ടായി. കൂടാതെ അവിടെനിന്നും 'കേരളകോകിൽ' എന്ന ഒരു മറാത്തി മാസികയും ആരംഭിച്ചു. ഒരു ബഹുഭാഷാപണ്ഡിതനായിരുന്ന കൃഷ്ണാജി നാരായൺ ആഠ്ളെ എന്ന മഹാരാഷ്ട്രീയൻ ആയിരുന്നു ഇതിന്റെ പത്രാധിപർ. കൊച്ചിയിൽ താമസിച്ചിരുന്ന മറാത്തികൾക്കിടയിൽ മാത്രമല്ല, ബോംബെ, പൂന, കൽക്കത്ത, അലഹബാദ് തുടങ്ങിയ വിദൂരസ്ഥലങ്ങളിലും ഇതിനു് പ്രചാരമുണ്ടായിരുന്നു. (മഹാദേവഗോവിന്ദരാനഡെ 1898-ൽ മറാത്തി സാഹിത്യത്തിന്റേയും പത്രപ്രവർത്തനത്തിന്റേയും വളച്ചയെക്കുറിച്ചെഴുതിയ ഒരു ലേഖനത്തിൽ ആദ്യകാലത്തെ മറാത്തി പത്ര-മാസികകളെക്കുറിച്ചു പറയുന്നിടത്തു് ''കേരളകോകി''ലിന്റെ പേർ പ്രത്യേകം എടുത്തു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നതു സ്മരണീയമത്രെ). ഏതാണ്ടു് നാലു വർഷത്തിനു ശേഷം 1890-ൽ ബോംബെ സ്വദേശിയായ ജനാർദ്ദനമഹാദേവഗ്രർജർ എന്നയാൾക്കു ദേവജി ഭീമജി ''കേരളകോകി''ലിന്റെ സകല അവകാശങ്ങളും വിട്ടുകൊടുക്കുകയും പിന്നീടു ബോംബെയിൽനിന്നതു് പ്രസിദ്ധീകരണം തുടരുകയും ചെയ്തു.

ദേവജി ഭീമജിയുടെ ശ്രദ്ധ വ്യാപാരം, അച്ചടി, പ്രസാധനം എന്നീ മണ്ഡലങ്ങളിൽ മാത്രമല്ല വ്യാപരിച്ചിരുന്നതു്. വ്യവസായം, സാമൂഹ്യസേവനം, പൊതുക്ഷേമം, മതാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ എന്നിവയിലും അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധ പതിപ്പിച്ചിരുന്നു. കൊച്ചിയിൽ കയർവ്യാപാരവും കയറാവശ്യമായ വലിച്ചുവന്നിരുന്ന ആ ഘട്ടത്തിൽ പാശ്ചാത്യനായ ജോർജ്ജ് ബ്രണ്ടന്റെ വകയായ ഒരൊറ്റ കയർവ്യവസായശാല മാത്രമെ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. നാട്ടുകാർക്കു് ഈ വ്യവസായത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടു വിജയം നേടാൻ കഴിയുമെന്നു മനസ്സിലാക്കിയ ദേവജി ഭീമജി തന്റെ സുഹൃത്തുക്കളായ മൂൽജിജോ തുടങ്ങിയ വ്യാപാ

രികളെ പ്പേരിപ്പിച്ച് അവരുമായി പങ്കുചേർന്ന് ഒരു കമ്പനി സ്ഥാപിക്കയും ആ കമ്പനിയുടെ വകയായി ഹൈഡ്രോളിക്ക് പ്രസ്സ് തുടങ്ങിയ ആധുനിക യന്ത്രസാമഗ്രികളോടെ ഒരു കയർ വ്യവസായശാല സ്ഥാപിക്കയും ചെയ്തു. കൊച്ചിയിൽ ഇന്ത്യക്കാരുടെ വകയായ ഈ പ്രഥമ കയർവ്യവസായശാലയുടെ ഡയറക്ടറായി ദേവജി ഭീമജി പല വർഷക്കാലം സേവനമനുഷ്ഠിച്ചിട്ടുണ്ട്. വളരെ പ്രശംസ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്ന ഈ വ്യവസായശാലക്ക് കൊച്ചിയിലെ കയർവ്യവസായ-വ്യാപാരങ്ങളുടെ അഭിവൃദ്ധിയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന പങ്കു ചെറുതൊന്നുമല്ല.

വ്യാപാരകാര്യങ്ങൾക്കും മറ്റുമായി അക്കാലത്തു് പുറമെ നിന്നുവന്ന് കൊച്ചിയിൽ പാർപ്പുറപ്പിച്ചിരുന്ന ഗുജറാത്തികൾക്ക് തങ്ങളുടെ സാമൂഹ്യാചാരങ്ങൾക്കനുസരിച്ചു ജീവിക്കുവാനുള്ള സൌകര്യങ്ങളും വളരെ കുറവായിരുന്നു. ഈ ദുരവസ്ഥ പരിഹരിക്കണമെന്ന് നിശ്ചയിച്ച് ദേവജി ഭീമജി തന്റെ സുഹൃത്തുക്കളായ അസ്രാജി ദേവജി, പുരുഷോത്തമദേവജി, ഗോവിന്ദജി ഗോപാൽജി തുടങ്ങിയവരുടെ സഹകരണത്തോടെ "ആചാരസംരക്ഷണകമ്പനി" എന്ന ഒരു കമ്പനി ഏർപ്പെടുത്തി. ഈ കമ്പനി വകയായി ഒരു പറമ്പു വിലയ്ക്കു വാങ്ങുകയും അവിടെ കെട്ടിടങ്ങൾ നിർമ്മിക്കാൻ 1058 തുലാം 15-ാംനു- അടിസ്ഥാനമിടുകയും ചെയ്തു. പ്രസ്തുത പറമ്പിൽ പണിയിച്ച കെട്ടിടങ്ങൾ മുതലായ വാടകക്കു ഗുജറാത്തി ഹിന്ദുക്കൾക്കു നൽകുവാൻ ഏർപ്പാടുണ്ടാക്കി. ഈ കെട്ടിടങ്ങൾ ഇന്നും മട്ടാഞ്ചേരി ഗുജറാത്തി വിദ്യാലയത്തിനു എതിർവശത്തായിക്കാണാം.

ആചാരസംരക്ഷണ കമ്പനി ഏർപ്പെടുത്തുന്നതിനു മുമ്പായിതന്നെ ദേവജി ഭീമജി കൊച്ചിയിലെ ഗുജറാത്തി ഹിന്ദുക്കൾക്കുവേണ്ടി ഒരു ക്ഷേത്രം പണി കഴിപ്പിക്കാനുള്ള പരിശ്രമമാരംഭിച്ചിരുന്നു. ഈ സംരംഭത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനു സുഹൃത്തുക്കളുടെ സഹകരണത്തിനു പുറമെ മഹാരാജാവിന്റേയും പൊതുജനങ്ങളുടേയും സഹായവും ലഭിച്ചു. മട്ടാഞ്ചേരിയിൽ ചിറ

സ്സൽ കോവിലകത്തിനും പള്ളിയറക്കാവു ക്ഷേത്രത്തിനും കിഴക്കു ഭാഗത്തായി വിലക്കു വാങ്ങിയ പറമ്പിൽ 1054മേടം 17-ാംനു- ക്ഷേത്രത്തിന്റെ ശിലാസ്ഥാപനം നിർവ്വഹിച്ചു. 1062 കർക്കിടകം 9-ാംനു- അവിടെ നവനീതകൃഷ്ണസ്വാമിവിഗ്രഹം പ്രതിഷ്ഠിക്കയും ചെയ്തു. ദേവജി ഭീമജി, അസ്രാജി ദേവജി, ഗോവിന്ദജി ഗോപാൽജി, പുരുഷോത്തമദേവജി എന്നിവരായിരുന്ന ഈ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ ട്രസ്റ്റികൾ. 1069 കർക്കിടകം 12-ാംനു- ഈ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ സർവ്വാവകാശങ്ങളും അഹമ്മദബാദിലെ ശ്രീനടവർ ദേവാലയത്തിലെ ഗോസ്വാമി വ്രജരാജ് മഹാരാജനു്, ട്രസ്റ്റിമാർ എഴുതിച്ചുകൊടുക്കുകയുണ്ടായി. ആ ഭരണത്തിൻ കീഴിൽ ഇന്നും പ്രസ്തുത ക്ഷേത്രം നടന്നുവരുന്നു.

ഇതിനിടക്കു് ദേവജി ഭീമജി സ്വന്തം ചിലവിൽ മട്ടാഞ്ചേരി തേവലശ്ശേരി കിഴക്കെ പുതുപ്പുറമ്പിൽ ഒരു ക്ഷേത്രം പണി കഴിപ്പിക്കുകയും 1069 മേടം 26-ാംനു- ക്ഷേത്രത്തിൽ കൃഷ്ണസ്വാമി വിഗ്രഹം പ്രതിഷ്ഠിക്കുകയും ചെയ്തു. മാത്രമല്ല തന്റെ കാലശേഷം സ്വവസ്തുവകകളെല്ലാം ഈ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ വകയായിത്തീരുമെന്ന വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. അതനുസരിച്ചു ഇന്നും 'ദേവജിഭീമജിട്രസ്റ്റി'ന്റെ ഭരണത്തിലാണീ ക്ഷേത്രം നടക്കുന്നതു്. കൊച്ചിയിൽ 'ഐഹികാമുഷ്മികഹിതോപദേശവിദ്യാലയം' എന്ന ഒരു ധർമ്മപാഠശാലയും ദേവജി ഭീമജി സ്ഥാപിക്കയുണ്ടായി.

സാമൂഹ്യ പരിഷ്ക്കരണവിഷയത്തിൽ പല ഉറച്ച അഭിപ്രായങ്ങളുമുള്ള ഒരാളായിരുന്നു ദേവജി ഭീമജി. 1037-ൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്നി മരിച്ചതിനുശേഷം വീണ്ടുമൊരു വിവാഹം ചെയ്യാൻ അദ്ദേഹം മുതിരാതിരുന്നതു് ഇതിനൊരു ദൃഷ്ടാന്തമത്രെ. അതേക്കുറിച്ചു് കേരളമിത്രം പത്രാധിപർ എഴുതിയിട്ടുള്ളതു് ഇപ്രകാരമാണു്: "രണ്ടാം വിവാഹം ചെയ്യുന്നതിനു് ഇഷ്ടന്മാരായ പലർ തന്നോടു് ഉപദേശിച്ചു എങ്കിലും തനിക്കു്

ആ സമയം കുറെ പ്രായം ചെന്നിരുന്നതും ഒരു ചെറിയ കന്യകയെ വിവാഹം ചെയ്യേണ്ടിവരുന്നതും കന്യകയ്ക്ക് യൗവ്വനം പൂർത്തിയാകുന്നതോടുകൂടി തനിക്ക് വാർദ്ധക്യം ഭവിപ്പാനിടയുള്ളതുമാകകൊണ്ട് അങ്ങിനെയുള്ള വിവാഹം ആവശ്യമില്ലെന്നുള്ള തന്റെ നിശ്ചയത്തെ സ്ഥിരപ്പെടുത്തി രണ്ടാം വിവാഹാലോചനയെ തിരസ്കരിക്കുകയാണ് ചെയ്തത്."

സത്യസന്ധനായ വ്യാപാരി, വ്യവസായി, പൊതുജനസേവകൻ, മാതൃകാ തൊഴിലുടമ എന്നീ നിലകളിൽ കേരളക്കരയൊട്ടുക്കും ദേവജിയുടെ പ്രശസ്തി വ്യാപിച്ചിരുന്നു. കൃഷ്ണരായർ ദിവാൻജിയുടെ കാലത്തു് തിരുവനന്തപുരത്തുവെച്ച് തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവിനെയും ദിവാൻജിയേയും ദേവജി സന്ദർശിക്കുകയും അവരിൽനിന്നും വീരശൃംഖല, നിലയങ്കി, അങ്കവസ്ത്രം തുടങ്ങിയ പാരിതോഷികങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിനു് കിട്ടുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. എല്ലാ നല്ല പൊതുക്കാര്യങ്ങൾക്കും അദ്ദേഹം പണം ചിലവഴിച്ചിരുന്നെങ്കിലും അദ്ദേഹം ഒരു ധാരാളി ആയിരുന്നില്ല. വളരെ ലളിതമായ ഒരു ജീവിതമാണ് അദ്ദേഹം നയിച്ചുവന്നതു്.

കൊച്ചിയിലെ ആദ്യത്തെ ഇംഗ്ലീഷ് മരുന്നുഷോപ്പ് തുടങ്ങിയ ആളാണെങ്കിലും ദേവജി ആയുർവ്വേദ വൈദ്യസമ്പ്രദായത്തിൽ തികഞ്ഞ വിശ്വാസമുള്ള ഒരാളായിരുന്നു. തന്മൂലം ആയുർവ്വേദ ഔഷധങ്ങളും തയ്യാറാക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു ഫാർമസിയും വില്പനഡിപ്പോയും അദ്ദേഹം സ്ഥാപിക്കുകയും ആ വിധത്തിലും പൊതുജനങ്ങളെ സേവിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

പൊതുക്കാര്യങ്ങളിൽ ദേവജി സജീവമായ താല്പര്യം പ്രദർശിപ്പിച്ചുപോന്നു. അക്കാലത്തു് കൊച്ചി പട്ടണത്തിൽ കളവ്, കവർച്ച, അടികലശൽ, മൂതുകളി മുതലായവ വർദ്ധിച്ചുവരികയും സക്കാർ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്കും പോലീസിനും അതിനെ തടയാൻ കഴിയാതെ വരികയും ചെയ്തപ്പോൾ ദേവജി കൊച്ചിയിലെ പൗരപ്രമാണികളുടെ ഒരു യോഗം വിളിച്ചുകൂട്ടി ആലോചന നടത്തു

കയും ദിവാന്റെ സമീപത്തേക്ക് ഒരു നിവേദകസംഘത്തെ നയിക്കുകയും ചെയ്തു. 1056 ഇടവം 26-ാംനു- അവർ ദിവാനെ സന്ദർശിച്ച് കൊച്ചിയിലെ നിയമസമാധാനപാലനത്തിലെ അരാജകാവസ്ഥ ധരിപ്പിച്ചതിന്റെ ഫലമായി മട്ടാഞ്ചേരിയിലെ പോലീസ് സൈന്യത്തെ ഉടനടി ശക്തിപ്പെടുത്തി എന്നു മാത്രമല്ല സംസ്ഥാനമൊട്ടുക്ക് പോലീസ് സേനയിൽ പരിഷ്ക്കാരം വരുത്തുകയും ചെയ്തു. അധികാരസ്ഥാനങ്ങളിൽ പൊതുജനനിവേദനം എന്ന ഏർപ്പാടുതന്നെ ഇല്ലാതിരുന്ന കാലത്താണ് ദേവജിയുടെ ഈ പരിശ്രമം എന്നു് ഓർമ്മിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

തന്റെ വ്യാപാരവ്യവസായങ്ങളിലൂടെ വലിയ സമ്പത്തു് കരസ്ഥമാക്കിയെങ്കിലും അതു് മുഴുവനും ഒടുവിൽ പൊതുക്കായ്ങ്ങൾക്കു് നീക്കിവെയ്ക്കുകയാണ് ദേവജി ഭീമജി ചെയ്തതു്. 1070 കന്നിമാസത്തിൽ രോഗബാധിതനായിത്തീർന്ന അദ്ദേഹം 1070 തുലാം 5-ാംനു- രജിസ്റ്ററാക്കിയ വിൽപത്രമനുസരിച്ച് തന്റെ വളർത്തുപുത്രനായ ബി. എസ്സ്. ഗണപതിസിങ്ങിനെ മാനേജിംഗ് ട്രസ്റ്റിയാക്കിക്കൊണ്ടു് തന്റെ സ്വത്തു മുഴുവനും ഒരു ട്രസ്റ്റാക്കി മാറ്റുകയും പൊതുജനോപകാരപ്രദമായ ആവശ്യങ്ങൾക്കു് അതിൽനിന്നുള്ള ആദായം മുഴുവനും വിനിയോഗിക്കണമെന്നു് അനുശാസിക്കുകയും ചെയ്തു. "ദേവജി ഭീമജി ട്രസ്റ്റി"ന്റെ പ്രഥമ ട്രസ്റ്റിമാർ മെ: ഗോവിന്ദജിയുക്കു, എടവഴിക്കപ്പുറമ്പിൽ ഇട്ടിരാരിച്ചൻ ഗോവിന്ദൻനായർ, പുരുഷോത്തമദേവജി, ദാമോദർ അസ്റാജി, വല്ലഭദാസ് ലീലാധർ, ബി. എസ്. ഗണപതിസിങ്ങു് എന്നിവരായിരുന്നു.

തന്റെ ജന്മദേശമായ നാരായണസ്വാമിവാരം എന്ന ദിക്കിൽ തന്റെ പേരിൽ ധർമ്മമായി സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള സംസ്കൃതപാഠശാലയ്ക്കു് സ്വന്തമായി കെട്ടിടം നിർമ്മിച്ചു് അതു് സ്ഥിരമായി നടത്തിക്കൊണ്ടുപോകുക, കൊച്ചിയിൽ തന്റെ പേരിലുള്ള ധർമ്മശാല നടത്തിക്കൊണ്ടുപോകുക, ദിവസംതോറും

കൊച്ചിയിൽ വരുന്ന വൈരാഗികൾക്കും ഗോസായികൾക്കും എന്നും വർക്കു് സദാവ്രതം (ധർമ്മം) കൊടുക്കുക, നടവർ കൃഷ്ണസ്വാമി ക്ഷേത്രത്തിലെ നിത്യപൂജ നൈവേദ്യം മുതലായവ നടത്തിക്കൊണ്ടുപോകുക, കൊച്ചിയിൽ സ്വജാതിക്കാർക്കുവേണ്ടി ഒരു മഹാജനവാഡി പണികഴിപ്പിക്കുക, സാമാന്യം വലിയതും ഭംഗിയുള്ളതുമായ ഒരു ക്ഷേത്രം പണിയുക, തന്റെ അച്ചടിശാല വ്യാപാരശാലകൾ എന്നിവ നടത്തിക്കൊണ്ടുപോകുക എന്നീ കർത്തവ്യങ്ങളാണു് വിൽപ്പത്രംമൂലം അദ്ദേഹം ട്രസ്റ്റിനെ ഏല്പിച്ചതു്. ഇങ്ങനെ ഭാവിയിലേക്കു് വേണ്ട എല്ലാ കരുതലുകളും ചെയ്ത അദ്ദേഹം വിൽപ്പത്രം രജിസ്റ്റാക്കി ഒരാഴ്ച കഴിഞ്ഞപ്പോൾ— 1070 തുലാം 12-ാംതീയതി പ്രഭാതത്തിൽ—ദിവംഗതനായി.

ദേവജി ഭീമജി ഏർപ്പെടുത്തിയ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ മിക്കതും ഇന്നും നിലനിൽക്കുന്നുണ്ടു്. "ദേവജി ഭീമജി ട്രസ്റ്റ്" ഇന്നും അതിന്റെ സ്ഥാപകന്റെ ഉദ്ദേശത്തെ മുൻനിറുത്തി പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നു. വിൽപ്പത്രത്തിലെ വ്യവസ്ഥകളനുസരിച്ചു് അഞ്ചു് കൈമൾ ജില്ലാക്കോടതി (എറണാകുളം ജില്ലാക്കോടതി) നിയമിക്കുന്ന ട്രസ്റ്റിമാരും പാരമ്പര്യട്രസ്റ്റിയായ ജി. എസ്സ്. ധാരാസിങ്ങും കൂടിയാണു് ഇന്നു് ട്രസ്റ്റിന്റെ ഭരണം നടത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതു്.

സർ സി. ശങ്കരൻനായർ

ഇന്ത്യൻ നാഷണൽ കോൺഗ്രസ്സിന്റെ ഇന്നേവരെയുള്ള ചരിത്രത്തിൽ പ്രസിഡന്റായിരുന്നിട്ടുള്ള ഏക മലയാളിയായ സർ സി. ശങ്കരൻനായർ, തന്റെ ജീവിതകാലത്തു് പൊതുരംഗത്തും ഔദ്യോഗിക രംഗത്തും ഒരിന്ത്യക്കാരനു് ലഭിക്കുമായിരുന്ന ഏറ്റവും ഉയർന്ന പദവികളും കരസ്ഥമാക്കിയൊരു മഹാനാണു്. "സർ ശങ്കരൻ നായർ തന്റെ കാലഘട്ടത്തിലെ ഏറ്റവും പ്രമുഖനായ മലയാളിയായിരുന്നു. നിയമജ്ഞൻ, പത്രപ്രവർത്തകൻ, നിയമസഭാസമാജികൻ, സാമൂഹ്യപരിഷ്ക്കർത്താവു്, ഭരണാധികാരി, രാഷ്ട്രീയനേതാവു് എന്നീ നിലകളിൽ കഴിഞ്ഞ നൂറാണ്ടിൽ ഇന്ത്യൻ ജീവിതത്തിന്റെ വികാസത്തിൽ അദ്ദേഹം വഹിച്ച പങ്കു് ചെറുതൊന്നുമല്ല" എന്നാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിര്യാണവാർത്തയറിഞ്ഞപ്പോൾ ലണ്ടനിലെ 'ടൈംസ്' പത്രം രേഖപ്പെടുത്തിയതു്. ഇന്ത്യയുടെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനും സ്വയംഭരണത്തിനുംവേണ്ടി പൊരുതുനിന്നുകൊണ്ടു മാത്രമല്ല ഭരണകൂടത്തിനകത്തു കടന്നും സമരം ചെയ്ത ധീരനായൊരു ദേശസ്നേഹിയായിരുന്നു ഈ കേരളപുത്രൻ.

പാലക്കാട്ടിനടുത്ത മങ്കരയിലെ അഭിജാതവും സമ്പന്നവുമായ ചേറൂർ തറവാട്ടിൽ 1857 ജൂലായ് 11-ാംനു-യാണ് ശങ്കരൻനായർ ജനിച്ചതു്. മാതാവ് ചേറൂരെ പാവ്വ തിഅമ്മയും പിതാവ് ഗുരുവായൂർ മമ്മായിൽ രാമുണ്ണിപ്പണി ക്കരുമായിരുന്നു. അക്കാലത്തു് ബ്രിട്ടീഷ് ഗവർമ്മെണ്ടിന്റെ കീഴിൽ മലബാറിൽ ഒരു നാട്ടുകാരനു ലഭിക്കാവുന്ന ഏറ്റവും വലിയ ഉദ്യോഗം—തഹസീൽദാർ — വഹിച്ചിരുന്ന രാമുണ്ണി പ്പണിക്കർ കുടുംബമഹിമകൊണ്ടും അധികാരശക്തികൊണ്ടും പരക്കെ ആദരിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന, വലിയ സ്വാധീനശക്തിയുള്ള, ഒരു വ്യക്തിയായിരുന്നു. ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷ വശമില്ലായിരുന്നെ ങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിനു് ഹിന്ദുസ്ഥാനിയിൽ നല്ല പാണ്ഡിത്യമു ണ്ടായിരുന്നു.

പാവ്വതിയമ്മയുടേയും രാമുണ്ണിപ്പണിക്കരുടേയും ഏഴു സ ന്താനങ്ങളിൽ മൂന്നാമനായിരുന്ന ശങ്കരൻനായർ. ആദ്യത്തെ രണ്ടു സന്താനങ്ങളും പെൺകുട്ടികളായിരുന്നതുകൊണ്ടു് ഒരാൺ കുട്ടിയുണ്ടാകാൻവേണ്ടി ഗുരുവായൂർ ക്ഷേത്രത്തിൽ പാവ്വതിയമ്മ ഭജനമിരിക്കയുണ്ടായി. ഗുരുവായൂരപ്പൻ അവരുടെ പ്രാർത്ഥന കേട്ടതിന്റെ ഫലമായി ജനിച്ച ഈ മൂന്ന പുത്രനു് ഗുരുവായൂർ ക്ഷേത്രത്തിൽവെച്ചു് തന്നെ ചോറൂണും നാമകരണവും നടത്തി. ചേറൂർ കുടുംബത്തിന്റെ ശ്രേയസ്സിനും അഭിവൃദ്ധിക്കും കാരണ ഭൂതനായ, പ്രതാപശാലിയായ വലിയ കാരണവരുടെ പേർ തന്നെ ആ ശിശുവിനു നൽകുകയും ചെയ്തു.

ശങ്കരൻനായരുടെ പ്രാരംഭവിദ്യാഭ്യാസം അങ്ങാടിപ്പുറത്താ യിരുന്നു; പിന്നീടു് കണ്ണൂരും കോഴിക്കോട്ടും ഉള്ള സ്കൂളുകളിൽ ചേർന്നു പഠിച്ചു. സമർത്ഥരായ യൂറോപ്യൻ അദ്ധ്യാപകരുടെ കീഴിൽ ശിക്ഷണം ലഭിച്ചതുകൊണ്ടു് വളരെ ചെറുപ്പത്തിൽ തന്നെ ശങ്കരൻനായർക്കു് ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷയിൽ നല്ല വ്യുൽ പ്പത്തി നേടാൻ കഴിഞ്ഞു. ഭംഗിയായി ഇംഗ്ലീഷ് സംസാരി ക്കാനും എഴുതാനും കഴിവുള്ള, അസാമാന്യമായ ഓർമ്മശക്തി

യുള്ള, ഒരു വിദ്യാർത്ഥിയായിരുന്ന ശങ്കരൻനായർ. കോഴി ക്കോട്ടെ പ്രൊവിൻഷ്യൽ സ്കൂളിൽ (ഇന്നത്തെ ഗവർമ്മെണ്ട് ടെയിനിങ്ങ് കോളേജായി അതു വളർന്നു) നിന്നു് "ഫസ്റ്റ് ഇൻ ആർട്ട്സ്" പരീക്ഷയിൽ ഒന്നാമനായിട്ടാണു് അദ്ദേഹം ജയിച്ചതു്. ഇന്നും ആ സ്കൂളം കെട്ടിടത്തിന്റെ ചുമരിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേർ തങ്കലിപികളിൽ രേഖപ്പെടുത്തിവെച്ചിട്ടുള്ളതു കാണാം.

സ്കൂളിൽ പഠിക്കുന്ന കാലത്തു് അദ്ദേഹം പ്രത്യേകമായി സംസ്കൃതവും കളരിപ്പയറ്റും അഭ്യസിച്ചിരുന്നുവത്രെ. കോളേജിൽ ചേർന്നപ്പോഴും സംസ്കൃതപഠനം നിറുത്തേണ്ടിവന്നുവെങ്കിലും പിൽക്കാലത്തു് അഭിഭാഷകനായിരിക്കുമ്പോഴും ജഡ്ജിയായിത്തീർന്ന ശേഷവും ഹൈന്ദവനിയമങ്ങളും വൈദിക ഗ്രന്ഥങ്ങളും വായിച്ചു് മനസ്സിലാക്കുവാൻവേണ്ടി അദ്ദേഹം വീണ്ടും സംസ്കൃതം പഠിച്ചിരുന്നു.

പ്രസിഡൻസി കോളേജിൽ ചേർന്നു പഠിക്കാനായി 1876 ലാണു് ശങ്കരൻനായർ മദിരാശിയിലേക്കു പോയതു്. എഡ്മണ്ട് തോംപ്സൺ, ഡബ്ലിയു. എ. പോർട്ടർ തുടങ്ങിയ പ്രശസ്തന്മാർ അവിടെ ശങ്കരൻനായരുടെ ഗുരുനാഥന്മാരായിരുന്നു. അക്കാലത്തു് പലപ്പോഴും താഴ്ന്ന ക്ലാസ്സുകളിൽ അദ്ധ്യാപകന്മാർ ഹാജരില്ലാത്തപ്പോഴും വിദ്യാർത്ഥികളെ പഠിപ്പിക്കാൻ ശങ്കരൻനായരെ പ്രിൻസിപ്പാൾ നിയോഗിച്ചിരുന്നുവെന്നു് 'മദ്രാസ് ലാ വീക്കിലി'യുടെ പത്രാധിപരായിരുന്ന വി. സി. ശേഷാദ്രി പിൽക്കാലത്തു് എഴുതിയിട്ടുണ്ടു്. പ്രസിഡൻസി കോളേജിൽ പഠിക്കുമ്പോഴും അനേകം സമ്മാനങ്ങളും ശങ്കരൻനായർ കരസ്ഥമാക്കിയിട്ടുണ്ടു്. ഒരപൂർവ്വ ബഹുമതിയായി കരുതപ്പെട്ടിരുന്ന എൽഫിൻസ്റ്റൺ എസ്സേപ്രൈസും അദ്ദേഹത്തിനു ലഭിച്ചു. ചരിത്രത്തിലും ഇംഗ്ലീഷിലും ഒന്നാംസ്ഥാനം നേടിക്കൊണ്ടാണു് 1878ൽ അദ്ദേഹം ബി. എ. ബിരുദമെടുത്തതു്. തുടർന്നു് മദിരാശി ലാ കോളേജിൽ ചേർന്നു് പഠിക്കുകയും പ്രസിഡൻസി

യിൽ ഒന്നാമനായി 1879-ൽ ബി. എൽ. പരീക്ഷ ജയിക്കയും ചെയ്തു. മാതാവിന്റെ മരണശയ്യയ്ക്കരികിൽ വെച്ചാണ് ശങ്കരൻനായർക്ക് പരീക്ഷ പാസ്സായ വാർത്ത ലഭിച്ചതു്. അപ്പോഴത്തന്നെ, മദിരാശി ഹൈക്കോടതിയിൽ വക്കീലായി പ്രാക്ടീസു ചെയ്യണമെന്നും ഗവർമ്മെൻറുദ്യോഗത്തിനു പോകേണ്ടതില്ലെന്നും മാതാവ് ശങ്കരൻനായരെ ഉപദേശിക്കയുണ്ടായതത്രെ.

മദിരാശിയിലെ പ്രമുഖനായ യൂറോപ്യൻ ബാരിസ്റ്ററും അഡ്വക്കേറ്റ് ജനറലും (പിന്നീടു ഹൈക്കോടതി ജഡ്ജിയും) ആയിരുന്ന സർ ഹൊറേഷ്യോ ഷെപ്പേർഡിന്റെ കീഴിൽ അപ്രൻറീസായിട്ടാണ് ശങ്കരൻനായർ പ്രാക്ടീസു തുടങ്ങിയതു്. വളരെ ചുരുങ്ങിയകാലംകൊണ്ടു് അഭിഭാഷകവൃത്തിയിൽ വൈദഗ്ധ്യവും സർ ഹൊറേഷ്യോ ഷെപ്പേർഡിന്റെ സ്നേഹവിശ്വാസങ്ങളും ആർജ്ജിക്കാൻ ശങ്കരൻനായർക്കു് കഴിഞ്ഞു. ബാരിസ്റ്റർ ഷെപ്പേർഡിനുവേണ്ടി ജൂനിയറായ ശങ്കരൻനായർ പലപ്പോഴും കോടതിയിൽ ഹാജരായി സമർത്ഥമായ നിലയിൽ കേസു വാദിച്ചിരുന്നു. മാത്രമല്ല, അഡ്വക്കേറ്റ് ജനറൽ എന്ന നിലയിൽ സർ ഷെപ്പേഡിനോടു് ഗവർമ്മെണ്ടു് പല കാര്യങ്ങളിലും വിദഗ്ധാഭിപ്രായമാരാഞ്ഞിരുന്നപ്പോഴും, തന്റെ സീനിയറിനുവേണ്ടി അഭിപ്രായങ്ങളും തയ്യാറാക്കിക്കൊടുത്തിരുന്നതും ശങ്കരൻനായരായിരുന്നു.

1880മാച്ചു് 24-ാംനു- തന്റെ ഇരുപത്തിമൂന്നാം വയസ്സിൽ ശങ്കരൻനായർ മദിരാശി ഹൈക്കോടതിയിൽ വക്കീലായി എൻറോൾ ചെയ്തു. താമസിയാതെ മുൻസിഫായി നിയമനം ലഭിച്ചുവെങ്കിലും തന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനും ഉയർച്ചക്കും ഈ ഉദ്യോഗം വിഘാതമാകുമെന്നു മനസ്സിലാക്കിയ അദ്ദേഹം ഏതാനും മാസത്തിനുള്ളിൽ അതു് രാജിവെച്ചു് അഭിഭാഷകവൃത്തിയിലേക്കു മടങ്ങുകയാണുണ്ടായതു്. പടിപടിയായി അദ്ദേഹം തന്റെ തൊഴിലിൽ ഉയർച്ച നേടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ശങ്കരൻനായരുടെ നീതി

ബോധത്തിനും നിർഭയത്വത്തിനും ഉദാഹരണമായി ചൂണ്ടിക്കാട്ടാവുന്ന ഒരു സംഭവം ഇക്കാലത്തുണ്ടായി.

മദിരാശി ഹൈക്കോടതിയിലെ പ്രാക്ടീസിൽ അക്കാലങ്ങളിൽ യൂറോപ്യൻ ''ബാരിസ്റ്റർ'' മാക്കായിരുന്നു ആധിപത്യം. നാട്ടുകാരായ ''വക്കീലന്മാർ'' ഈ ബാരിസ്റ്റർമാരുടെ ജൂനിയർമാരായിട്ടാണ് പ്രാക്ടീസു് ചെയ്തിരുന്നതു്. യൂറോപ്യൻ ബാരിസ്റ്റർമാരുടെ കയ്യിൽനിന്നു് പ്രാക്ടീസ് പിടിച്ചുപറക്കയെന്ന ഉദ്ദേശ്യത്തോടെ വക്കീലന്മാരുടെ ഒരു യോഗത്തിൽ ഒരു പ്രമേയം കൊണ്ടുവന്നു. ഹൈക്കോടതി വക്കീലന്മാർ ഒരു കേസിലും—കക്ഷി ആവശ്യപ്പെട്ടാൽത്തന്നെയും—യൂറോപ്യൻ ബാരിസ്റ്റർമാരെ സീനിയർ എന്ന നിലക്കു കേസ് ഏല്പിച്ചുകൂടാ എന്നതായിരുന്നു പ്രമേയത്തിന്റെ സാരം. പ്രമേയം ചർച്ചക്കെടുത്തപ്പോൾ ശങ്കരൻനായർമാത്രം അതിനെ എതിർത്തു. ബാറിന്റെ മര്യാദക്കു നിരക്കുന്നതല്ല ഈ തീരുമാനമെന്നും, തനിക്കും കക്ഷിക്കും ഇഷ്ടമുള്ള സീനിയർ അഭിഭാഷകനെ നിശ്ചയിക്കാനുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യം തനിക്കുണ്ടായിരിക്കണമെന്നും അദ്ദേഹം വാദിച്ചു. പക്ഷെ മറ്റെല്ലാവരും പ്രമേയത്തെ അനുകൂലിക്കയാൽ അതു പാസായി. അന്നു് മൂന്നോ നാലോ കൊല്ലത്തെ മാത്രം പ്രാക്ടീസുള്ള ഒരു ജൂനിയർ ആയിരുന്ന ശങ്കരൻനായർ. പക്ഷെ സ്വതന്ത്രബുദ്ധിയായ അദ്ദേഹം സ്വാഭിപ്രായത്തിലുറച്ചുനിന്നു. മറ്റു വക്കീലന്മാക്കെല്ലാം അദ്ദേഹത്തോടു ഇക്കാരണത്താൽ നീരസമുണ്ടാകയും ചെയ്തു. പക്ഷെ ദൃഢനിശ്ചയത്തോടെ, ആരെയും ആശ്രയിക്കാതെ, കാര്യക്ഷമതയും അക്ഷീണമായ പരിശ്രമവുംകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം അഭിഭാഷകവൃത്തിയിൽ പടിപടിയായി ഉയർന്നു് ഒടുവിൽ സർ ഭാഷ്യം അയ്യങ്കാർ കഴിഞ്ഞാൽ ഏറ്റവും അധികം പ്രാക്ടീസുള്ള വക്കീലായിത്തീർന്നു.

മലബാറിൽനിന്നുള്ള കേസുകളായിരുന്നു ആദ്യകാലങ്ങളിൽ ശങ്കരൻനായർക്കു് കിട്ടിയിരുന്നതു്. ക്രമത്തിൽ മദിരാശി പ്രസി

ഡൻസിയുടെ എല്ലാ ഭാഗത്തുനിന്നുമുള്ള കേസുകളും അദ്ദേഹത്തിനു കിട്ടിത്തുടങ്ങി. മാത്രമല്ല, പ്രസിഡൻസിയുടെ നാനാഭാഗങ്ങളിലും അദ്ദേഹം കേസുകൾക്കു് ഹാജരാകുകയും ചെയ്തിരുന്നു. മികച്ച ഒരഭിഭാഷകനെന്ന നിലയിൽ എല്ലായിടത്തും അദ്ദേഹം ആദരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ഒരിക്കൽ ഒരു ഡിസ്ട്രിക്ട് മുൻസിഹിന്റെ കോടതിയിൽ കേസുവാദിക്കാൻ മദിരാശിയിൽനിന്നു ചെന്ന ശങ്കരൻനായരെ സ്വീകരിക്കാൻ റെയിൽവേ സ്റ്റേഷനിൽ ഡിസ്ട്രിക്ട് മുൻസിഫ്തന്നെ ഹാജരായിരുന്നുവത്രെ!

അഭിഭാഷകവൃത്തിയാരംഭിച്ചതുമുതൽ പൊതുക്കാര്യങ്ങളിലു മദ്ദേഹം വ്യാപൃതനായി. 1884 ൽ മലബാർ ഭൂവുടമ സമ്പ്രദായത്തെക്കുറിച്ചന്വേഷിക്കാൻ സർ ടി. മാധവറാവുവിന്റെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ മദിരാശി ഗവർമ്മെൻറു നിയമിച്ച കമ്മറിയിൽ ശങ്കരൻനായർ അംഗമായിരുന്നു. 1890 ൽ മദിരാശി ലെജിസ്ലേറ്റീവ് കൗൺസിലിൽ അംഗമായി നോമിനേറ്റു ചെയ്യപ്പെടുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ പ്രസ്തുത സഭയിൽ മലബാർ കുടിയായ്മ പരിഷ്കരണബിൽ പാസാക്കുന്നതിൽ ഗവർമ്മെൻറിനു് അദ്ദേഹത്തിൽനിന്നു വളരെ വിലപ്പെട്ട സഹായം ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ക്ഷേത്രങ്ങളുടെ ഭരണത്തെക്കുറിച്ചന്വേഷിക്കുവാൻ നിയുക്തമായ കമ്മറിയിലും മറനേകം കമ്മറികളിലും അദ്ദേഹം സേവനമനുഷ്ഠിച്ചു. 1889 ൽ അദ്ദേഹം മദിരാശി സർവ്വകലാശാലയിലെ ഒരു ഫെല്ലോ ആയി നോമിനേറ്റു ചെയ്യപ്പെട്ടു. പിന്നീടദ്ദേഹം സർവ്വകലാശാലാ സെനറ്റിലും സിൻഡിക്കേറ്റിലും ദീർഘകാലം മെമ്പറായി പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ടു്. കഴ്സൺ പ്രഭുവിന്റെ സർവ്വകലാശാലാ നിയമത്തിനു് പ്രചാരമുണ്ടാക്കാൻവേണ്ടി ലോർഡ് റാലി കമ്മീഷൻ മദിരാശി സന്ദർശിച്ചപ്പോൾ ശങ്കരൻനായർ അതിന്റെ ഓണററി സെക്രട്ടറിയായി പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നു. ഒന്നാമത്തെ വിദ്യാഭ്യാസകമ്മീഷനിലും അദ്ദേഹമംഗമായിരുന്നു. സർ വില്യം ഹണ്ടറുടെ പ്രേരണയിൽ മലബാറിലെ സാമൂഹ്യാചാരങ്ങളെക്കുറിച്ചു് ഒരു ഗ്രന്ഥം അദ്ദേഹം എഴുതിയതും ഇക്കാല

ത്താണു്. മലബാർ വിവാഹനിയമത്തിന്റെ രചയിതാവും ശങ്കരൻനായർ ആയിരുന്നു. സാമൂഹ്യപരിഷ്കാരങ്ങളിൽ ചെറുപ്പംമുതല്ക്കേ അതീവതല്പരനായിരുന്ന ശങ്കരൻനായർ 'മദ്രാസ് സോഷ്യൽ റിഫോം അസോസിയേഷ'ന്റെ പ്രസിഡൻറായും ദീർഘകാലം പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

പത്രപ്രവർത്തനത്തിൽ വളരെയധികം താല്പര്യവും അഭിരുചിയും ഉണ്ടായിരുന്ന ശങ്കരൻനായർ മദിരാശിയിലെ 'ഹിന്ദു' പത്രത്തിന്റെ വളർച്ചയിൽ നല്ലൊരു പങ്കുവഹിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു വസ്തുത പലർക്കും നിശ്ചയമുണ്ടായിരിക്കയില്ല. വിഖ്യാതമായ 'മദ്രാസ് ലാ ജർണ്ണലി'ന്റെ സ്ഥാപകന്മാരിലൊരാളും സഹപത്രാധിപരുമായിരുന്നു അദ്ദേഹം. പിന്നീടു് 'മദ്രാസ് റിവ്യൂ' എന്ന പേരിൽ സ്വന്തമായൊരു മാസികയും അദ്ദേഹം ജഡ്ജിയാകുംവരെ നടത്തിയിരുന്നു. ഇന്ത്യയിലും പുറത്തുമുള്ള പല പ്രധാന വ്യക്തികളും അതിൽ ലേഖനങ്ങളെഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ബ്രിട്ടനിലെ 'കോണ്ടമ്പററി റിവ്യൂ'വിൽ അക്കാലത്തു് ഇന്ത്യൻ കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു് ശങ്കരൻനായർ എഴുതിയിരുന്ന ലേഖനങ്ങൾ അധികൃതവൃത്തങ്ങളുടെ ശ്രദ്ധയാകർഷിക്കയും ചെയ്തു.

ഇന്ത്യൻ നാഷനൽ കോൺഗ്രസ് ഉടലെടുത്തു് അധികനാൾ കഴിയുംമുമ്പു് ശങ്കരൻനായർ അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ടു. തിരക്കിട്ട അഭിഭാഷകവൃത്തിയ്ക്കിടയിലും പൊതുക്കാര്യങ്ങൾക്കു സമയം കണ്ടെത്തിയിരുന്ന അദ്ദേഹം 1897-ൽ മദ്രാസ് സംസ്ഥാന കോൺഗ്രസ് പ്രസിഡൻറായി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു. അക്കൊല്ലംതന്നെയാണു് അമരാവതിയിൽ നടന്ന ഇന്ത്യൻ നാഷനൽ കോൺഗ്രസ്സിന്റെ 13-ാം സമ്മേളനത്തിൽ അദ്ദേഹം അദ്ധ്യക്ഷത വഹിച്ചതു്. അന്നു് അദ്ദേഹത്തിനു് 40 വയസ്സേ പ്രായമുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. അതുപോലെ പ്രായംകുറഞ്ഞൊരാളും കോൺഗ്രസ്സ് പ്രസിഡൻറായിത്തീർന്നതു് അതാദ്യമായിട്ടായിരുന്നു. അന്നുമുതൽ ഇന്നുവരെയും കോൺഗ്രസ് പ്രസിഡൻറായിട്ടുള്ള ഏക കേരളീയനും ശങ്കരൻനായർതന്നെയാണു്.

അമരാവതി സമ്മേളനത്തിൽ ശങ്കരൻനായർ ചെയ്ത പ്ര സംഗം അത്യന്തം ഉജ്വലമായ ഒന്നായിരുന്നു. ബോംബെയി ലെ പ്ലേഗുബാധ, തുടർന്ന് പൂനയിലുണ്ടായ അസ്വാസ്ഥ്യങ്ങൾ, നാഥുസഹോദരന്മാരുടെ വിചാരണകൂടാതെയുള്ള നാടുകട ത്തൽ, ബാലഗംഗാധരതിലകന്റെ വിചാരണയും ശിക്ഷയും, ഗ്രന്ഥാലോചനയുടെയും രാജദ്രോഹത്തിന്റെയും പേരിൽ പല പ്രമുഖ വ്യക്തികൾക്കുമെതിരെ ഗവൺമേൻറ് എടുത്ത നിരവധി കേസുകൾ എന്നിതെല്ലാംകൊണ്ട് 1897 ഇന്ത്യയെ സംബന്ധി ച്ചിടത്തോളം അസ്വസ്ഥമായൊരു വർഷമായിരുന്നു. ശങ്കരൻ നായർ തന്റെ അദ്ധ്യക്ഷപ്രസംഗത്തിൽ ഗവൺമേൻറിന്റെ നട പടികളെ അതിനിശിതമായി വിമർശിക്കയും രാജ്യത്തെ അഭ്യസ്ത വിദ്യരായ ജനങ്ങൾ രാഷ്ട്രീയ പരിഷ്കാരങ്ങൾക്കും സ്വയംഭരണ ത്തിനും ഉറ്റുനോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കയാണെന്ന് ഗവൺമേൻറിനു മുന്നറിയിപ്പു നൽകയും ചെയ്തു.

ശങ്കരൻനായരുടെ അദ്ധ്യക്ഷപ്രസംഗം പത്രങ്ങളുടെയും രാഷ്ട്രീയനേതാക്കളുടെയും മുക്തകണ്ഠമായ പ്രശംസയ്ക്കു പാത്രമാ യി. സർ സുരേന്ദ്രനാഥബാനർജി തന്റെ ആത്മകഥയിൽ അ തേക്കുറിച്ച് ഇങ്ങനെയാണ് രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്: "മി. ശങ്കരൻനായരെ കോൺഗ്രസ് പ്രസിഡൻറ് സ്ഥാനത്തേക്ക് നിർദ്ദേശിച്ചുകൊണ്ടുള്ള പ്രമേയമവതരിപ്പിക്കാൻ എന്നോടാണാ വശ്യപ്പെട്ടത്. (പിന്നീടും പലപ്പോഴും ഞാനീ കൃത്യം നിർവ്വ ഹിച്ചിട്ടുണ്ട്). ഈ കാലഘട്ടം നിർണ്ണായകമായ ഒന്നാണെന്നും അദ്ദേഹത്തെപ്പോലുള്ള ഒരാളുടെ മാർഗ്ഗദർശനവും നേതൃത്വവും നമുക്കാവശ്യമാണെന്നും ഞാൻ പറഞ്ഞു. മി. ശങ്കരൻനായർ അന്ന് മദിരാശി ഹൈക്കോടതിയിൽ ഒരു അഭിഭാഷകനായി രുന്നു; ബാറിൽ സമുന്നതമായ ഒരു പദവി അതിനകം അദ്ദേ ഹം കരസ്ഥമാക്കിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. പിന്നീടദ്ദേഹം ഹൈ ക്കോടതി ജഡ്ജിയും വൈസ്രോയിയുടെ എക്സിക്യൂട്ടീവ് കൗൺ സിലിൽ അംഗവുമായിത്തീർന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അദ്ധ്യക്ഷ

പ്രസംഗം സുശക്തവും, അദ്ദേഹത്തിനനുയോജ്യമാംവിധം പൗരുഷം നിറഞ്ഞതും, പിൻതിരിപ്പൻശക്തികൾ തലപൊക്കിയിരുന്ന ആ കാലത്തിനു യോജിച്ചതുമായിരുന്നു."

അതേവരെ കോൺഗ്രസ്സ് അദ്ധ്യക്ഷസ്ഥാനത്തുനിന്നുണ്ടായിട്ടുള്ളതിൽ ഏറ്റവും സമർത്ഥമായ പ്രസംഗം ശങ്കരൻനായരുടേതായിരുന്നുവെന്ന് ഇന്ത്യയുടെ ഒരു സുഹൃത്തായിരുന്ന ബ്രിട്ടീഷ് പാർലിമെൻറ മെമ്പർ ഡബ്ളിയു. എസ്. കെയിൻ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

അദ്ധ്യക്ഷപദം ഒഴിഞ്ഞതിനുശേഷവും കോൺഗ്രസ്സ് സംഘടന എല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഉപദേശം തേടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. 1904 ൽ ഹൈക്കോടതി ജഡ്ജിയായിത്തീരുംവരെ എല്ലാ കോൺഗ്രസ്സ് സമ്മേളനങ്ങളിലും അദ്ദേഹം പങ്കെടുക്കയും ചെയ്തുവന്നു.

1899-ൽ ശങ്കരൻനായർ മദിരാശിയിലെ ഗവൺമെൻറ് പ്ലീഡറും പബ്ളിക്ക് പ്രോസിക്യൂട്ടറുമായി നിയമിക്കപ്പെട്ടു. അക്കാലത്തു് ഒരപൂർവബഹുമതിയായിരുന്ന ഈ ഉദ്യോഗം ലഭിക്കുന്ന അഭിഭാഷകൻ പിന്നീടു ഹൈക്കോടതി ജഡ്ജിയാകുകയായിരുന്നു പതിവ്. ഗവൺമെൻറ പ്ലീഡറും പബ്ളിക്കു് പ്രോസിക്യൂട്ടറുമായി നിയമിതനാകുന്ന രണ്ടാമത്തെ ഇന്ത്യക്കാരനായിരുന്നു സി. ശങ്കരൻനായർ. (സർ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരായിരുന്നു ഒന്നാമത്തെയാൾ). അദ്ദേഹത്തിനു് ഈ ഉദ്യോഗം കിട്ടിയതിനെക്കുറിച്ചു് രസകരമായൊരു കഥയുണ്ടു്. ബാറിലെ സമുന്നതമായ പദവിമൂലം ഇതിനർഹൻ ശങ്കരൻനായർ തന്നെയാണു് എന്നു് നിയമനാധികാരികൾക്കറിയാമായിരുന്നു. പക്ഷേ, തൻെറ വമ്പിച്ച പ്രാക്ടീസിനു കോട്ടംതട്ടിച്ചുകൊണ്ടു് ഉദ്യോഗം സ്വീകരിക്കാനദ്ദേഹം തയ്യാറാകുമോ എന്നു് അവർക്കു് സംശയം തോന്നുകയാൽ, ശങ്കരൻനായരുടെയും പിന്നീടതിനർഹരായ രണ്ടുമൂന്നു് ആളുകളുടെയും പേരുകൾ ഉൾപ്പെടുത്തിയൊരു പാനൽ അവർ തയ്യാറാക്കി. വിവരമറിഞ്ഞ ശങ്കരൻനായർക്കു് താൻ

ഇനി എന്തെങ്കിലും ചെയ്യേ കഴിയൂ എന്നു തോന്നി. അദ്ദേഹം നേരിട്ടുചെന്നു് ഗവർണ്ണറെ കണ്ടു. ബാറിൽ ഏറ്റവും സീനിയറായ തനിക്കാണു് ഈ ഉദ്യോഗം ലഭിക്കേണ്ടതെന്നും ചീഫ് ജസ്റ്റീസിനോടും മറ്റു ജഡ്ജിമാരോടും ചോദിച്ചാൽ ഇക്കാര്യത്തിൽ ശരിയായൊരഭിപ്രായം ഗവർണ്ണർക്കു കിട്ടുമെന്നും ശങ്കരൻ നായർ പറഞ്ഞു. "ശരി, താങ്കളെതന്നെ നിയമിച്ചിരിക്കുന്നു" എന്നാണു് ഗവർണ്ണർ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു് മറുപടി പറഞ്ഞതു്.

ഗവൺമെൻറു പ്ലീഡറും പബ്ലിക്കു് പ്രോസിക്യൂട്ടറുമെന്ന നിലയിൽ ശങ്കരൻനായർ പ്രമാദമായ പല കേസുകളും സമർത്ഥമായി നടത്തിയിട്ടുണ്ടു്. 'ശിവകാശി ലഹളക്കേസി'ൽ ഹാജരാകാൻ ശങ്കരൻനായർക്കു് 5000 കയാണു് അന്നു് ഗവൺമെൻറു് നൽകിയിരുന്ന ഫീസ് എന്നു പറയുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിയമവൈദഗ്ധ്യവും അഭിഭാഷകനെന്ന നിലയ്ക്കുള്ള പദവിയും ഊഹിക്കാവുന്നതേയുള്ളു.

ബ്രിട്ടീഷുകാർക്കു് ഇന്ത്യക്കാരോടുള്ള മനോഭാവം മനസ്സിലാക്കുന്നതിനുപകരിച്ച രണ്ടു രസകരമായ അനുഭവങ്ങൾ ഇക്കാലത്തു് ശങ്കരൻനായർക്കുണ്ടായി. നല്ല കുതിരസവാരിക്കാരനായിരുന്ന അദ്ദേഹം 'മദ്രാസ് ആർട്ടിലറി വളണ്ടിയർകോറി'ൽ അംഗത്വത്തിനപേക്ഷിച്ചു. അതേവരെ യൂറോപ്യന്മാരുടെ കുത്തകയായിരുന്ന അതിലെ അംഗത്വം. ശങ്കരൻനായരുടെ അപേക്ഷ സ്വീകരിച്ച വിവരമറിഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ അംഗമാക്കിക്കളയുന്നവർ ആവശ്യപ്പെട്ടു. സമുന്നതമായ ഒരു പദവി വഹിച്ചിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിനു് വേണമെങ്കിൽ അതിലംഗമായി പ്രവർത്തനം തുടരാൻ കഴിയുമായിരുന്നു. പക്ഷേ വക്കാണത്തിനൊന്നും പോകേണ്ടെന്നു കരുതി അദ്ദേഹം അംഗത്വാപേക്ഷ പിൻവലിക്കയാണു് ചെയ്തതു്. പിന്നീടു് ബൂവർ യുദ്ധമുണ്ടായപ്പോൾ യുദ്ധത്തിൽ ബ്രിട്ടനെ സഹായിക്കാൻവേണ്ടി ഒരു സൈന്യത്തെ സംഘടിപ്പിച്ചു് ആഫ്രിക്കയിലേക്കയക്കാൻ ഇന്ത്യയിലുള്ള വെള്ളക്കാർ തീരുമാനിച്ചു. ഇന്ത്യയിലെ എല്ലാ ഗവ

മേൽനടപ്പുദ്യോഗസ്ഥന്മാരും യൂറോപ്യന്മാരായിരുന്നതുകൊണ്ട് ശങ്കരൻനായരും ഇന്ത്യക്കാരനായിരിക്കയില്ലെന്നു കരുതിയ അവർ മറ്റെല്ലാ യൂറോപ്യന്മാരോടും സൈന്യത്തിൽ ചേരാനഭ്യർത്ഥിച്ച കൂട്ടത്തിൽ ശങ്കരൻനായർക്കും അഭ്യർത്ഥന അയച്ചു. ശങ്കരൻനായർ ഉടൻതന്നെ അതു സ്വീകരിച്ചു. പിന്നീട് തങ്ങൾക്കു പറ്റിയ അബദ്ധം മനസ്സിലാക്കിയ വെള്ളക്കാർ അഭ്യർത്ഥന പിൻവലിക്കാൻ ധൈര്യപ്പെടാതെ അദ്ദേഹത്തിനു ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ടാക്കാൻ ശ്രമം തുടങ്ങി. ആഫ്രിക്കയിൽ പോകുന്നപക്ഷം വെറും ഒരു പട്ടാളക്കാരനായി ജോലിനോക്കുകയും, കുതിരയെ നോക്കുക തുടങ്ങിയ പല ദാസ്യവൃത്തികളും ചെയ്യുകയും വേണ്ടിവരുമെന്നവർ ശങ്കരൻനായരോടു പറഞ്ഞു. എന്തു പണിയും ചെയ്യാൻ താൻ തയ്യാറാണെന്ന് ശങ്കരൻനായരും അറിയിച്ചു. പിന്നെ വളരെനാൾ കഴിഞ്ഞിട്ടും യാതൊരു വിവരവും അദ്ദേഹത്തിനു കിട്ടിയില്ല!

1904-ൽ ശങ്കരൻനായർക്ക് സി. ഐ. ഇ എന്ന ബഹുമതി ലഭിച്ചു. അക്കൊല്ലം ജനുവരിയിൽ നടന്ന മദിരാശിയിലെ വ്യവസായ പ്രദർശനത്തിലും, സാമൂഹ്യസമ്മേളനത്തിലും അദ്ധ്യക്ഷത വഹിച്ചതു് അദ്ദേഹമായിരുന്നു. ആ വർഷം ജൂലായ് 11-ാംനു- മദിരാശി ഹൈക്കോടതിയിൽ ആക്ടിങ്ങ് ജഡ്ജിയായി സർ ശങ്കരൻനായർ നിയമിക്കപ്പെട്ടു. മദിരാശി ഹൈക്കോടതി ജഡ്ജിയായിത്തീർന്ന ഒന്നാമത്തെ അബ്രാഹ്മണൻ അദ്ദേഹമാണ്. 1904, 1905 എന്നീ രണ്ടു കൊല്ലങ്ങളിൽ മൂന്നു പ്രാവശ്യം ഉണ്ടായ ഒഴിവുകളിൽ ആക്ടിംഗ് ജഡ്ജിയായി അദ്ദേഹം ജോലി നോക്കിയിട്ടുണ്ട്. വീണ്ടും അഭിഭാഷകനായി ജോലിനോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കവേ 1906 മേയിൽ 'കോണ്ടമ്പററി റിവ്യൂ'വിൽ ഇന്ത്യയിൽ ഒരു 'നേറ്റീവ് കൗൺസിൽ' രൂപവൽക്കരിക്കണമെന്നാവശ്യപ്പെട്ടുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം എഴുതിയ ലേഖനത്തിലെ ചില പരാമർശനങ്ങളും ബ്രിട്ടീഷ് അധികൃതരെ ചൊടിപ്പിക്കയാൽ പിന്നീട് ഉണ്ടായ ഹൈക്കോടതി ജഡ്ജി

സ്ഥാനത്തേക്കുള്ള ഒഴിവിൽ ശങ്കരൻനായരുടെ ന്യായമായ അവകാശത്തെ അവഗണിച്ചുകൊണ്ട് അന്നത്തെ യൂറോപ്യനായ അഡ്വക്കേറ്റ് ജനറലിനെ അവർ നിയമിക്കയാണ് ചെയ്തത്. സർ ശങ്കരൻനായരോട് കാണിച്ച ഈ അനീതി പലർക്കും ഉൽക്കണ്ഠയുളവാക്കാതിരുന്നില്ല. പക്ഷേ അദ്ദേഹമാകട്ടെ ഒന്നും സംഭവിച്ചിട്ടില്ലെന്നമട്ടിൽ തന്റെ അഭിഭാഷകവൃത്തിയും പൊതുപ്രവർത്തനങ്ങളും തുടർന്നു.

പ്രാക്ടീസ് ആരംഭിച്ച കാലത്തു് ഹൈക്കോടതി വക്കീൽ സംഘടനയുടെ പ്രമേയത്തിനെതിരായി ശങ്കരൻനായർ നിലകൊണ്ട കാര്യം മുമ്പു സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. പക്ഷേ പഴയ കാര്യങ്ങളെല്ലാം വിസ്മരിച്ചുകൊണ്ട്, ശങ്കരൻനായരോട് കാട്ടിയ അനീതിയിൽ പ്രതിഷേധിച്ചുകൊണ്ടുള്ള കമ്പിസന്ദേശങ്ങളും വക്കീൽ സംഘടന ഇന്ത്യാ സ്റ്റേറ്റ് സെക്രട്ടറിക്ക് അയക്കാൻ തുടങ്ങി. മദിരാശിയിലെ മറ്റു സംഘടനകളും പ്രതിഷേധശബ്ദമുയർത്തി. സർ ശങ്കരൻനായക്ക് ഇംഗ്ലണ്ടിലും ശക്തിമാന്മാരായ സുഹൃത്തുക്കളുണ്ടായിരുന്നു. ഇന്ത്യാ സ്റ്റേറ്റ് സെക്രട്ടറി മി. ജോൺ മോർലി (പിന്നീട് മോർലിപ്രഭു) തന്നെയും അക്കൂട്ടത്തിൽ പെട്ടിരുന്നു.

പെട്ടെന്ന് ഒരു ദിവസം മദിരാശി ഗവർണ്ണരിൽനിന്ന് കൂടിക്കാഴ്ചക്കുള്ള ഒരു ക്ഷണം സർ ശങ്കരൻനായക്ക് കിട്ടി. വളരെനേരം നീണ്ടുനിന്ന കൂലങ്കഷചർച്ചകളെല്ലാം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അഡ്വക്കേറ്റ് ജനറൽസ്ഥാനം സ്വീകരിക്കാമോ എന്നു് ശങ്കരൻനായരോട് ചോദിക്കുവാൻ സ്റ്റേറ്റ് സെക്രട്ടറി തന്നോടാവശ്യപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെന്നു് ഗവർണ്ണർ വെളിപ്പെടുത്തി. "ഇതു ഞാൻ വളരെ ദിവസം മുമ്പുതന്നെ അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നു" എന്നായിരുന്നു ശങ്കരൻനായരുടെ മറുപടി. മുൻകൂട്ടിത്തന്നെ നിയമനവാർത്ത സ്റ്റേറ്റ് സെക്രട്ടറി അദ്ദേഹത്തെ അറിയിച്ചിരുന്നുവത്രെ.

ഇന്ത്യയിലൊട്ടാകെ തന്നെ ഇദംപ്രഥമമായി അഡ്വക്കേറ്റ് ജനറലായി നിയമിക്കപ്പെട്ടന്ന ഇന്ത്യക്കാരൻ സർ ശങ്കരൻ നായരായിരുന്നു. ഈ നിയമനത്തെക്കുറിച്ച് ഇംഗ്ലണ്ടിലും മറ്റും ചില ഒച്ചപ്പാടുകളുണ്ടായി. ഒരു കോൺഗ്രസ്സുകാരനായ ശങ്കരൻ നായരെ എന്തുകൊണ്ടാണ് അഡ്വക്കേറ്റ് ജനറലായി നിയമിച്ചതെന്ന് ബ്രിട്ടീഷ് പാർലിമെൻറിൽ പ്രതിപക്ഷം ചോദ്യമുന്നയിച്ചപ്പോൾ സ്റ്റേറ്റ് സെക്രട്ടറി പറഞ്ഞ മറുപടി "എനിക്കു കണ്ടെത്താൻ കഴിഞ്ഞതിൽ ഏറ്റവും ശേഷിമാനായ വ്യക്തിയെയാണ് ഞാൻ നിയമിച്ചത്" എന്നായിരുന്നു.

ശങ്കരൻനായർ അഞ്ചുമാസം മാത്രമേ അഡ്വക്കേറ്റ് ജനറൽ ജോലിനോക്കുകയുണ്ടായുള്ളൂ. 1907 ഡിസംബറിൽ മദിരാശി ഹൈക്കോടതിയിൽ സ്ഥിരം ജഡ്ജിയായി അദ്ദേഹത്തെ നിയമിച്ചു. അഡ്വക്കേറ്റ് ജനറൽ ആയിരിക്കുമ്പോഴും ശങ്കരൻനായരുടെ സ്വാതന്ത്ര്യബുദ്ധിക്കും നിർഭയത്വത്തിനും യാതൊരു ലോപവും സംഭവിച്ചില്ല. അഡ്വക്കേറ്റ് ജനറൽ എന്ന നിലയ്ക്ക് ഗവർമ്മെൻറിനുവേണ്ടി കേസുകൾക്കു ഹാജരാകുന്നതിനു പുറമേ ഗവർമ്മെൻറിനുവേണ്ടി പല നിയമപ്രശ്നങ്ങളിലും അഭിപ്രായം പറയാനും അദ്ദേഹം ബാദ്ധ്യസ്ഥനായിരുന്നു. രാഷ്ട്രീയമായ അസ്വാസ്ഥ്യം രാജ്യത്തുടനീളമുണ്ടായിരുന്ന അക്കാലത്ത് ശങ്കരൻനായരുടെ അഭിപ്രായപ്രകടനം പലരെയും രാജദ്രോഹകേസിൽ പ്രതിയാകുന്നതിൽനിന്നു രക്ഷപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ചില കേസുകളിൽ ശങ്കരൻനായരുടെ അഭിപ്രായം അവഗണിച്ചുകൊണ്ട് മുന്നോട്ടുപോകാൻ ഗവർമ്മെൻറ് മുതിർന്നപ്പോൾ, അങ്ങിനെ ചെയ്യാൻ അവർക്ക് സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടെങ്കിലും കേസിൻറെ അവസാനഘട്ടത്തിൽ അഡ്വക്കേറ്റ് ജനറലെന്ന നിലയ്ക്കുള്ള തൻറെ അധികാരങ്ങളും പ്രയോഗിക്കാൻ താൻ മടിക്കയില്ലെന്ന് ശങ്കരൻനായർ താക്കീതുചെയ്തു. അങ്ങിനെ ഗവർമ്മെൻറിനു്, അഡ്വക്കേറ്റ് ജനറൽ ഒരു പേടിസ്വപ്നമായിത്തീർന്നു. മുമ്പുണ്ടാകാത്ത ഒരനുഭവമായിരുന്നു ഇതു്. അക്കാലത്തു് അഡ്വക്കേറ്റ് ജന

റലിന്റെ വീട്ടിൽ ആരൊക്കെയാണ് രാത്രികാലങ്ങളിൽ വന്നു പോകുന്നതെന്നറിയാൻവേണ്ടി ഗവമ്മേൻറ്, പോലീസ് ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ മഹ്തിയിൽ നിയോഗിച്ചിരുന്നുവത്രെ!

എട്ടുകൊല്ലക്കാലം സർ ശങ്കരൻനായർ ഹൈക്കോടതി ജഡ്ജിയായി ജോലി നോക്കി. അക്കാലത്തും അദ്ദേഹം തന്റേടം കൈവെടിയാതിരുന്നതിന്റെ പല കഥകളും കേട്ടിട്ടുണ്ട്. പുതുതായി നിയമിതനാകുന്ന ജഡ്ജി കോടതിയിൽ വെച്ച് സീനിയർ ജഡ്ജിമാരെ ചെന്നു കാണുക എന്ന പതിവുണ്ടായിരുന്നു. തങ്ങളെ ഒരു ഉയർന്ന വർഗ്ഗക്കാരാണെന്നു ഭാവിച്ചിരുന്ന യൂറോപ്യൻ ജഡ്ജിമാർമാത്രം ഈ മര്യാദ പാലിച്ചിരുന്നില്ല. മദിരാശി ഹൈക്കോടതിയിൽ ഇംഗ്ലീഷുകാരനായ ഒരു പുതിയ ജഡ്ജി നിയമിതനായ ദിവസം, ചീഫ് ജസ്റ്റിസ് രജിസ്ട്രാരെ നിയോഗിച്ച് പുതിയ ജഡ്ജിയെ പരിചയപ്പെടാൻ തന്റെ മുറിയിലേക്കു വരുവാൻ മറ്റെല്ലാ ജഡ്ജിമാരേയും ക്ഷണിച്ചു. സർ ശങ്കരൻനായർ ഒഴികെ മറ്റെല്ലാ ജഡ്ജിമാരും ചീഫ് ജസ്റ്റിസിന്റെ മുറിയിൽചെന്ന് ഇംഗ്ലീഷുകാരനായ പുതിയ സഹപ്രവർത്തകനുമായി പരിചയപ്പെട്ടു; ശങ്കരൻനായരാകട്ടെ തന്റെ മുറിയിലിരുന്ന് കടലാസ്സുകൾ നോക്കുകയും ചെയ്തു. പരിചയപ്പെടൽ കഴിഞ്ഞ് എല്ലാവരും പിരിഞ്ഞതിനുശേഷം കോടതി ആരംഭിക്കേണ്ട സമയമായപ്പോൾ യാതൊന്നും സംഭവിക്കാത്ത മട്ടിൽ ശങ്കരൻനായർ തന്റെ മുറിയിൽനിന്നും പുറത്തുവന്ന് ചീഫ് ജസ്റ്റിസിനോടൊപ്പം ബഞ്ചിൽ വന്നിരുന്ന് കേസുകൾ കേട്ടു.

ഹൈക്കോടതി ജഡ്ജിയെന്ന നിലയിൽ തികഞ്ഞ വിജയം നേടിയ ശങ്കരൻനായർ ജൂഡിഷ്യറിയിൽ പരിഷ്ക്കാരങ്ങൾ വരുത്തുന്നതിലും വലിയ സ്വാധീനത ചെലുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഡിസ്ട്രിക്ട് മുൻസിഫുമാരെ ഏതെങ്കിലും ഒരു സീനിയർ ഹൈക്കോടതി ജഡ്ജി തിരഞ്ഞെടുത്തു നിയമിക്കുന്ന പതിവ് മാറ്റി ഹൈക്കോടതി ജഡ്ജിമാർ ഒട്ടാകെക്കൂടി

തിരഞ്ഞെടുപ്പ് നടത്തി നിയമിക്കണമെന്നു് ശങ്കരൻനായർ നിർബ്ബന്ധിക്കയും യൂറോപ്യന്മാരായ തന്റെ സഹപ്രവർത്തകരുടെ എതിർപ്പിനെ ചെറുത്തുനിന്നുകൊണ്ടു് ഇക്കാര്യം നേടിയെടുക്കയും ചെയ്തുവെന്ന കാര്യം പ്രസ്താവമർഹിക്കുന്നു.

ഹൈക്കോടതി ജഡ്ജിയായിരുന്ന കാലത്തും സർ ശങ്കരൻനായർ പൊതുക്കാര്യങ്ങളിലുള്ള താല്പര്യം കൈവെടിഞ്ഞിരുന്നില്ല. 1908ൽ അദ്ദേഹം നടത്തിയ സർവ്വകലാശാലാ ബിരുദദാനപ്രസംഗത്തിൽ സാമൂഹ്യപരിഷ്ക്കരണത്തിന്റെ ആവശ്യകതയെക്കുറിച്ചും സ്ത്രീവിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ പ്രാധാന്യത്തെക്കുറിച്ചും ഊന്നിപ്പറഞ്ഞിരുന്നു. ഹിന്ദു സമുദായത്തിൽ സാമൂഹ്യപരിഷ്ക്കരണത്തിനുതകുന്ന നിയമനിർമ്മാണമുണ്ടാകേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യം ഊന്നിപ്പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം പല ലേഖനങ്ങളും അക്കാലങ്ങളിൽ എഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഇന്ത്യയിലെ റവന്യു-ജൂഡീഷ്യൽ സമ്പ്രദായങ്ങളുടെ പരിഷ്ക്കരണത്തെക്കുറിച്ചന്വേഷിക്കാൻ 1912ൽ ഇന്ത്യയിൽവന്ന ഇസ്ലിങ്ടൻ പ്രഭുവിന്റെ അദ്ധ്യക്ഷതയിലുള്ള റോയൽ കമ്മീഷന്റെ ക്ഷണമനുസരിച്ചു് കമ്മീഷൻ മുമ്പാകെ വിലപ്പെട്ട തെളിവുകൾ അദ്ദേഹം നൽകുകയും ചെയ്തു. സർ ശങ്കരൻനായർ ജഡ്ജിയായിരിക്കുന്ന കാലത്തുണ്ടായ ഒരു സംഭവം ഇവിടെ എടുത്തുപറയേണ്ടതാവശ്യമാണു്. യുദ്ധം പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ടതിനെത്തുടർന്നു് യുദ്ധസഹായാർത്ഥം ഒരു പൊതുയോഗം മദിരാശിയിലെ സെനറ്റ് ഹൌസിൽ വിളിച്ചുകൂട്ടി. ഗവർണ്ണർ പെൻറ്ലാൻഡ്പ്രഭുവായിരുന്നു അദ്ധ്യക്ഷൻ; പ്രധാന പ്രാസംഗികനായി ക്ഷണിക്കപ്പെട്ടിരുന്നതു് സർ ശങ്കരൻനായരും. യോഗത്തിലേക്കുള്ള പ്രവേശനം ടിക്കറ്റുമൂലം നിയന്ത്രിച്ചിരുന്നു. കൃത്യസമയത്തിനല്പം മുമ്പായിത്തന്നെ ശങ്കരൻനായർ സെനറ്റ് മന്ദിരത്തിന്റെ കവാടത്തിൽ വന്നിറങ്ങി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പക്കൽ ടിക്കറ്റുണ്ടായിരുന്നില്ല. കവാടത്തിൽ കാവൽ നിന്നിരുന്ന പട്ടാളക്കാർ, വിവരം പറഞ്ഞിട്ടും കടത്തിവിടാൻ കൂട്ടാക്കാതി

രുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹം മടങ്ങിപ്പോയി. യോഗമാരംഭിക്കേണ്ട സമയം കഴിഞ്ഞിട്ടും സർ ശങ്കരൻനായരെ കാണാതായപ്പോൾ ഭാരവാഹികൾ അന്വേഷണം തുടങ്ങി. വീട്ടിലും ക്ലബ്ബിലും കടപ്പുറത്തു് അദ്ദേഹം കാറ്റുകൊള്ളാൻ പോയിരിക്കാറുള്ള സ്ഥലത്തുമെല്ലാം നടത്തിയ അന്വേഷണം വിഫലമായി. പട്ടാളക്കാർ കടത്തിവിടാതിരുന്നതുമൂലം മടങ്ങിപ്പോയതാണെന്നു് മനസ്സിലാക്കിയപ്പോൾ ഭാരവാഹികൾ ക്ഷമാപണവുമായി അദ്ദേഹത്തെ തേടിവീണ്ടും വീട്ടിലെത്തി. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം വൈകുന്നേരത്തെ നടത്തവും കഴിഞ്ഞുവന്നു് പതിവുള്ള എണ്ണതേച്ചുകുളിയ്ക്കു് ദേഹമാസകലം എണ്ണ പുരട്ടിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. പറഞ്ഞതെറ്റിനു മാപ്പു് ചോദിച്ചുകൊണ്ടു് യോഗം അവസാനിക്കും മുമ്പായിട്ടെങ്കിലും വന്നെത്തി പ്രസംഗിച്ചാൽ തങ്ങൾ അതിവകൃതജ്ഞരായിരിക്കുമെന്നു് ഭാരവാഹികൾ ശങ്കരൻനായരോടു പറഞ്ഞു. പക്ഷെ എണ്ണതേച്ചു കഴിഞ്ഞിരിക്കയാൽ കുളികഴിയാതെ വരാൻ നിവൃത്തിയില്ലെന്നും, മാത്രമല്ല താൻ പ്രാരംഭപ്രസംഗം ചെയ്യാനാണു് അല്ലാതെ സമാപനപ്രസംഗം ചെയ്യാനല്ല ഏറ്റിരുന്നതെന്നും, തന്നെക്കൂടാതെ യോഗം നടത്തിയാൽ മതിയെന്നും പറഞ്ഞു് ശങ്കരൻനായർ അവരെ മടക്കി അയച്ചു. അക്കാലത്തു് ഗവണ്മെന്റുകളുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ നടക്കുന്ന ഒരു യോഗത്തിൽ ഹാജരാകാൻ കൂട്ടാക്കാതെ ഈ വിധത്തിൽ പെരുമാറാൻ സർ ശങ്കരൻനായരല്ലാതെ മറ്റാരും ധൈര്യപ്പെടുമായിരുന്നില്ല.

സർ ശങ്കരൻനായർ 1915 ഒക്ടോബറിൽ വൈസ്രോയിയുടെ എക്സിക്യൂട്ടീവ് കൗൺസിൽ അംഗമായി നിയമിക്കപ്പെട്ടു. 'മിൻറോ-മോർലി പരിഷ്ക്കാര'ത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഒരിന്ത്യക്കാരനെ വൈസ്രോയിയുടെ എക്സിക്യൂട്ടീവ് കൗൺസിലിൽ അംഗമായി നിയമിക്കാൻ തീരുമാനിച്ചതിനെ തുടർന്നു് ആ പദവി ലഭിക്കുന്ന മൂന്നാമത്തെ ഇന്ത്യക്കാരനായിരുന്നു സർ സി. ശങ്കരൻനായർ. ഏതാണ്ടു് ഇന്നത്തെ കേന്ദ്രമന്ത്രിസഭയുടെ രീതിയിലാണു് അന്നത്തെ വൈസ്രോയിയുടെ

എക്സിക്യൂട്ടീവ് കൗൺസിൽ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നതു്. കൗൺസി ലിൽ 'വിദ്യാഭ്യാസമെമ്പ'റായിട്ടാണു് ശങ്കരൻനായരെ നിയ മിച്ചതു്. ശങ്കരൻനായരുടെ മുൻഗാമികളായ രണ്ടു് ഇന്ത്യക്കാ രും (സർ എസ്. പി. സിൻഹയും, സർ ആലീഇമാമും) നിയ മമെമ്പർമാരായിരുന്നു. നിയമമെമ്പറായി നിയമിക്കപ്പെട്ടന്ന യാഥം ബാരിസ്റ്ററായിരിക്കണമെന്നു് ഒരലിഖിതനിയമമുണ്ടായി രുന്നതുകൊണ്ടാണു് ശങ്കരൻനായരെ നിയമമെമ്പറാക്കാതെ വിദ്യാഭ്യാസമെമ്പറാക്കിയതു്. അതു് ഒരു കണക്കിനു് രാജ്യ തിനു് കൂടുതൽ പ്രയോജനകരമായിത്തീരുകയും ചെയ്തു.

ശങ്കരൻനായരുടെ നിയമനം എല്ലാവരെയും സന്തോഷി പ്പിച്ചു. അഭിഭാഷകസംഘവും മദിരാശിയിലെ മറ്റു നിരവധി സംഘടനകളും സ്ഥാപനങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിനു് അനുമോദന സല്ക്കാരങ്ങളും നടത്തി. അക്കാലത്തു് മദിരാശിയിൽനിന്നു് നേ രിട്ടു് ഡൽഹിക്കു് തീവണ്ടിസർവ്വീസില്ലായിരുന്നതുകൊണ്ടു്, ഉദ്യോഗമേറ്റെടുക്കാൻ ശങ്കരൻനായർ ഡൽഹിയിലേക്കു് പോ യതു് കൽക്കട്ടാവഴിയായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആഗമന വാർത്തയറിഞ്ഞു് എല്ലാ സ്റ്റേഷനുകളിലും ജനങ്ങളം തടിച്ചുകൂടി അദ്ദേഹത്തെ ഹാരമണിയിക്കയും മംഗളമാശംസിക്കയും ചെയ്തി രുന്നു. കൽക്കട്ടയിൽവെച്ചു് അദ്ദേഹത്തിനു് ഗംഭീരമായ ഒരു സ്വീകരണം നൽകപ്പെട്ടു. ശങ്കരൻനായക്കുണ്ടായിരുന്ന ജന പ്രീതിയുടെയും ജനങ്ങൾക്കു് അദ്ദേഹത്തിലുണ്ടായിരുന്ന വിശ്വാ സത്തിന്റെയും പ്രതീക്ഷകളുടെയും തെളിവായിരുന്നു ഈ സ്വീക രണങ്ങളെല്ലാം.

ശങ്കരൻനായർ വിദ്യാഭ്യാസമെമ്പറായി 6 മാസം കഴി ഞ്ഞപ്പോൾ ഹാർഡിഞ്ചു് പ്രഭു വൈസ്രോയിസ്ഥാനത്തുനിന്നു വിരമിച്ചു. ഹാർഡിഞ്ചുപ്രഭുവും ശങ്കരൻനായരും തമ്മിൽ തിക ച്ചും സൗഹാർദ്ദപരമായ ബന്ധമാണുണ്ടായിരുന്നതു്. എല്ലാ ക്കാര്യങ്ങളിലും ഇന്ത്യക്കാരുടെ അഭിപ്രായം മനസ്സിലാക്കുന്നതി നു് അദ്ദേഹം ശങ്കരൻനായരെയാണു് ആശ്രയിച്ചിരുന്നതു്.

ഹാർഡിഞ്ച് പ്രഭുവിന്റെ പിൻഗാമിയായ ചെംസ്ഫോർഡ് പ്രഭുവിന്റെ കൗൺസിലിലും അദ്ദേഹം അംഗമായിത്തുടർന്നു.

വിദ്യാഭ്യാസമെമ്പറെന്ന നിലയിൽ ഇന്ത്യയിലെ സ്ത്രീ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ പുരോഗതിക്കു് അദ്ദേഹം കൈക്കൊണ്ട നടപടികളും പലരുടെയും അഭിനന്ദനത്തിനു പാത്രമായി. ഇന്ത്യയിലെ സർവകലാശാലാ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ സ്ഥിതിയെക്കുറിച്ചു് അന്വേഷിച്ചു റിപ്പോർട്ടു സമർപ്പിക്കാൻ ഇംഗ്ലണ്ടിലെ ലീഡ്സ് സർവകലാശാലയുടെ വൈസ്ചാൻസലർ സർ മൈക്കൽ സാഡ്ലർ അദ്ധ്യക്ഷനായും സർ ആശുതോഷ് മുക്കർജി തുടങ്ങിയവർ അംഗങ്ങളായുമുള്ള ഒരു കമ്മറിയെ 1917 ൽ നിയമിച്ചതായിരുന്നു ശങ്കരൻനായർ നിർവഹിച്ച മറെറാരു പ്രധാന കൃത്യം. ഈ കമ്മറിയുടെ നിയമനം മുഖേന ഇന്ത്യയിലെ ആധുനിക സർവകലാശാലാവിദ്യാഭ്യാസത്തിനു് അടിസ്ഥാനമിട്ടതു് സർ ശങ്കരൻനായരാണെന്നു പറയാം. സർ സുരേന്ദ്രനാഥബാനർജി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആത്മകഥയിൽ വിദ്യാഭ്യാസമെമ്പർ എന്ന നിലയിലുള്ള ശങ്കരൻനായരുടെ പ്രവർത്തനം ഒരു തികഞ്ഞ വിജയമാണെന്നു പ്രസ്താവിക്കയും ബീഹാർ സർവകലാശാലയുടെ സ്ഥാപനത്തിനദ്ദേഹം നൽകിയ സഹായങ്ങളെ കൃതജ്ഞതാപൂർവ്വം അനുസ്മരിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്.

ചെംസ്ഫോർഡ്പ്രഭു വൈസ്രോയിയായി വന്നശേഷം ശങ്കരൻനായരും വൈസ്രോയിയും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം അത്ര സൗഹാർദ്ദപരമായിരുന്നില്ല. കൗൺസിലിലെ ആകെയുള്ള എട്ടംഗങ്ങളിൽ ഒരേ ഒരിന്ത്യക്കാരൻ ശങ്കരൻനായർ മാത്രമായിരുന്നല്ലോ. മിതവാദിയായൊരു രാജ്യതന്ത്രജ്ഞനും സഹകരണമനോഭാവക്കാരനുമായിരുന്നെങ്കിലും ശങ്കരൻനായർ നിർഭയനും ആർക്കും വഴങ്ങാത്തവനുമായിരുന്നു. കോൺഗ്രസ്സിനെയും ഹോംറൂം ലീഗിനെയും മട്ടിച്ചമർത്തുവാനുള്ള ഗവർമ്മെൻറിന്റെ സംരംഭത്തെ ശങ്കരൻനായർ കൗൺസിലിനകത്തുവെച്ചു തന്നെ

എതിർത്തു. വൈസ്രോയിക്കും വെള്ളക്കാരായ മറ്റംഗങ്ങൾക്കും ഇതൊട്ടുംതന്നെ ഇഷ്ടപ്പെട്ടില്ല. മാത്രമല്ല, ശങ്കരൻനായർ എല്ലാക്കാര്യങ്ങളിലും കോൺഗ്രസ്സുനേതാക്കളുമായി കൂടിയാലോചനനടത്തിയാണു് തീരുമാനമെടുക്കാറുള്ളതെന്നും, വിട്ടുവീഴ്ചയില്ലാത്തൊരു മനോഭാവമാണു് സ്വീകരിക്കുന്നതെന്നും ഇന്ത്യാ സ്റ്റേറ്റ് സെക്രട്ടറി മി. മൊണ്ടേഗ്രുവിനു് പരാതിയുമുണ്ടായിരുന്നു.

ദ്വിഭരണസമ്പ്രദായം അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ഭരണപരിഷ്കാര റിപ്പോർട്ടു് (മൊണ്ടേഗ്രു-ചെംസ്ഫോർഡ് റിപ്പോർട്ടു്) ഇന്ത്യാ ഗവമ്മേൻറിൻെറ അഭിപ്രായമറിയാൻവേണ്ടി അയച്ചുകൊടുത്തപ്പോൾ ഗവമ്മേൻറു് അതു് അംഗീകരിച്ചുവെങ്കിലും ശങ്കരൻനായർ അതിലെ പല കാര്യങ്ങളോടും വിയോജിച്ചുകൊണ്ടു് ഒരു ഭിന്നാഭിപ്രായക്കുറിപ്പെഴുതി. ഭരണപരിഷ്കാര റിപ്പോർട്ടിനെ തുടർന്നു നിയമിതമായ രണ്ടു കമ്മറ്റികളുടെ റിപ്പോർട്ടുകളും ഇന്ത്യാ ഗവമ്മേൻറിൻെറ അഭിപ്രായത്തിനയച്ചപ്പോഴും ശങ്കരൻനായർ ഭിന്നാഭിപ്രായക്കുറിപ്പു് എഴുതിച്ചേർത്തു. ശങ്കരൻനായരുടെ നിർഭയത്വത്തിനും ദീർഘവീക്ഷണത്തിനും പ്രകടമായ തെളിവുകളായ ഈ രണ്ടു ഭിന്നാഭിപ്രായക്കുറിപ്പുകളും വിലപ്പെട്ട രാഷ്ട്രീയ രേഖകളായി ഇന്നും കരുതപ്പെട്ടുവരുന്നു.

ഇതിനിടയ്ക്കു് 1919 ഏപ്രിലിൽ പഞ്ചാബിൽ അസ്വാസ്ഥ്യങ്ങൾ പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ടു. കോൺഗ്രസ്സു് നേതാക്കളായ ഡോ: കിച്ചലൂവിൻെറയും സത്യപാലിൻെറയും അറസ്റ്റും, ജാലിയൻവാലാബാഗിൽ നടന്ന മൃഗീയമായ വെടിവെയ്പും, ജനങ്ങൾ നിരത്തിൽകൂടി ഇഴഞ്ഞുപോകണമെന്നുണ്ടായ ഉത്തരവും, തുടർന്നു പട്ടാളനിയമമേർപ്പെടുത്തിയതും ശങ്കരൻനായരുടെ ധാർമ്മികരോഷത്തെ ആളിക്കത്തിച്ചു. 1919 ജൂലായ് 23-ാംനു അദ്ദേഹം എക്സിക്യൂട്ടീവ് കൗൺസിൽ അംഗത്വം രാജിവെച്ചു. എത്ര വലിയ ഉദ്യോഗം നൽകിയും തൻെറ രാജ്യസ്നേഹത്തെയും അഭിപ്രായസ്ഥൈര്യത്തെയും വിലയ്ക്കു വാങ്ങാൻ ബ്രിട്ടീഷുകാക്കു കഴികയില്ലെന്നദ്ദേഹം തെളിയിച്ചുകൊടുത്തു.

കോൺഗ്രസ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജിയെ അഭിനന്ദിച്ചു കൊണ്ടൊരു പ്രമേയം പാസാക്കി. "പഞ്ചാബ് പ്രശ്നത്തിൽ ശങ്കരൻനായർ എടുത്ത ധീരമായ നിലപാടിൽ രാജ്യത്തിനു് അദ്ദേഹത്തോടു് അതിയായ കൃതജ്ഞതയുണ്ടായിരിക്കും" എന്നാണു് മോട്ടിലാൽ നെഹ്റു തന്റെ പ്രസംഗത്തിൽ പ്രഖ്യാപിച്ചതു്. ഉദ്യോഗം രാജിവെച്ചു് മദിരാശിയിലേക്കു് മടങ്ങിയ ശങ്കരൻനായക്കു് വഴിനീളെ ലഭിച്ച സ്വീകരണങ്ങളും ജനങ്ങളുടെ അക്കാലത്തെ മനോവികാരങ്ങളെ ശരിക്കും പ്രതിഫലിപ്പിച്ചിരുന്നു. മദിരാശി സെൻട്രൽ സ്റ്റേഷനിൽ രാജോചിതമായ ഒരു സ്വീകരണമാണദ്ദേഹത്തിനു് ലഭിച്ചതു്. ഒരു മനുഷ്യ മഹാസമുദ്രംതന്നെ അവിടെ തടിച്ചുകൂടിയിരുന്നു. അത്ര ഗംഭീരമായൊരു രംഗം മദിരാശിനഗരം അതിനുമുമ്പു് കണ്ടിട്ടില്ല. അന്നു വൈകുന്നേരം മദിരാശിയിലെ പൗരന്മാർ ശങ്കരൻനായർക്കു് സ്വീകരണം നൽകാൻ ഒരു വമ്പിച്ച പൊതുയോഗവും നടത്തുകയുണ്ടായി.

സർ ശങ്കരൻനായർ വളരെ താമസിയാതെ ഇംഗ്ലണ്ടിലേക്കു് പോയി. ജാലിയൻവാലാബാഗ് സംഭവങ്ങളെക്കുറിച്ചു് അന്വേഷണം നടത്താൻ ബ്രിട്ടീഷ് പാർലിമെന്റു് നിയമിച്ച കമ്മറ്റി മുമ്പാകെ അദ്ദേഹം തെളിവു നൽകി. 1920 ജനുവരി 2-ാംനു- ഇന്ത്യാ സ്റ്റേറ്റു് സെക്രട്ടറിയുടെ കൗൺസിലിൽ അംഗമായി അദ്ദേഹം നിയമിക്കപ്പെട്ടു. ശങ്കരൻനായക്കു പുറമേ, ഭൂപേന്ദ്രനാഥബാസുവും കൗൺസിലിൽ അംഗമായിരുന്നു. 1919 ലെ ഇന്ത്യാ ഗവർമ്മെന്റു നിയമത്തിനു് അവസാനരൂപം നൽകുന്നതിൽ ശങ്കരൻനായരും ഭൂപേന്ദ്രനാഥബാസുവുംകൂടിയാണു് സ്റ്റേറ്റു് സെക്രട്ടറിക്കു് സഹായം നൽകിയതു്. 1921 നവംബറിൽ ഇൻഡോർ നാട്ടുരാജ്യത്തെ ഉപദേഷ്ടാവിന്റെ സ്ഥാനം സ്വീകരിക്കയാൽ കൗൺസിൽ അംഗത്വം രാജിവെച്ചുകൊണ്ടു് ശങ്കരൻനായർ ഇന്ത്യയിലേക്കു് മടങ്ങി.

ഇന്ത്യയിൽ തിരിച്ചെത്തിയതോടുകൂടിയാണ് കോൺഗ്രസ്സിന്റെ നയപരിപാടികളോടുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭിന്നിപ്പു പ്രകടമായതു്. അദ്ദേഹം വൈസ്രോയിയുടെ എക്സിക്യൂട്ടീവ് കൗൺസിലംഗമായിരിക്കുന്ന കാലത്തു് ഇന്ത്യയിലെ രാഷ്ട്രീയ സ്ഥിതിഗതികളിൽ വമ്പിച്ച മാറ്റം സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. 1922 ആയപ്പോഴേക്കും ഗാന്ധിജിയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ നിസ്സഹകരണപ്രസ്ഥാനം രാജ്യത്തു ശക്തിയാർജ്ജിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. കോൺഗ്രസ്സിന്റെ ആരംഭകാലത്തെ ലക്ഷ്യമായിരുന്ന ഡൊമിനിയൻ പദവിക്കു് (ബ്രിട്ടീഷ് വൈസ്രോയിയുടെ കീഴിൽ പാർലിമെന്ററി സമ്പ്രദായത്തിലുള്ള മന്ത്രിസഭാഭരണം) വേണ്ടി നിലകൊണ്ടിരുന്ന ഒരാളായിരുന്നു ശങ്കരൻനായർ. ഡൊമിനിയൻ പദവി ലഭിച്ചശേഷം പൂർണ്ണസ്വാതന്ത്ര്യം നിഷ്പ്രയാസം നേടാവുന്നതാണെന്നായിരുന്നു ശങ്കരൻനായരടക്കമുള്ള പഴയ നേതാക്കളുടെ അഭിപ്രായം. തന്മൂലം തീവ്രവാദികളായ യുവവിഭാഗത്തോടു് അവർക്കു് യോജിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. കോൺഗ്രസ് നേതൃത്വവുമായുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായഭിന്നത 1907 മുതല്ക്കു് ആരംഭിച്ചുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഇംഗ്ലണ്ടിൽനിന്നു് തിരിച്ചെത്തിയശേഷം കോൺഗ്രസ്സും ഗവൺമെൻറും തമ്മിൽ ഒരു രഞ്ജിപ്പുണ്ടാക്കാൻവേണ്ടി ശങ്കരൻനായരുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ 1922 ജനുവരിയിൽ ബോംബെയിൽവെച്ചു് ഒരു യോഗം വിളിച്ചുകൂട്ടുകയുണ്ടായി. ഗാന്ധിജിയുടെ നേതൃത്വത്തിലുള്ള വിഭാഗക്കാർ നിസ്സഹകരണനയം ഉപേക്ഷിക്കാൻ തയ്യാറില്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ ശങ്കരൻനായർ യോഗം പിരിച്ചുവിട്ടു. മാത്രമല്ല, നിസ്സഹകരണപ്രസ്ഥാനത്തെ അധിക്ഷേപിച്ചുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം ഒരു മാനിഫെസ്റ്റോ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു. ഇതു പ്രസിദ്ധീകരിച്ചശേഷമാണ് ഇൻഡോറിലെ ഉദ്യോഗമേറ്റെടുക്കാൻ അദ്ദേഹം അങ്ങോട്ടുപോയതു്.

ഇൻഡോറിൽവെച്ചു് ഗാന്ധിജിയെയും നിസ്സഹകരണപ്രസ്ഥാനത്തെയും അതിനിശിതമായി വിമർശിച്ചുകൊണ്ടു്

"ഗാന്ധിയും അരാജകത്വവും" എന്ന ഗ്രന്ഥം ശങ്കരൻനായർ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. ഈ ഗ്രന്ഥം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജനസമ്മതി നഷ്ടപ്പെടുത്താനേ ഉപകരിച്ചുള്ളൂ. മാത്രമല്ല, ഈ ഗ്രന്ഥത്തിലെ ചില പരാമർശനങ്ങളെ മുൻനിറുത്തി ജാലിയൻവാലാബാഗ് സംഭവക്കാലത്ത് പഞ്ചാബിലെ ലഫ്റ്റനന്റ് ഗവർണ്ണരായിരുന്ന മൈക്കേൽ ഒഡയർ ശങ്കരൻനായരുടെ പേരിൽ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ ഒരു മാനനഷ്ടക്കേസു ഫയലാക്കുകയും ചെയ്തു. ഇന്ത്യയിലും ഇംഗ്ലണ്ടിലും വളരെയധികം ശ്രദ്ധയാകർഷിച്ച ഈ കേസ് വാദിക്കാനായി അദ്ദേഹം ഇംഗ്ലണ്ടിലേക്കു പോയി. കേസു നടത്തിപ്പിൽ അദ്ദേഹത്തിനു ധാരാളം ക്ലേശങ്ങളും സാമ്പത്തിക നഷ്ടങ്ങളും സഹിക്കേണ്ടതായിവന്നു. പില്ക്കാലത്ത് പഞ്ചാബിൽ മന്ത്രിയായിരുന്ന സർ ഹരികിഷൻലാലിനെപ്പോലുള്ളവർ സ്വന്തം ചിലവിൽ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ ചെന്ന് ശങ്കരൻനായർക്കനുകൂലമായി മൊഴികൊടുക്കുകകൂടിയുണ്ടായെങ്കിലും കോടതി അദ്ദേഹത്തിനു പിഴശിക്ഷ വിധിച്ചു. ശങ്കരൻനായർ അപ്പീലിനു പോയതുമില്ല.

ഈ കേസിനു ശേഷം ഇന്ത്യയിൽ തിരിച്ചെത്തിയ ഉടനെയാണ് ബോംബെയിൽ നടന്ന അഖിലേന്ത്യാ സാമൂഹ്യസമ്മേളനത്തിലദ്ദേഹം അദ്ധ്യക്ഷതവഹിച്ചത്. 1925 ൽ മദിരാശി പ്രസിഡൻസിയിലെ ഭൂവുടമകളുടെ പ്രതിനിധിയായി അദ്ദേഹം പുതിയ കൗൺസിൽ ഓഫ് സ്റ്റേറ്റ്സിലേക്ക് തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു. 1926 ഏപ്രിൽമാസത്തിൽ സർ ശങ്കരൻനായർ പത്നീസമേതനായി ബദരീനാഥക്ഷേത്രത്തിലേക്ക് തീർത്ഥയാത്ര പോയ അവസരത്തിൽ അവിടെവെച്ച് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്നി അന്തരിച്ചു.

കൗൺസിൽ ഓഫ് സ്റ്റേറ്റ്സിൽ ഒരു സ്വതന്ത്രമെമ്പർ എന്ന നിലയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രവർത്തനം സ്തുത്യർഹമായിരുന്നു. അംഗത്വകാലാവധി അവസാനിച്ചപ്പോൾ ഗവർമ്മെന്റ് അദ്ദേഹത്തെ കൗൺസിൽ അംഗമായി വീണ്ടും നോമിനേറ്റു

ചെയ്തു. പൊതുജനാഭിപ്രായത്തെ സ്വാധീനിക്കാനുദ്ദേശിച്ചുള്ള പല പ്രമേയങ്ങളും കൗൺസിലിൽ അംഗമായിരിക്കുന്ന കാലത്തു് അദ്ദേഹം അവതരിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. 1926 മാർച്ചിൽ 'സ്വയംഭരണാധികാരമുള്ള തമിഴ് സംസ്ഥാനം രൂപവൽക്കരിക്കണ'മെന്നാവശ്യപ്പെട്ടുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹമവതരിപ്പിച്ച പ്രമേയം അത്തരത്തിലുള്ള ഒന്നായിരുന്നു. ഇന്ത്യയിൽ ഭാഷാസംസ്ഥാനരൂപവൽക്കരണത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള ആദ്യത്തെ വാദമിതായിരുന്നുവെന്നു കണക്കാക്കാം. സാമുദായിക നിയോജകമണ്ഡലങ്ങളും നിർത്തലാക്കാനാവശ്യപ്പെട്ടുകൊണ്ടുള്ള മറ്റൊരു പ്രമേയവും 1927 മാർച്ചിൽ ശങ്കരൻനായർ കൗൺസിലിൽ അവതരിപ്പിക്കയുണ്ടായി.

1928 ൽ ഇന്ത്യൻ ഭരണപരിഷ്കാരങ്ങളെക്കുറിച്ചന്വേഷിക്കാൻ ബ്രിട്ടീഷ് പാർലിമെൻറംഗങ്ങളടങ്ങിയ സൈമൺ കമ്മീഷൻ ഇന്ത്യ സന്ദർശിച്ച സമയത്തു് കോൺഗ്രസ്സിൻെറ ആഹ്വാനമനുസരിച്ചു് അതിനെ ബഹിഷ്കരിക്കാൻ ജനങ്ങളെ മുന്നോട്ടുവന്നപ്പോൾ, കമ്മീഷനുമായി സഹകരിച്ച പ്രവർത്തിക്കാൻ രൂപവൽകൃതമായ കേന്ദ്രകമ്മറ്റിയുടെ അദ്ധ്യക്ഷനായിരുന്നതു് സർ ശങ്കരൻനായരായിരുന്നു!

ഇതിനുശേഷം അദ്ദേഹം വളരെയൊന്നും സജീവമായി പൊതുക്കാര്യങ്ങളിൽ ഇടപെടുകയുണ്ടായില്ലെന്നു പറയാം. അദ്ദേഹത്തിൻെറ ജനസമ്മതി വളരെയൊക്കെ നഷ്ടപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. കൗൺസിൽ ഓഫ് സ്റ്റേറ്റ്സിലെ അംഗത്വകാലാവസാനിച്ചശേഷം അദ്ദേഹം ഹിന്ദുമഹാസഭയിൽ അംഗമായി ചേരുകയും 1931 ൽ ഡൽഹിയിൽ നടന്ന ഹിന്ദുമഹാസഭയുടെ പ്രത്യേക സമ്മേളനത്തിലദ്ധ്യക്ഷത വഹിക്കയും ചെയ്തു. പിന്നീടു് ഏതാണ്ടൊരു വിശ്രമജീവിതമാണു് അദ്ദേഹം മദിരാശിയിൽ നയിച്ചിരുന്നതു്. അദ്ദേഹത്തിൻെറ സേവനങ്ങളെ ആദരിച്ചു് 1932 ആഗസ്റ്റിൽ മദിരാശി സർവകലാശാല സർ ശങ്ക

രൻനായർക്ക് ഓണററി ഡോക്ടരേറും ബിരുദം സമ്മാനിക്കയുണ്ടായി.

പൊതുജനസമ്മതി നഷ്ടപ്പെടുകയും പ്രമേഹരോഗബാധിതനാകുകയും ചെയ്ത ശങ്കരൻനായരുടെ അന്ത്യദിനങ്ങളും അത്ര സന്തോഷപ്രദമായിരുന്നില്ല. 1934 മാർച്ചിൽ ജാമാതാവായ പ്രൊഫസർ എം. എ. കാൻഡത്തു് അകാലചരമമടഞ്ഞതു് അദ്ദേഹത്തെ അതിയായി വേദനിപ്പിച്ചു. അനാരോഗ്യം മൂർച്ഛിച്ചു് 1934 ഏപ്രിൽ 24-ാംനു- അദ്ദേഹം അന്തരിച്ചു.

സർ ശങ്കരൻനായരുടെ മരണവാർത്ത ഇന്ത്യയിലെ ജനങ്ങളെ ശോകമൂകരാക്കി. ഇന്ത്യയിലെയും ഇംഗ്ലണ്ടിലെയും പത്രങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സേവനങ്ങളെ പ്രകീർത്തിച്ചു മുഖപ്രസംഗങ്ങളെഴുതി. ആദ്യമായി ലഭിച്ച അനുശോചനസന്ദേശങ്ങളിലൊന്നു് ഗാന്ധിജിയുടേതും മറെറാന്നു് വൈസ്രോയി വില്ലിങ്ടൻ പ്രഭുവിന്റേതുമായിരുന്നു. മാർച്ചു് 25-ാംനു- വൈകുന്നേരം മൃതദേഹം മദിരാശിയിൽനിന്നു് ജന്മസ്ഥലമായ മങ്കരയിൽ കൊണ്ടുവന്നു് യഥാവിധി സംസ്കരിച്ചു. നിർഭയനായ ആ ദേശസ്നേഹിക്കു് അന്ത്യോപചാരങ്ങളർപ്പിക്കാൻ ആയിരക്കണക്കിനാളുകൾ മദിരാശിയിലും മങ്കരയിലും തടിച്ചുകൂടുകയുണ്ടായി.

അത്യുന്നതമായ പദവികൾവരെ ഉയർന്നപ്പോഴും ശങ്കരൻനായർ തികച്ചും ഒരു കേരളീയനായിരുന്നു. കേരളത്തോടും ജന്മദേശമായ മങ്കരയോടും പ്രത്യേകമായ ഒരു മമത അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു. പഴയകാലത്തു് ഹൈദരാലി മങ്കരയിൽ നിർമ്മിച്ച കോട്ടനിന്നിരുന്ന സ്ഥാനത്തു് അദ്ദേഹം ഒരു ഫ്രീസ്കൂൾ സ്ഥാപിച്ചു; തന്റെ മരണത്തിനുമുമ്പു് മലബാർ ഡിസ്ട്രിക്ട് ബോർഡിനു ദാനമായി നൽകുകയും ചെയ്തു. കോട്ട നിന്നിരുന്ന സ്ഥാനം സൂചിപ്പിക്കാൻ ഒരു സ്തൂപം അദ്ദേഹം പണികഴിപ്പിച്ചിരുന്നുവെന്നുമുണ്ടായി. മങ്കര റെയിൽവെ സ്റ്റേഷൻ ഇന്നു സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു് ശങ്കരൻനായർ റെയിൽവേയ്ക്കു് സംഭാവനയായി നൽകിയ സ്ഥലത്താണു്. തന്റെ പിതാവിന്റെ ഓർമ്മയ്ക്കായി

ഗുരുവായൂർ ക്ഷേത്രനടയ്ക്കൽ ഒരു ദീപസ്തംഭം വഴിപാടായി അദ്ദേഹം പണികഴിപ്പിക്കയും ചെയ്തിരുന്നു.

സർ സി. ശങ്കരൻനായർക്കു് പ്രശസ്തരായ പല അനന്തരഗാമികളും ബന്ധുക്കളുമുണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഏകപുത്രനായ ആർ. എം. പാലാട്ടു്, മലബാർ ഡിസ്ട്രിക്ടു് ബോർഡു് പ്രസിഡൻറും കുറച്ചുകാലം മദിരാശിയിൽ മന്ത്രിയുമായിരുന്നു. പ്രിവി കൗൺസിൽ ജഡ്ജിയായിരുന്ന സർ സി. മാധവൻനായർ ശങ്കരൻനായരുടെ അനന്തരവനും ജാമാതാവുമാണു്. കെ. പി. എസു്. മേനോൻ മറ്റൊരു ജാമാതാവാണു്. ചേറൂർ സഹോദരന്മാരെപ്പോലെയുള്ള പ്രശസ്തരായ അനന്തരവന്മാരും മേജർ ജനറൽ കാൻഡത്തിനെപ്പോലുള്ള ദൗഹിത്രന്മാരും ശങ്കരൻനായക്കുണ്ടു്.

—:—:—

ബാരിസ്റ്റർ ജി. പി. പിള്ള

പത്തൊൻപതാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ അവസാനത്തിൽ പ്രതിഭാശാലികളായ രണ്ടു മലയാളികൾ, ഇന്ത്യൻ പത്രലോകത്തു് സമുന്നതമായ പദവിയലങ്കരിച്ചുകൊണ്ടു് മദിരാശി നഗരത്തിൽ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നു. 'ഹിന്ദു'വിന്റെ പത്രാധിപരായിരുന്ന സി. കരുണാകരമേനോനും, 'മദ്രാസ് സ്റ്റാൻഡാർഡി'ന്റെ പത്രാധിപരായിരുന്ന ജി. പരമേശ്വരൻപിള്ളയുമായിരുന്നു അവർ. ഇവരിരുവരും അഖിലേന്ത്യാ പ്രശസ്തി നേടിയിരുന്നുവെന്നു മാത്രമല്ല, പൊതുക്കാര്യങ്ങളിൽ മാർഗ്ഗദർശനത്തിനു് പല പ്രാമാണികന്മാരും പ്രസ്ഥാനങ്ങളും ഇവരെയും ഇവരുടെ പത്രങ്ങളെയും ഉറ്റുനോക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. തികഞ്ഞ ആദർശശാലികളും ദേശാഭിമാനികളുമായിരുന്നു ഇരുവരുമെങ്കിലും, ജീവിതപശ്ചാത്തലത്തിലും വ്യക്തിത്വത്തിലും തികച്ചും വിഭിന്നരായിരുന്നു അവർ.

"ജി. പി." എന്ന സംഗ്രഹനാമത്തിൽ പിൽക്കാലത്തു പ്രഖ്യാതനായിത്തീർന്ന ജി. പരമേശ്വരൻപിള്ള തിരുവനന്തപുര

ത്തിന്നു് സമീപമുള്ള പള്ളിപ്പുറമെന്ന ഗ്രാമത്തിലെ 'വളവക്കന്നത്ത്" എന്ന ഒരിടത്തരം കുടുംബത്തിലെ അംഗമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാവായ ഗോവിന്ദപ്പിള്ള, കൊട്ടാരത്തിലെ കാര്യക്കാർ എന്ന ഉദ്യോഗം വഹിച്ചു് തിരുവനന്തപുരത്തു താമസമാക്കിയിരുന്നതുകൊണ്ടു് തിരുവനന്തപുരം നഗരത്തിലാണു് 1864 ഫെബ്രുവരി 26-ാംനു- ജി. പി. ഭ്രജാതനായതു്. ബാല്യത്തിൽതന്നെ മാതാപിതാക്കന്മാർ മരണമടയുകയാൽ മാതൃസഹോദരിയുടെ സംരക്ഷണത്തിലാണു് ആ ബാലൻ വളർന്നതു്. തിരുവനന്തപുരത്തെ മഹാരാജാസു് ഹൈസ്കൂളിലും തുടർന്നു് മഹാരാജാസു് കോളേജിലും പരമേശ്വരൻപിള്ള വിദ്യാഭ്യാസം നടത്തി. ഹൈസ്കൂളിൽ പഠിക്കുമ്പോഴം തന്നെ അദ്ദേഹത്തിനു് ഇംഗ്ലീഷു് ഭാഷയിലുണ്ടായിരുന്ന അസാമാന്യമായ പാടവം സഹപാഠികൾക്കു് അസൂയയും അദ്ധ്യാപകർക്കു് അത്ഭുതവും ജനിപ്പിച്ചിരുന്നുവത്രെ.

കോളേജിലെത്തുംമുമ്പുതന്നെ സമർത്ഥനായൊരു വിദ്യാർത്ഥിയെന്നതിനു പുറമെ നല്ലൊരു സ്പോർട്ടു്സ്മാനും പ്രാസംഗികനും എന്ന പ്രശസ്തി കരസ്ഥമാക്കാൻ പരമേശ്വരൻപിള്ളക്കു കഴിഞ്ഞു. ടെന്നീസു്, ക്രിക്കറ്റു്, ഫുട്ബാൾ എന്നീ കളികളിൽ അദ്ദേഹത്തിനു് വലിയ താല്പര്യമുണ്ടായിരുന്നു.

മഹാരാജാസു് കോളേജിൽ എഫു്. എ. ക്ലാസ്സിൽ (ഇൻറർമീഡിയറ്റു്) പഠിക്കുമ്പോഴാണു് പരമേശ്വരൻപിള്ളയുടെ ആദ്യലേഖനം 'കൊച്ചിൻ ആർഗസു്" എന്ന ഇംഗ്ലീഷു് വാരികയിൽ പ്രസിദ്ധീകൃതമായതു്. തുടർന്നു് കൊച്ചിയിൽനിന്നുതന്നെ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരുന്ന 'വെസ്റ്റേൺ സ്റ്റാർ' എന്ന ഇംഗ്ലീഷു് ദൈവാരികയിൽ അദ്ദേഹം മുറയ്ക്കു ലേഖനങ്ങളം എഴുതിത്തുടങ്ങി. തിരുവിതാംകൂറിലെ അന്നത്തെ വൈദേശികരായ ഭരണാധികാരികളുടെ ദുർഭരണത്തെ അതിനിശിതമായി വിമർശിച്ചുകൊണ്ടും തിരുവിതാംകൂറുകാർക്കു് സംസ്ഥാനഭരണത്തിൽ സമർഹമായ പങ്കു ലഭിക്കണമെന്നു് വാദിച്ചുകൊണ്ടും ഒരു തുലികാ

നാമത്തിൽ പരമേശ്വരൻപിള്ള 'വെസ്റ്റേൺ സ്റ്റാറി'ൽ എഴുതിയ ലേഖനപരമ്പര അധികൃതവൃത്തങ്ങളിൽ ഒരു കോളിളക്കം തന്നെ സൃഷ്ടിച്ചു.

അന്നത്തെ തിരുവിതാംകൂർ ദിവാനായിരുന്ന വി. രാമയ്യങ്കാർ, ഈ ലേഖനങ്ങളും ആരാണെഴുതുന്നതെന്നറിയാൻ അശ്രാന്തപരിശ്രമം നടത്തുകയും, ഒടുവിൽ ചാരന്മാരുടെ സഹായത്തോടെ, ജി. പരമേശ്വരൻപിള്ളയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സുഹൃത്തുക്കളായ എൻ. രാമൻപിള്ളയും (മുമ്പത്തെ ദിവാൻ നാണുപിള്ളയുടെ പുത്രൻ) ആർ. രംഗറാവുവും (ദിവാൻ പേഷ്കാരായിരുന്ന രഘുനാഥറാവുവിന്റെ പുത്രൻ) ആണ് 'കുറവാളികൾ' എന്നു കണ്ടെത്തുകയും ചെയ്തു. ക്ഷുഭിതനായ ദിവാൻ, ഈ മൂന്നു വിദ്യാർത്ഥികളേയും കോളേജിൽനിന്ന് ബഹിഷ്കരിക്കാൻ പ്രിൻസിപ്പാളായ പ്രൊഫസ്സർ ജോൺ റോസ്സിനു ഉത്തരവു നൽകി. ദിവാന്റെ ഉത്തരവു നടപ്പാക്കുകയല്ലാതെ പ്രിൻസിപ്പാളിനു് ഗത്യന്തരമുണ്ടായിരുന്നില്ല. പക്ഷേ, പ്രൊഫസർ റോസും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹപ്രവർത്തകനായിരുന്ന ഡോ: ഹാർവിയും ഈ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ഒന്നാംതരം സ്വഭാവസർട്ടിഫിക്കറ്റ് നൽകിക്കൊണ്ടായിരുന്നു കോളേജിൽനിന്ന് അവരെ ബഹിഷ്കരിച്ചതു്. അങ്ങിനെ, തിരുവിതാംകൂറിൽ ഉത്തരവാദഭരണമെന്ന ആശയത്തിനു ബീജാവാപംചെയ്ത ജി. പി. പിള്ള 18-ാമത്തെ വയസ്സിൽ കോളേജിൽനിന്നും ബഹിഷ്കൃതനായി.

തിരുവിതാംകൂർ അധികൃതരുടെ ഈ നടപടി പ്രധാനപ്പെട്ട ദക്ഷിണേന്ത്യൻ പത്രങ്ങളുടെയെല്ലാം കഠിനമായ വിമർശനത്തിനു് പാത്രമാകാതിരുന്നില്ല. അക്കാലത്തു് താഴ്ന്ന ക്ലാസ്സിൽ പഠിച്ചിരുന്നയാളും പിൽക്കാലത്തു സാമൂതിരി കോളേജ് പ്രിൻസിപ്പാളായിത്തീർന്ന മാന്യദേഹവും ആയ എം. രാമവർമ്മതമ്പാൻ ഈ ബഹിഷ്കരണത്തെക്കുറിച്ചു് ഇങ്ങനെ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടു്:

"വിദ്യാർത്ഥിലോകം ഈ കൃത്യത്തെ സർവ്വാത്മനാ നിന്ദിച്ചു. അവരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ ഈ മൂന്നു ധർമ്മഭടന്മാരും പൂജാർഹരായി. ഇവരെ ഒന്നു കാണാനായി തരം നോക്കി സ്കൂളിലും മറ്റു സമീപസ്ഥലങ്ങളിലും കൂട്ടംകൂടിയിരുന്ന ചെറുവിദ്യാർത്ഥികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഞാനുമുണ്ടായിരുന്നു. ഈ മൂന്നു പേരിൽ പരമേശ്വരൻപിള്ളയോടാണു് ഞങ്ങൾക്കു് അധികം അനുഭാവം തോന്നിയിരുന്നതു്. മറ്റു രണ്ടുപേർക്കും രക്ഷസ്സു് പ്രബലരായ പിതാക്കന്മാരുണ്ടായിരുന്നതിനാലോ, ലേഖനങ്ങൾ എഴുതുവാൻ പരമേശ്വരൻപിള്ളക്കു ശേഷിക്കൂടുമെന്നു ഞങ്ങൾ വിചാരിച്ചിരുന്നതിനാലോ എന്തോ ഞങ്ങളുടെ ഒന്നാമത്തെ ആരാധ്യപുരുഷൻ പരമേശ്വരൻപിള്ളതന്നെയായിരുന്നു."

കോളേജിൽനിന്നു ബഹിഷ്കൃതരായ ഉടൻതന്നെ മറ്റു രണ്ടു സുഹൃത്തുക്കളും വിദ്യാഭ്യാസം തുടരുന്നതിനായി മദിരാശിയിലേക്കു പോയെങ്കിലും പരമേശ്വരൻപിള്ളക്കു് പോകാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. പിന്നെയും ഒരു മാസംകൂടി അദ്ദേഹം തിരുവനന്തപുരത്തു കഴിച്ചുകൂട്ടി. ഇതിനിടക്കു് പല പ്രലോഭനങ്ങളെയും ഭീഷണികളെയും അദ്ദേഹത്തിനു് നേരിടേണ്ടതായും വന്നു. 'വെസ്റ്റേൺസ്റ്റാർ'ലെഴുതിയ ലേഖനങ്ങൾ തയ്യാറാക്കുന്നതിനു് തന്റെ സ്നേഹിതന്മാരുടെ പിതാക്കളായ ദിവാൻ നാണുപിള്ളയും രാഘുനാഥറാവുവുമാണു് പ്രേരണനൽകിയതെന്നു സമ്മതിക്കുന്നപക്ഷം ജി. പി. യുടെ പേരിലുള്ള കുറ്റങ്ങൾ അവഗണിക്കാമെന്നും, വീണ്ടും കോളേജിൽ പ്രവേശനമോ ഉദ്യോഗമോ നൽകാമെന്നും പല കേന്ദ്രങ്ങളിൽനിന്നും അദ്ദേഹത്തെ അറിയിച്ചെങ്കിലും നിരപരാധികളായ നാണുപിള്ളയുടേയും രാഘുനാഥറാവുവിന്റേയും പേരിൽ കുറ്റം ചാർത്താൻ ധീരനായ ജി. പി. തയ്യാറായിരുന്നില്ല. വെസ്റ്റേൺ സ്റ്റാറിൽ ലേഖനങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷമായശേഷം "ദിവാൻ തന്റെ രീതികൾ വെടിയാത്തപക്ഷം അദ്ദേഹത്തിന്റെ തലയിൽ വെടിയുണ്ടപായും"മെന്നുള്ള ചില ചുമർപരസ്യങ്ങൾ തിരുവനന്തപുരം നഗരത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട

തിന്റെ പേരിൽ ജി. പി. യെ ഒരു കേസിൽ കുടുക്കുന്നതി നുള്ള രഹസ്യപരിശ്രമവും നടക്കാതിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗതിവിഗതികളും പോലീസ് സൂക്ഷിച്ചു വീക്ഷിക്കുകയും ചെ യ്തിരുന്നു.

ഒരു ദിവസം പെട്ടെന്ന് പരമേശ്വരൻപിള്ള തിരുവനന്ത പുരത്തുനിന്ന് കൊച്ചിയിലേക്കും കൊച്ചിയിൽനിന്ന് മദിരാശി യിലേക്കും യാത്രയായി. ആ യുവാവ് തിരുവനന്തപുരം വിട്ടതിനു ശേഷമെ അധികൃതർ വിവരം മനസ്സിലാക്കിയുള്ളു. ഉടൻതന്നെ പോലീസിനെ നിയോഗിച്ച് മാർഗ്ഗമദ്ധ്യേ അദ്ദേഹത്തെ പിടി കൂടുവാൻ ശ്രമം നടത്തിയെങ്കിലും അതു ഫലിച്ചില്ല.

മദിരാശിയിലെത്തിയ ജി. പി. പ്രസിഡൻസി കോളേ ജിൽ ചേർന്നു വിദ്യാഭ്യാസം തുടർന്നു. പ്രസിഡൻസി കോളേ ജിൽ പ്രവേശനം നേടുന്നതിനു സഹായിച്ചതു പ്രൊഫസർ റോസ് ആയിരുന്നുവെന്നതും പ്രസ്താവ്യമത്രെ. ഇംഗ്ലീഷ് പ ത്രങ്ങളിൽ ലേഖനമെഴുതിക്കൊടുത്താണ് സാഹസികനായ ആ യുവാവ് മദിരാശിയിൽ ജീവിക്കുവാനും പഠിക്കുവാനും വേണ്ട പണമുണ്ടാക്കിയിരുന്നതു്. സുന്ദരവും പ്രോജ്വലവുമായ ഇംഗ് ലീഷ് ശൈലിയിൽ, അല്പംപോലും അന്തസ്സു വിടാതെയും നി ലവാരം താഴാതേയും അക്കാലത്തദ്ദേഹമെഴുതിയിരുന്ന ലേഖ നങ്ങളും പലരുടെയും—പ്രത്യേകിച്ച് ഇന്ത്യയിലും പുറത്തുമുള്ള പത്രാധിപന്മാരുടെ—ശ്രദ്ധയാകർഷിച്ചിട്ടുണ്ട്.

തിരുവിതാംകൂർ വിട്ടുപോയിട്ടും ജി. പി. തിരുവിതാംകൂ റിലെ ഭരണാധികാരികളുടെ ഒരു ദുഃസ്വപ്നമായിതന്നെ അവ ശേഷിച്ചു. മദിരാശിയിലെത്തി അദ്ദേഹത്തെ അറസ്റ്റ് ചെയ്തു കൊണ്ടുവരുവാൻ തിരുവിതാംകൂർ ഭരണാധികാരികളും നിയോ ഗിച്ച പോലീസിനെ കബളിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് പരമേശ്വരൻപിള്ള അന്നു മദിരാശിയിലുണ്ടായിരുന്ന തിരുവിതാംകൂർ റസിഡൻറ് മി. ഹറാനിങ്ടണും മദിരാശി ഗവണ്മെൻറ് സർ ഗ്രാൻറ് ഡഫിനും ഹർജ്ജികളും സമർപ്പിച്ച് എക്സ്ട്രാഡിഷൻ വാറണ്ട് റദ്ദാക്കിച്ചു.

ഹർജി സമർപ്പിച്ചു് വാറണ്ടു് റദ്ദാക്കിക്കാൻ വേണ്ടിവന്ന ഒരാഴ്ചക്കാലം അദ്ദേഹത്തെ 'അണ്ടർ ഗ്രൗണ്ടിൽ' പാർപ്പിച്ചു് സഹായിച്ചതു് പിൽക്കാലത്തു് ഇൻഡോർ ദിവാനായിരുന്ന ദിവാൻ ബഹദൂർ രഘുനാഥറാവു ആയിരുന്നു.

ബി. എ. ബിരുദം സമ്പാദിച്ച ഉടൻതന്നെ അദ്ദേഹത്തിനു മദിരാശി ഹൈക്കോടതിയിൽ അഡീഷണൽ മലയാളം ട്രാൻസ്‌ലേറ്ററുടെ ജോലി ലഭിച്ചെങ്കിലും സ്വാതന്ത്ര്യപ്രേമിയായ അദ്ദേഹം വളരെനാൾ ആ ജോലിയിൽ തുടർന്നില്ല; മുഴുവൻ സമയവും പൊതുക്കാര്യങ്ങളിലും പത്രപ്രവർത്തനത്തിലുമേർപ്പെടാൻ വേണ്ടി ജോലി രാജിവെച്ചു. അക്കാലത്തു് 'മദ്രാസ് സ്റ്റാൻഡേർഡ്' 'മദ്രാസ് മെയിൽ' എന്നീ പത്രങ്ങളിൽ മുഖപ്രസംഗമെഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്നതു് ജി. പി. ആയിരുന്നു.

മദിരാശിയിൽ വിദ്യാർത്ഥിയായിരിക്കുമ്പോഴും അതിനുശേഷം അവിടെ സ്ഥിരതാമസമാക്കി രാഷ്ട്രീയപ്രവർത്തനം നടത്തിയിരുന്നപ്പോഴുമെല്ലാം തിരുവിതാംകൂറിലെ ഉദ്ഭരണത്തിനെതിരായ സമരം ജി. പി. തുടർന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. വി. രാമയ്യങ്കാർ പോയി മറെറാരു ദിവാൻ വന്നെങ്കിലും അവിടത്തെ സ്ഥിതി കൂടുതൽ വഷളായതേയുള്ളൂ. ഇന്ത്യയിലെ പ്രമുഖപത്രങ്ങളിലൂടെ തിരുവിതാംകൂറിലെ ''റാവുഭരണ''ത്തിനെതിരെ ജി. പി. നടത്തിയ സമരം ഇന്ത്യൻ ഭരണാധികാരികളുടേയും ഇന്ത്യയിലെ പൊതുക്കാര്യപ്രസക്തന്മാരുടെയും ശ്രദ്ധ ക്ഷണിക്കാൻ പര്യാപ്തമായി. പത്രലേഖനങ്ങൾക്കു പുറമെ ഉജ്വലങ്ങളായ ലഘുലേഖകളും അദ്ദേഹം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരുന്നു. മദിരാശി ഗവർണ്ണർ കണ്ണാമാറപ്രഭുവിന്റെ തിരുവിതാംകൂർ സന്ദർശനത്തിനുതൊട്ടു മുമ്പായി അദ്ദേഹം പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ''തുറന്ന കത്തു്'' പിന്നീടു പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ട ''തിരുവിതാംകൂർ തിരുവിതാംകൂറുകാക്കു്'' എന്നിവ ആ ലഘുലേഖകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ എടുത്തു പറയേണ്ടവയാണു്.

തിരുവിതാംകൂറിലെ പൗരന്മാർക്കു് സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ഭരണത്തിൽ സമർഹമായ പങ്കു് ലഭിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത മഹാരാജാവിനെ ധരിപ്പിക്കാനായിരുന്നു പിന്നീടദ്ദേഹം

നടത്തിയ പരിശ്രമം. ഇതിനായി അന്നത്തെ ഭരണമേധാവികളുടെ അനീതികളെയും ഉയർന്ന ഉദ്യോഗങ്ങളിൽനിന്നും തട്ടേശീയരെ മനഃപൂർവ്വം ഒഴിച്ചുനിറുത്തുന്നതിനേയും സംബന്ധിച്ച സ്ഥിതിവിവരങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചുകൊണ്ട് ജി. പി. ഒരു 'മെമ്മോറിയൽ' മദിരാശിയിലുള്ള തന്റെ സുഹൃത്തുക്കളുടെ സഹായത്തോടെ തയ്യാറാക്കി. (പിൽക്കാലത്തു് പ്രഖ്യാതമായ 'മലയാളി മെമ്മോറിയൽ') ഈ മെമ്മോറിയലിന്റെ അനേകം കോപ്പികൾ തയ്യാറാക്കി തിരുവിതാംകൂറിൽ പ്രചരിപ്പിക്കയും അനേകായിരം ഒപ്പുകൾ ശേഖരിക്കയും ചെയ്തു. അക്കാലത്തു് മദിരാശിയിലെ ഒരു പ്രമുഖ ബാരിസ്റ്ററായിരുന്ന കെ. പി. ശങ്കരമേനോന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ പ്രസ്തുത മെമ്മോറിയൽ മഹാരാജാവിനു സമർപ്പിച്ചു. ജി. പി. ക്കു് അന്നു് ഇരുപത്തേഴു വയസ്സേ പ്രായമായിരുന്നുള്ളൂ. തിരുവിതാംകൂറിലെ രാഷ്ട്രീയത്തിൽ ചരിത്രം സൃഷ്ടിച്ച ഈ സംഭവത്തെക്കുറിച്ചു് രാമവർമ്മതമ്പാൻ ഇപ്രകാരമാണു് രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നതു്: 'ഈ യുദ്ധത്തിൽ യഥാർത്ഥ നേതാവു് ജി. പി. ആയിരുന്നു. എങ്കിലും ആളുകളെ കാണിക്കാൻ പ്രായം തികഞ്ഞ കെ. പി. ശങ്കരമേനോനെ മുന്നിൽ നിറുത്തിക്കൊണ്ടാണു് പ്രക്ഷോഭണത്തിന്റെ പുറപ്പാടു്. അനിവാര്യമായ യൗവ്വനക്കുറവു് പ്രക്ഷോഭണത്തിനു വരാതിരിക്കാനായിരിക്കാം ഈ നയം സ്വീകരിച്ചതു്''

മലയാളി മെമ്മോറിയലിനു് ഗവർമ്മേണ്ടിൽനിന്നും ലഭിച്ച മറുപടി അവ്യക്തവും നിരാശാജനകവും ആയിരുന്നു. എങ്കിലും മെമ്മോറിയലിലുന്നയിച്ച കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു് ചർച്ച നടത്താൻ ഒരു നിവേദകസംഘത്തെ സ്വീകരിക്കാമെന്നു് ഗവർമ്മെണ്ടറിയിച്ചു. ഉടൻതന്നെ ജി. പി. തിരുവിതാംകൂറിലേക്കു തിരിച്ചു. പറവൂർ മുതൽ നാഗർകോവിൽവരെ വമ്പിച്ച പ്രചരണയോഗങ്ങൾ സംഘടിപ്പിക്കയായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ലക്ഷ്യം. അങ്ങിനെയൊരു രാഷ്ട്രീയപ്രചരണം തിരുവിതാംകൂറിന്റെ ചരിത്രത്തിലതിനുമുമ്പുണ്ടായിട്ടില്ല. തിരുവിതാം

ക്കുറിലെ സവ്വസമുദായക്കാരും മെമ്മോറിയലിന്റെ പിന്നിലണി നിരന്നിട്ടുണ്ടെന്നു് ഈ വസ്തുത പൊതുയോഗങ്ങളും വെളിപ്പെടുത്തി. നിവേദകസംഘത്തെ ആദ്യം ദിവാനും പിന്നീടു് മഹാരാജാവും സ്വീകരിച്ചു. ഈ മെമ്മോറിയൽ സമർപ്പണവും പ്രക്ഷോഭണപരിപാടിയും സംസ്ഥാനത്തെ ജനങ്ങളിൽ ഒരു ഉണർവുണ്ടാക്കി. അങ്ങിനെ, വിദ്യാർത്ഥിയായിരുന്ന കാലത്തു് ജി. പി. ആരംഭിച്ച പരിശ്രമം ഫലപ്രാപ്തിയിലെത്തിച്ചേർന്നു. അതോടെ "തിരുവിതാംകൂറിലെ രാഷ്ട്രീയപ്രക്ഷോഭണത്തിന്റെ പിതാവു്" എന്ന ബഹുമതിയും അദ്ദേഹത്തിനു ലഭിച്ചു.

മഹാരാജാവിനു് സമർപ്പിച്ച മെമ്മോറിയലും തത്സംബന്ധമായ രേഖകളും പിന്നീടു് ജി. പി. അച്ചടിച്ചു് പ്രസിദ്ധീകരിക്കയുണ്ടായി. ഇന്ത്യയിലെ പ്രധാന പത്രങ്ങളിൽനിന്നെല്ലാം മെമ്മോറിയലിനു് അനുഭാവപൂർണ്ണമായ പിൻതുണ ലഭിക്കയും ചെയ്തു.

അക്കാലത്തു് തിരുവിതാംകൂറിൽ അയിത്തജാതിക്കാരെന്ന നിലയിൽ അവശതയനുഭവിച്ചിരുന്ന ഈഴവരുടെ അവകാശങ്ങൾക്കുവേണ്ടി വാദിക്കാൻ ആദ്യമായി മുന്നോട്ടു വന്നതും ജി. പി. യായിരുന്നു. മലയാളി മെമ്മോറിയലിലും തത്സംബന്ധമായ ഇതരരേഖകളിലും ഈഴവരുടെ അവകാശങ്ങളും ഉൾപ്പെടുത്തുവാനും അദ്ദേഹം മുൻകയ്യെടുത്തിരുന്നു. അവരുടെ അവകാശങ്ങളും അംഗീകരിക്കാൻ ഗവർമ്മെണ്ടു് സന്നദ്ധമാകാതിരുന്നതിനെ തുടർന്നു് ഈഴവ നേതാക്കൾ ആരംഭിച്ച പ്രക്ഷോഭണത്തിനും ജി. പി. ഹൃദയപൂർവ്വമായ പിൻതുണ നൽകി. ജി. പി. യുടെ പരിശ്രമഫലമായിട്ടാണു്, ബ്രിട്ടനിലെ കോമൺസു് സഭയിൽ ഹെർബർട്ടു് റോബർട്ടുസു് തിരുവിതാംകൂറിലെ ഈഴവരുടെ പ്രശ്നങ്ങളും ഉന്നയിച്ചതു്. പിൽക്കാലത്തു് പൂനയിൽ നടന്ന ഒമ്പതാമതു ഇന്ത്യൻ ദേശീയ സാമൂഹ്യസമ്മേളനത്തിൽ (1895) പ്രധാന പ്രമേയത്തെ പിൻതാങ്ങിക്കൊണ്ടു് പ്രസംഗിക്കവേ ജി. പി. തിരുവിതാംകൂറിലെ ഈഴവരുടെ സ്ഥിതിയെ

ക്കുറിച്ച് പരാമർശിക്കയും അവരെ അസ്പൃശ്യരായി കണക്കാക്കുന്നതു് നാട്ടിന്നു് ഒരു കളങ്കമാണെന്നു് പ്രസ്താവിക്കയും ചെയ്തു.

മദിരാശി നഗരത്തെ തന്റെ പ്രവർത്തനകേന്ദ്രമാക്കിത്തീർത്ത ജി. പി. അവിടത്തെ പല പ്രസ്ഥാനങ്ങളുമായി സജീവബന്ധം പുലർത്തിയിരുന്നു. മദിരാശിയിലെ മലയാളികൾക്കു് അദ്ദേഹം എന്നും ഒരു ശക്തികേന്ദ്രമായിരുന്നു. ആദ്യം മുതല്ക്കേ ഒരു മികച്ച സാമൂഹ്യപരിഷ്കർത്താവായിരുന്ന അദ്ദേഹം മദിരാശിയിലെ 'സാമൂഹ്യപരിഷ്കരണസംഘ'ത്തിന്റെ സ്ഥാപകന്മാരിലൊരാളാണു്. മദ്യവർജ്ജനത്തിൽ അചഞ്ചലവിശ്വാസിയായിരുന്ന ജി. പി. മദ്യവർജ്ജനപ്രചരണത്തിനായി രൂപമെടുത്ത ''ഇന്ത്യൻ ടെമ്പറൻസ് അസോസിയേഷ''ന്റെ പ്രസിഡണ്ടെന്ന നിലയിൽ അക്കാലത്തു് ഇംഗ്ലണ്ടിലും അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു. പിന്നീടു് ഇംഗ്ലണ്ടിൽ താമസിച്ചിരുന്നപ്പോഴും പോലും അദ്ദേഹം പുകവലിക്കുകയൊ മദ്യം തൊടുകയൊ ചെയ്തിരുന്നില്ല. (ആരോഗ്യം തകർന്നു് ശയ്യാവലംബിയായി അന്ത്യത്തെ സമീപിച്ചിരുന്ന ഘട്ടത്തിൽ വൈദ്യോപദേശമനുസരിച്ചു് അല്പം ബ്രാൻഡി കൊടുക്കാൻ സമീപിച്ച സഹസ്യാലനെ അദ്ദേഹം ആട്ടിപ്പായിക്കുകയാണതെ ഉണ്ടായതു്.) ബാല്യം മുതൽക്കു് സ്പോർട്ട്സിലുണ്ടായിരുന്ന താല്പര്യം അദ്ദേഹം തന്റെ കൃത്യാന്തരവ്യഗ്രതയ്ക്കിടയിലും നിലനിർത്തിപ്പോന്നു. 1898ൽ വിശ്വവിഖ്യാത ക്രിക്കറ്റ് കളിക്കാരനായ രഞ്ജിത്ത്സിങ്ജി മദരാശി സന്ദർശിച്ചപ്പോഴും ജി. പി. അദ്ദേഹത്തിനാതിഥ്യമരുളുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബഹുമാനാർത്ഥം ഒരു വിരുന്നു സൽക്കാരം നടത്തുകയും ചെയ്തു.

കേരളീയനായ ആദ്യത്തെ കോൺഗ്രസ്സുകാരൻ എന്ന ബഹുമതിയ്ക്കർഹനായ ജി. പി. 1889 മുതൽ എല്ലാ കോൺഗ്രസ്സ് സമ്മേളനങ്ങളിലും മുടങ്ങാതെ പങ്കെടുത്തിരുന്നു. 1894ൽ മദിരാശിയിൽവെച്ചു് ആൽഫ്രഡ് വെബ്ബിന്റെ അദ്ധ്യ

ക്ഷതയിൽ നടന്ന കോൺഗ്രസ്സ് സമ്മേളനത്തിന്റെ സെക്രട്ടറി മാരിലൊരാൾ ജി. പി. യായിരുന്നു. വീണ്ടും 1898-ൽ മദിരാശിയിൽ ആനന്ദമോഹൻബോസിന്റെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ നടന്ന കോൺഗ്രസ്സ് സമ്മേളനത്തിന്റെയും സെക്രട്ടറി അദ്ദേഹമായിരുന്നു. 1895ൽ പൂനയിൽ സുരേന്ദ്രനാഥ് ബാനർജിയുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിലും, 1896 ൽ കൽക്കത്തയിൽ ദാദാബായ് നവറോജിയുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിലും നടന്ന കോൺഗ്രസ്സ് സമ്മേളനങ്ങളിൽ ജി. പി. പ്രധാന പങ്കു വഹിച്ചിട്ടുണ്ട്. കൽക്കട്ടാ കോൺഗ്രസ്സിൽ ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ ഇന്ത്യക്കാരുടെ സ്ഥിതിയെക്കുറിച്ചുള്ള പ്രമേയം അവതരിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ജി. പി. ചെയ്ത അത്യുജ്വലമായ പ്രസംഗം ഇന്നും ശ്രദ്ധേയമായ ഒരു ചരിത്ര രേഖയായി അവശേഷിക്കുന്നു.

ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ ഇന്ത്യക്കാരുടെ പ്രശ്നത്തെക്കുറിച്ച് പ്രത്യേകമായി പഠനം നടത്തിയിട്ടുള്ള നേതാക്കളിലൊരാൾ എന്ന നിലയ്ക്കു്, ഗാന്ധിജിക്കുപോലും ജി. പി. യോടു വളരെയധികം കടപ്പാടുണ്ട്. 1896-ൽ ഗാന്ധിജി ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ നിന്നും ഇന്ത്യയിലെത്തി പര്യടനം നടത്തിയപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ സ്വാഗതംചെയ്യുകയും ദക്ഷിണാഫ്രിക്കൻ കാര്യങ്ങളിൽ സഹായിക്കുകയും ചെയ്തവരിൽ ഒരാൾ ജി. പി. യായിരുന്നു. ഗാന്ധിജി തന്റെ ആത്മകഥയിൽ അതിനെക്കുറിച്ചിപ്രകാരം പ്രസ്താവിച്ചിരിക്കുന്നു: "ഇവിടെ എനിക്കു് ഏറ്റവുമധികം സഹായം ലഭിച്ചതു് മദ്രാസ് സ്റ്റാൻഡാർഡ് പത്രാധിപരായിരുന്ന ശ്രീജിത് പരമേശ്വരൻപിള്ളയിൽനിന്നായിരുന്നു. ഈ പ്രശ്നത്തെക്കുറിച്ചു് അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധാപൂർവ്വമായൊരു പഠനം നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹം പലപ്പോഴും എന്നെ തന്റെ ആഫീസിലേക്കു് ക്ഷണിക്കുകയും എനിക്കു മാർഗ്ഗദർശനം നൽകുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്, 'ഹിന്ദു'വിലെ ശ്രീജിത് ജി. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരും, ഡോ: സുബ്രഹ്മണ്യവും വളരെ അനുഭാവമുള്ളവരായിരുന്നു. പക്ഷേ ശ്രീജിത് ജി. പരമേശ്വരൻപിള്ള 'മദ്രാസ് സ്റ്റാൻഡാർ

ഡി'ന്റെ പംക്തികളും മുഴുവനും എനിക്കു വിട്ടുതരികയും ഞാൻ ഈ സഹായത്തെ യഥേഷ്ടം ഉപയോഗപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു."

പിൽക്കാലത്തു് ഇംഗ്ലണ്ടിലായിരുന്നപ്പോഴും അദ്ദേഹം ഈ പ്രശ്നത്തെക്കുറിച്ചു് അന്നു ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിൽ താമസിച്ചിരുന്ന ഗാന്ധിജിയുമായി ധാരാളം കത്തിടപാടുകളും നടത്തിയിരുന്നു. ഗാന്ധിജി ദർബാനിൽനിന്നു് 1901 മേയ് 18-ാംനു- ജി. പി. യ്ക്കെഴുതിയ കത്തിൽ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്: "പ്രിയപ്പെട്ട മി. പിള്ളേ, ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലുള്ള താങ്കളുടെ പാവപ്പെട്ട നാട്ടുകാരുടെ കാര്യത്തിൽ, താങ്കൾ ഹൃദയപൂർവ്വവും സജീവവുമായ താല്പര്യം പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതു തുടർന്നുകൊണ്ടേയിരിക്കുന്നുവെന്നു് ഇവിടെയുള്ള ഞങ്ങൾ കൃതജ്ഞതയോടും സന്തോഷത്തോടും വീക്ഷിക്കുന്നു. ഒരു നിവേദകസംഘം സർ ആൽഫ്രഡ് മിൽനറേയും കഴിയുമെങ്കിൽ മി. ചേംബർ ലെയിനേയും കാണണമെന്നും, ദക്ഷിണാഫ്രിക്കയിലെ ഇന്ത്യക്കാരുടെ സ്ഥിതി അവരെ ധരിപ്പിക്കണമെന്നും ഉള്ള നിർദ്ദേശങ്ങളുൾക്കൊള്ളുന്ന കത്തുകളും ഇന്ത്യൻ നാഷനൽ കോൺഗ്രസ്സിന്റെ ബ്രിട്ടീഷ് കമ്മറ്റിയ്ക്കും ഈസ്റ്റ് ഇന്ത്യാ അസോസിയേഷനും അയക്കുന്നുണ്ടു്. സകലരും അനുഭാവമുള്ളവരാണെങ്കിലും, ഇത്തരമൊരു നിവേദകസംഘത്തെ നിയോഗിക്കുന്നതിനത്യാവശ്യമുള്ള സമയവും ശ്രദ്ധയും ചെലുത്താൻ കഴിയുക താങ്കൾക്കു മാത്രമാണെന്നു് — പ്രത്യേകിച്ചും ഈ പ്രശ്നത്തിന്റെ വസ്തുതകളും തികച്ചും മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കയാൽ — എനിക്കു് തോന്നുന്നു. ഈ സുവർണ്ണാവസരം പാഴാക്കിക്കളയരുതെന്നും എനിക്കു തോന്നുന്നുണ്ടു്. എന്റെ അഭിപ്രായവുമായി യോജിപ്പുണ്ടെങ്കിൽ താങ്കൾ സദയം ഇക്കാര്യത്തിൽ താല്പര്യം കാണിക്കുമെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു. ഞാൻ മി. രമേശ് ചന്ദ്രദത്തിനും എഴുതുന്നുണ്ടു്. താങ്കളുടെ വിശ്വസ്തൻ എം. കെ. ഗാന്ധി" ഇന്ത്യയൊട്ടുക്കുള്ള സമുന്നത രാഷ്ട്രീയനേതാക്കളുമായി അദ്ദേഹം നിരന്തരസമ്പർക്കവും സ്നേഹബന്ധവും പുലർത്തിയി

രുന്നു. ഗോപാലകൃഷ്ണഗോഖലെ, ബാലഗംഗാധരതിലകൻ, ഫിറോസ്ഷാമേത്ത, ദാദാബായ് നവറോജി, രമേശ്ചന്ദ്ര ദത്ത്, ഡബ്ലിയു. സി ബാനർജി, ആനന്ദമോഹൻബോസ്, ആർ. എം. സയാനി, രാഷ്ബിഹാരിഘോഷ്, സുരേന്ദ്രനാഥ് ബാനർജി, ദിൻഷാവാച്ച, സർ സി. ശങ്കരൻനായർ, മഹാത്മാ ഗാന്ധി, ആചാര്യ പി. സി. റേ, ഡോ. ടി. എം. നായർ തുടങ്ങിയവർ ജി. പി. യുടെ സുഹൃത്തുക്കളും സഹപ്രവർത്തകരുമായിരുന്നു എന്നറിയുമ്പോൾ ഇന്ത്യൻ രാഷ്ട്രീയ രംഗത്ത് എത്ര സമുന്നതമായ ഒരു പദവിയാണദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നതെന്നു് ഊഹിക്കാമല്ലോ. ക്ലൈഡ്പ്രട്ട, സബ്ലിയു. എസ്. കെയിൻ, ഏഡ്ലി നോർട്ടൻ, ജോൺ ആഡാംസ് തുടങ്ങിയ പാശ്ചാത്യരും ജി. പി. യുടെ സുഹൃദ് വലയത്തിൽപെട്ടിരുന്നു.

1892-ൽ തന്റെ 28-ാമത്തെ വയസ്സിൽ ജി. പി. 'മദ്രാസ് സ്റ്റാൻഡാർഡി'ന്റെ പത്രാധിപരായിത്തീർന്നു. (1877 ൽ ആരംഭിക്കപ്പെട്ട പ്രസ്തുത പത്രം അന്നു് ഒരു തൈവാരികയായിരുന്നു) രണ്ടു വർഷത്തിനുശേഷം, അദ്ദേഹം ആ പത്രത്തിന്റെ സകല ചുമതലകളും ഏറ്റെടുത്തു് അതിനെ ഒരു ദിനപത്രമാക്കി മാറ്റി. കൈവശം ഒട്ടും പണമില്ലാതേയും ഏതെങ്കിലും കേന്ദ്രത്തിൽനിന്നു് ധനസഹായം ലഭിക്കുമെന്ന പ്രതീക്ഷയില്ലാതേയുമാണദ്ദേഹം ഈ സാഹസത്തിനു മുതിർന്നതു്. ഒടുങ്ങാത്ത ആത്മവിശ്വാസവും, ശുഭപ്രതീക്ഷയും, അനുപമമായ ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷാസ്വാധീനവുമായിരുന്നു ജി. പി. യുടെ മൂലധനം.

പത്രപ്രവർത്തനത്തിൽ പല പരിഷ്കാരങ്ങളും വരുത്തിയ ഭാവനാസമ്പന്നനായൊരു പത്രാധിപരായിരുന്നു ജി. പി. പിള്ള. മദ്രാസ് സ്റ്റാൻഡാർഡിൽ അത്യുജ്വലമായ മുഖപ്രസംഗങ്ങൾക്കു പുറമെ, ജി. പി. യുടെ വ്യക്തിത്വം പ്രതിഫലിപ്പിച്ചിരുന്ന പല പംക്തികളുമുണ്ടായിരുന്നു. പാശ്ചാത്യദേശത്തു് ഏ. ജി. ഗാർഡിനർ, ഫിലിപ്പ് ഗൃഡോള തുടങ്ങിയ പത്രാധിപ കേസരി

കം തങ്ങളുടെ പത്രങ്ങളിൽ "ത്രൂലികാചിത്രം" പംക്തി ആരംഭിക്കുന്നതിനു് വളരെ മുമ്പാണു് ജി. പി. പിള്ള അത്തരമൊരു പംക്തി തന്റെ പത്രത്തിലാരംഭിച്ചതെന്നു് പോത്തൻ ജോസഫ് രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടു്. ഇന്ത്യയിലെ മികച്ച വ്യക്തികളെക്കുറിച്ചുള്ള അതീവ സുന്ദരങ്ങളായ ത്രൂലികാ ചിത്രങ്ങളും മദ്രാസ് സ്റ്റാൻഡാർഡിലെ 'ചിത്രശാല' എന്ന പംക്തിയിൽ മുറയ്ക്കു് എഴുതിയിരുന്നതും ജി. പി. തന്നെയായിരുന്നു. "ടെലിഫ്രതിക്ക് അഭിമുഖസംഭാഷണങ്ങളും" "അടുത്തുനിന്നും അകലെനിന്നുമുള്ള കത്തുകളും" എന്നിവയാണു് ജി. പി. ആരംഭിച്ച മറ്റു നൂതന പംക്തികളും. എന്തെഴുതിയാലും അതിൽ ആഭാസത്തിന്റെയോ അശ്ലീലത്തിന്റെയോ ചുവ ഒട്ടും കലരാതിരിക്കാൻ അദ്ദേഹം പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. ഫലിതം കൂടിയും തരംതാഴ്ന്നതാകാതിരിക്കാൻ അദ്ദേഹം ജാഗരൂകനായിരുന്നു.

സർ ദിൻഷാവാച്ച, ഡബ്ലിയു. എസ്. കെയിൻ എം. പി., ഏഡ്‌ലിനോർട്ടൻ തുടങ്ങിയ പ്രശസ്ത വ്യക്തികളും അക്കാലത്തു് മദ്രാസ് സ്റ്റാൻഡാർഡിൽ സ്ഥിരമായി എഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ദാദാഭായ് നവറോജി ലണ്ടനിൽനിന്നു് അവിടത്തെ തന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കു വേണ്ട പ്രസിദ്ധീകരണം നൽകണമെന്നഭ്യർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടു് ജി. പി. യ്ക്കു് അയച്ചിട്ടുള്ള കത്തുകളും, ആചാര്യ പി. സി. റേ തന്റെ ശാസ്ത്രീയ ഗവേഷണങ്ങൾക്കു പ്രസിദ്ധീകരണം നൽകുവാനഭ്യർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടു് എഴുതിയിട്ടുള്ള കത്തുകളും മദ്രാസ് സ്റ്റാൻഡാർഡിനു് ഇന്ത്യൻ പത്രലോകത്തിലുണ്ടായിരുന്ന സമുന്നതമായ പദവിക്കും അതിന്റെ പത്രാധിപരോടു് അവർക്കുണ്ടായിരുന്ന സ്നേഹാദരങ്ങൾക്കും ഉദാഹരണമത്രെ.

1897 ൽ ജി. പി. തന്റെ "സുഹൃത്തും മാർഗ്ഗദർശകനും ഭിഷഗ്വരനും" ആയ ഡോ. ടി. എം. നായരുമൊരുമിച്ചു് ആദ്യമായി ഇംഗ്ലണ്ടു് സന്ദർശിച്ചു. വിക്ടോറിയാ രാജ്ഞിയുടെ വജ്രജൂബിലി ആഘോഷവേളയിലായിരുന്നു ഈ സന്ദർശനം. ഇംഗ്ല

ണ്ടിന്നു പുറമെ ഫ്രാൻസും ഇറാലിയും അദ്ദേഹം സന്ദർശിച്ചു. ഇംഗ്ലണ്ടിലെ സന്ദർശനവേളയിൽ അദ്ദേഹം നിരവധി പൊതു യോഗങ്ങളിൽ ഇന്ത്യൻ കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു് പ്രസംഗിക്കയുണ്ടായി. ഇംഗ്ലണ്ടിലെ സാധാരണക്കാരനു് ഇന്ത്യയെക്കുറിച്ചുണ്ടായിരുന്ന അജ്ഞതയും തെറ്റിദ്ധാരണകളും നീക്കിക്കളയുവാൻ ഈ സന്ദർശനവും പ്രഭാഷണങ്ങളും വളരെയൊക്കെ ഉപകരിച്ചു. ഇംഗ്ലണ്ടിലെ മദ്യവർജ്ജനപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ നേതാവായിരുന്ന ഡബ്ലിയു. എസ്. കെയിൻ, ജി. പി. യുടെ ബഹുമാനാർത്ഥം നടത്തിയ സൽക്കാരത്തിൽവെച്ചു് അക്കാലത്തു് ഇംഗ്ലണ്ടിലുണ്ടായിരുന്ന പല പ്രമുഖ വ്യക്തികളുമായി — ഇംഗ്ലീഷുകാരും ഇന്ത്യക്കാരും — പരിചയപ്പെടുവാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കഴിഞ്ഞു. ഡബ്ലിയു. ഇ. ഗ്ലാഡ്സ്റ്റനേയും അദ്ദേഹം സന്ദർശിച്ചു.

ഇംഗ്ലണ്ടിലെ പര്യടനത്തിനിടക്കു് താൻ അവിടെ കണ്ട കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു് രസാവഹമായ ഒരു ലേഖനപരമ്പര അദ്ദേഹം മദ്രാസ് സ്റ്റാൻഡാർഡിൽ എഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്നു. പിന്നീടു് "ലണ്ടനും പാരീസും" എന്ന പേരിൽ ഇതു സമാഹരിച്ചു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുകയുണ്ടായി. ഈ പ്രഥമ സന്ദർശനവേളയിലാണു് ജി. പി. യുടെ പ്രസിദ്ധ ഗ്രന്ഥമായ "ഇന്ത്യൻ പ്രതിപുരുഷന്മാർ" ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ടതു്. ഇന്ത്യയിലെ പ്രമുഖരായ 36 വ്യക്തികളുടെ തൂലികാചിത്രങ്ങളും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഈ ഗ്രന്ഥത്തിന്നു് അവതാരിക എഴുതിയിട്ടുള്ളതു് സർ റിച്ചാർഡ് ടെംപിൾ ആണു്. (ഇതിലുൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള 12 ദക്ഷിണേന്ത്യൻ പ്രധാനികളുടെ തൂലികാചിത്രങ്ങളും സമാഹരിച്ചു് 1896 ൽ തന്നെ 'ദക്ഷിണേന്ത്യൻ പ്രതിപുരുഷന്മാർ' എന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും അല്പട്ടത്തിൽ തന്നെ കോളേജിൽനിന്നു് പുറത്താക്കിയ ദിവാൻ വി. രാമയ്യങ്കാരുടെ തൂലികാചിത്രവും ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നുവെന്നും ഉള്ളതു് എടുത്തു പറയേണ്ടതുണ്ടു്) 1899ൽ "ഇന്ത്യൻ കോൺഗ്രസ്സുകാർ" എന്ന മറ്റൊരു ഗ്രന്ഥവും ജി. പി. പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.

മദ്രാസ് സ്റ്റാൻഡാർഡിൽ 'അജ്ഞാതനായൊരു കോൺഗ്രസ്സുകാരൻ' എന്ന തൂലികാനാമത്തിൽ എഴുതിയിരുന്ന, പ്രമുഖ കോൺഗ്രസ്സ് നേതാക്കളുടെ തൂലികാചിത്രങ്ങളുടെ സമാഹാരമായിരുന്ന ഈ ഗ്രന്ഥം. ഈ ഗ്രന്ഥങ്ങളും രണ്ടും ഇന്ത്യയിലെ ജീവചരിത്രസാഹിത്യശാഖയ്ക്കു വമ്പിച്ച മുതൽക്കൂട്ടാണെന്നു് ഇന്ത്യയിലും പുറത്തുമുള്ള പത്രങ്ങളും ഒരുപോലെ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു.

ഈ കാലഘട്ടത്തിലാണു് ബാലഗംഗാധരതിലകന്റെ അറസ്റ്റും വിചാരണയും, നാഥൂസഹോദരന്മാരുടെ തടങ്കലും മറ്റുമുണ്ടായതു്. ഈ സംഭവങ്ങളും, ഇംഗ്ലീഷ് നീതിന്യായസമ്പ്രദായത്തിലും ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ നീതിബോധത്തിലും ഇന്ത്യൻ ദേശീയവാദികൾക്കുണ്ടായിരുന്ന ഉറച്ച വിശ്വാസത്തെ തകർത്തുകളഞ്ഞു. ഇങ്ങിനെ ബ്രിട്ടീഷുകാരുടെ നീതിബോധത്തിലുള്ള വിശ്വാസം നഷ്ടപ്പെട്ട ആദ്യത്തെ ഇന്ത്യൻ നേതാക്കളിലൊരാളാം ജി. പി. യായിരുന്നു. തിലകന്റെ അറസ്റ്റിനേയും വിചാരണയേയും കുറിച്ചു് മദിരാശിയിൽവെച്ചു് ചെയ്ത അത്യുജ്വലമായൊരു പ്രസംഗത്തിൽ ജി. പി. ഇക്കാര്യം വെളിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തു.

മദ്രാസ് സ്റ്റാൻഡാർഡ് പത്രാധിപരെന്ന നിലയിൽ ജി. പി. മദ്രാസ് ഗവർണ്ണരായിരുന്ന വെൻലോക്ക് പ്രഭുവിന്റെ ദുർഭരണത്തിനെതിരെ പത്രപംക്തിയിലൂടെ നടത്തിയ സമരം ഹെൻറി ലബൂഷറെപ്പോലെയുള്ള വിഖ്യാതരായ ബ്രിട്ടീഷ് പത്രാധിപന്മാരുടെ പോലും അഭിനന്ദനത്തിനു പാത്രമായി. വെൻലോക്ക് പ്രഭു ഗവർണ്ണർ പദമൊഴിഞ്ഞപ്പോഴും പൊതുജനങ്ങളുടെ പേരിൽ അദ്ദേഹത്തിനു മംഗളപത്രവും യാത്രയയപ്പും നൽകുവാനുണ്ടായ പരിശ്രമത്തെയും ജി. പി. എതിർത്തു പരാജയപ്പെടുത്തി. ജസ്റ്റീസ് സർ. ടി. മുത്തുസ്വാമിഅയ്യരുടെ പ്രതിമ മദിരാശി ഹൈക്കോടതി കെട്ടിടത്തിൽ സ്ഥാപിക്കാനുണ്ടായ നിർദ്ദേശത്തെ അന്നത്തെ ഭരണാധികാരികളും അവരുടെ പാർശ്വവർത്തികളും എതിർത്തപ്പോഴും, പ്രതിമാസ്ഥാപനത്തിനുവേണ്ടി

സമരം നടത്തി വിജയം കരസ്ഥമാക്കിയതും ജി. പി. ആയിരുന്നു. ഇങ്ങിനെ പല പ്രക്ഷോഭണങ്ങളുടെയും നേതൃത്വം അദ്ദേഹം വഹിച്ചിട്ടുണ്ട്. ന്യായത്തിനും നീതിക്കുംവേണ്ടി നിർഭയനായി ജി. പി. നടത്തിയ സമരങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ധീരമായ പരുപ്രവർത്തനവും അദ്ദേഹത്തിനു ചില ശത്രുക്കളെ ഉണ്ടാക്കാതിരുന്നതുമില്ല.

വമ്പിച്ച സ്വാധീനശക്തിയും പ്രചാരവുമാർജ്ജിച്ചു് വളർന്നുവന്ന മദ്രാസ് സ്റ്റാൻഡാർഡിന്റെ പേരിൽ ഇക്കാലത്തു് ഒരു മാനനഷ്ടക്കേസുണ്ടായി. മദ്രാസ് സ്റ്റാൻഡാർഡിലെ ഒരു മുഖപ്രസംഗത്തിൽ "പക്ഷപാതിത്വത്തിൽ കൃപസിദ്ധൻ" എന്നു് സർ വി. ഭാഷ്യം അയ്യങ്കാരെപ്പറ്റി പറഞ്ഞിരുന്നതായിരുന്ന മാനനഷ്ടക്കേസ്സിനു നിദാനം. കേസു ഫയലാക്കിയപ്പോഴും, തുറന്ന മനസ്സോടെ ജി. പി. പ്രസ്തുത പരാമർശം പിൻവലിച്ചു മാപ്പുചോദിക്കാൻ മടിച്ചില്ല. ജി. പി. യും അയ്യങ്കാരും തമ്മിൽ ഒരു രഞ്ജിപ്പുണ്ടാക്കി കേസ്സവസാനിപ്പിക്കാൻ സുഹൃത്തുക്കൾ പരിശ്രമിച്ചെങ്കിലും അയ്യങ്കാർ വിട്ടുവീഴ്ചയ്ക്കൊന്നും തയ്യാറായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹം കേസു തുടർന്നു നടത്തി. ഇന്ത്യയൊട്ടുക്കു ശ്രദ്ധാവിഷയമായിത്തീർന്ന ഈ കേസിൽ കോടതി ജി. പി. യെ ശിക്ഷിക്കയാണുണ്ടായതു്.

ഈ സംഭവം ജി. പി. യുടെ ഹൃദയത്തെ വല്ലാതെ മഥിക്കുകതന്നെ ചെയ്തു. ഒരു പ്രമുഖ അഭിഭാഷകനിൽനിന്നു് തനിക്കു നേരിട്ട ഈ പരാജയം നിയമപഠനത്തിനു പോകണമെന്ന അഭിവാഞ്ഛ ജി. പി. യിലുളവാക്കി. ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പോയി ബാരിസ്റ്റർ പരീക്ഷക്കു് പഠിക്കാൻ അദ്ദേഹം തീരുമാനിച്ചു. കയ്യിൽ ഒരു പൈപോലുമില്ലാതെയാണദ്ദേഹം ലണ്ടനിലെത്തിയതു്. ഇംഗ്ലണ്ടിലെ പത്രങ്ങളിൽ ലേഖനമെഴുതി ആവശ്യമുള്ള പണമുണ്ടാക്കാമെന്ന വിശ്വാസമാണു് ആ ധീരാത്മാവിനു് ഉണ്ടായിരുന്നതു്. അതിലദ്ദേഹം വിജയിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഇംഗ്ലണ്ടിലെത്തി അധികം കഴിയുംമുമ്പു് ജി. പി. യുടെ ലേഖനങ്ങൾ ബ്രിട്ടനിലെ പ്രധാന പത്രമാസികകളിൽ

പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുതുടങ്ങി. ഇംഗ്ലീഷുകാർക്കുപോലും അസൂയ ഉള വാക്കുന്ന ശൈലിയിൽ എഴുതപ്പെട്ടിരുന്ന ആ ലേഖനങ്ങളും ബ്രിട്ടീഷുകാർ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചില ലേഖനങ്ങളും പല പത്രങ്ങളും പകർത്തിയിട്ടുകൂടി ചെയ്തു. അവയെക്കുറിച്ചുള്ള അഭിനന്ദനങ്ങളും പത്രങ്ങളിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടിരുന്നു. ഒഴിവുകാലങ്ങളിൽ ജി. പി., ഇന്ത്യൻ നാഷനൽ കോൺഗ്രസ്സിന്റെ ബ്രിട്ടീഷ് കമ്മറിയുടെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ ഇംഗ്ലണ്ടിലുടനീളം സഞ്ചരിച്ച് ഇന്ത്യൻ കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് പ്രസംഗിച്ചിരുന്നു. കോൺഗ്രസ്സിനും ഇന്ത്യയ്ക്കുംവേണ്ടി ഇംഗ്ലണ്ടിൽ അദ്ദേഹമനുഷ്ഠിച്ച സേവനങ്ങളും വിലപ്പെട്ടവയത്രെ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിജയകരമായ ഒരു പ്രസംഗപര്യടനത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽ രമേശ് ചന്ദ്രദത്ത് അദ്ദേഹത്തിനിപ്രകാരമെഴുതി: "താങ്കളും ഇപ്പോൾ പൂർത്തിയാക്കിയ ഗംഭീര പര്യടനത്തിൽ ഞാൻ താങ്കളെ ഹൃദയപൂർവ്വം അനുമോദിക്കുന്നു. 'ഇന്ത്യ'യിൽ പ്രസിദ്ധീകൃതമായ ഇതു സംബന്ധിച്ച വിവരങ്ങളും, നമുക്ക് ഈ നല്ല പ്രവർത്തനം തുടരാൻ സാദ്ധ്യമാക്കുന്നതിനു നമ്മുടെ നാട്ടുകാരെ പ്രേരിപ്പിക്കുമെന്നു ഞാൻ ആശിക്കുന്നു."

"ഇതുപോലെ അരഡസൻ പിള്ളമാരുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ!" എന്നാണ് 'ഇന്ത്യൻ മിറർ'ന്റെ ലണ്ടൻ ലേഖകൻ എഴുതിയതു്. കാൽനടയായി മഞ്ഞിലൂടെ സഞ്ചരിച്ചാണ് പല സ്ഥലത്തും എത്തി ജി. പി. പ്രസംഗിച്ചിരുന്നതു്.

1900 മാർച്ച് 1-ാംനു- വെസ്റ്റ്മിനിസ്റ്റർ ഹാളിൽ ലണ്ടൻ ഇന്ത്യാ സൊസൈറ്റിയുടെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ നടന്ന ബ്രിട്ടനിലെ ഇന്ത്യക്കാരുടെ സമ്മേളനത്തിൽ അദ്ധ്യക്ഷത വഹിച്ചതു് ജി. പി. യായിരുന്നു. പിറേറക്കൊല്ലം ദാദാഭായ് നവറോജിയുടെ അദ്ധ്യക്ഷതയിൽ വെസ്റ്റ് മിനിസ്റ്റർ ഹാളിൽ നടന്ന ഇന്ത്യക്കാരുടെ യോഗത്തിലെ പ്രധാന പ്രാസംഗികനും ജി. പി. യായിരുന്നു.

ഇങ്ങിനെ രാപകലില്ലാതെ വിശ്രമരഹിതമായി തന്റെ രാജ്യത്തിനുവേണ്ടി എഴുതുകയും പ്രസംഗിക്കയും അതിനിടയ്ക്ക് ബാരിസ്റ്റർ പരീക്ഷ പാസാകുകയും ചെയ്തപ്പോഴേയ്ക്ക് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആരോഗ്യം വളരെയധികം തകർന്നുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. 1902-ൽ അദ്ദേഹം മദിരാശിയിൽ തിരിച്ചെത്തി. ഏതാനും ആഴ്ചയേ അവിടെ താമസിച്ചുള്ളൂ. ഡോക്ടർമാരുടെ ഉപദേശമനുസരിച്ച് തിരുവനന്തപുരത്തേക്കു താമസം മാറ്റാൻ തീരുമാനിച്ചു. പത്രാധിപത്യമൊഴിഞ്ഞു, തിരുവിതാംകൂർ ഹൈക്കോടതിയിൽ അഭിഭാഷകനാകാൻ അദ്ദേഹം നടപടികളെടുത്തു. ഇരുപതു വർഷത്തിനുശേഷം സ്വന്തം നാട്ടിൽ തിരിച്ചെത്തിയ അദ്ദേഹത്തിനു്, തിരുവിതാംകൂറിന്റെ അതിർത്തിയിൽ പ്രവേശിച്ചതു മുതൽ രാജോചിതമായ സ്വീകരണമാണു് എങ്ങും ലഭിച്ചതു്.

ജി. പി. തിരുവനന്തപുരത്തു തിരിച്ചെത്തിയപ്പോൾ സംസ്ഥാന ഗവൺമെൻറിൽ ഒരു പ്രധാന ഉദ്യോഗം വഹിക്കാൻ, അദ്ദേഹത്തെ പണ്ടു ബഹിഷ്കരിച്ച ഗവൺമെൻറു തന്നെ ക്ഷണിക്കയുണ്ടായി. എങ്കിലും ആ ക്ഷണം നിരസിച്ചുകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം തിരുവിതാംകൂർ ഹൈക്കോടതിയിൽ ഒരു അഭിഭാഷകനായി എൻറോൾ ചെയ്കയാണു് ചെയ്തതു്. ആറുമാസം കൊണ്ടു തന്നെ സമർത്ഥനായൊരു ബാരിസ്റ്റർ എന്ന പേരു സമ്പാദിക്കാൻ ജി. പി. ക്കു കഴിഞ്ഞു. അപ്പോഴേക്കും അദ്ദേഹം ശയ്യാവലംബിയായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. രോഗം മൂർഛിച്ചതോടെ ജി. പി. യുടെ സുഹൃത്തായ ഡോ: പീറർ ലക്ഷ്മണൻറെ ചികിത്സക്കുവേണ്ടി കൊല്ലത്തേക്കു് അദ്ദേഹത്തെ കൊണ്ടുപോയി. ആ വിദഗ്ധ ഭിഷഗ്വരൻറെ കഴിവുകൊണ്ടും അദ്ദേഹത്തെ രക്ഷിക്കാൻ സാദ്ധ്യമായില്ല. 1903 മെയ് 21-നു- തന്റെ മുപ്പത്തൊൻപതാം വയസ്സിൽ ആ ദേശാഭിമാനി ദിവംഗതനായി.

ജി. പി. യുടെ മരണവാർത്തയറിഞ്ഞപ്പോൾ ഇന്ത്യയിലും പുറത്തുമുള്ള പലരേയും അതു വേദനിപ്പിച്ചു. പല പ്രധാന

പത്രങ്ങളും ചാമക്കുറിപ്പുകളെഴുതിയതു് ഈ മഹാനഷ്ടത്തിൽ വിലപിച്ചുകൊണ്ടായിരുന്നു. "ഭാരതത്തിലെ ഇരുൾനിറഞ്ഞ അന്തരീക്ഷത്തിൽ മറെറാരു കനകതാരംകൂടി പൊലിഞ്ഞുപോയിരിക്കുന്നു" എന്നാണു് 'ടിബ്യൂൺ' പത്രം എഴുതിയതു്.

"സാമൂഹ്യമായ ദ്രഷ്ടിൻെറയോ ഔദ്യോഗിക അതൃപ്തിയുടെയൊ ഭീഷണികൊണ്ടു്, പൊതുസേവനകർവൃത്തിൽനിന്നു് അണുവും വ്യതിചലിക്കാത്ത, ധീരവും നിസ്പാതവുമായൊരാത്മാവാണു് അദ്ദേഹത്തോടൊപ്പം പൊലിഞ്ഞുപോയതു്" എന്നു് ഏഡ്ലിനോർട്ടനും; "ഇന്നു നാം നേടിക്കഴിഞ്ഞതിൻേറയും നേടാൻപോകുന്നതിൻെറയും അടിക്കല്ലിട്ട മഹാവ്യക്തികളിലൊരാളെന്ന നിലയ്ക്കു് അദ്ദേഹത്തോടുള്ള നമ്മുടെ കടപ്പാടു് നിസ്സീമമാണു്" എന്നു് ഡോ: സി. ആർ. റെഡ്ഡിയും രേഖപ്പെടുത്തി.

പ്രസിദ്ധ വാഗ്മിയായിരുന്ന എസ്. കെ. നായരുടെ സഹോദരി സീതാലക്ഷ്മിഅമ്മയായിരുന്ന ജി. പി. യുടെ പത്നി. അദ്ദേഹത്തിനു രണ്ടു പുത്രന്മാരാണുള്ളതു്—ഗ്രന്ഥകാരനും പത്രപ്രവർത്തകനും കലാവിമർശകനുമായ ജി. പി. ശേഖരം, തിരുവിതാംകൂറിൽ അസിസ്റ്റൻറു് പോലീസുകാരായിരുന്ന ജി. പി. ഭാസ്കരപിള്ളയും.

—:—:—

ഡോ: ടി. എം. നായർ

വൈയ്പോയ തലമുറയിലെ അതികായന്മാരിലൊരാളും ഒരു കാലത്ത് ദക്ഷിണേന്ത്യയിലെ പൊതുജീവിതത്തിൽ ഒര ജയ്യശക്തിയുമായിരുന്ന ഡോ: ടി. എം. നായരെക്കുറിച്ച് ഇന്ന ത്തെ തലമുറ വേണ്ടിടത്തോളം മനസ്സിലാക്കിക്കാണുകയില്ല. വൈദ്യവൃത്തിയിലും പൊതുക്കാര്യനേതൃത്വത്തിലും വാഗി ത്വത്തിലും തന്റെ സമകാലികരുടെ മുൻപന്തിയിൽ നിന്നി രുന്ന അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ച് മലയാളികൾക്ക് എല്ലാ കാലത്തും അഭിമാനംകൊള്ളാൻ കഴിയും.

പാലക്കാട് വടക്കുന്തറ ഗ്രാമത്തിലെ അഭിജാതമായ തര വത്തു കുടുംബത്തിലെ അംഗമായ മാധവൻനായർ, മലബാറിൽ ഒരു മുൻസിഫ് ആയിരുന്ന ചിങ്ങച്ചംവീട്ടിൽ ശങ്കരൻനായ രുടെ പുത്രനായി 1869-ൽ ആണ് ജനിച്ചത്. പിതാവിന്റെ ജോലിസ്ഥലമായിരുന്ന തിരൂരിലായിരുന്നു ജനനം. മാതാപിതാ ക്കളുടെ ഇളയ സന്താനമായ മാധവൻനായർക്ക് ഒരു ജ്യേഷ്ഠ സഹോദരനും ഒരു സഹോദരിയുമുണ്ടായിരുന്നു-പിൽക്കാലത്ത് ഡെപ്യൂട്ടി കളക്ടരായിരുന്ന ദിവാൻ ബഹദൂർ ടി. ഗോപാലൻ

നായരും, പ്രസിദ്ധ സാഹിത്യകാരിയായിരുന്ന തരവത്തു് അമ്മാളുഅമ്മയും. പാലക്കാട്ടു് ഗവർമ്മെണ്ടു് ഹൈസ്കൂളിലായിരുന്ന മാധവൻനായർ വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്തതു്. പഠിപ്പിൽ അതിസമർത്ഥനായതുകൊണ്ടു് അഞ്ചാംഫോറത്തിൽ പഠിക്കുമ്പോഴേതന്നെ മദിരാശി മെട്രിക്കുലേഷൻ പരീക്ഷയ്ക്കു് ഇരുന്നു പാസാകുവാൻ കഴിഞ്ഞു. തുടർന്നു് മദിരാശി പ്രസിഡൻസി കോളേജിൽ ചേർന്നു് എഫ്. എ. പരീക്ഷ ജയിക്കയും വൈദ്യപഠനത്തിനു് മദിരാശി മെഡിക്കൽ കോളേജിൽ ചേരുകയും ചെയ്തു.

മദിരാശി മെഡിക്കൽ കോളേജിൽ പഠിക്കുന്ന അവസരത്തിൽ പ്രകടമായിരുന്ന മാധവൻനായരുടെ സ്വാഭിമാനത്തിനും നിർഭയത്വത്തിനും ഉദാഹരണമായി പല കഥകളും പറഞ്ഞു കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. ബ്രിട്ടീഷു് വാഴ്ചക്കാലമായ അന്നു് കോളേജിലെ ആംഗ്ലോ ഇന്ത്യൻ വിദ്യാർത്ഥികൾ തികച്ചും ധിക്കാരപരമായിട്ടാണു് മറ്റു വിദ്യാർത്ഥികളോടു പെരുമാറിയിരുന്നതു്. എന്നും കാലത്തു വന്നാലുടനെ ക്ലാസ്സിനു പുറത്തു് ഷൂസു് ഊരിവെച്ചിട്ടു് അകത്തു പോകുകയായിരുന്ന മാധവൻനായരുടെ പതിവു്. ഒരു ദിവസം അദ്ദേഹം ക്ലാസ്സു കഴിഞ്ഞു് പുറത്തു വന്നപ്പോൾ ഒരു ഷൂ കാണാനുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഒരു ആംഗ്ലോ ഇന്ത്യൻ വിദ്യാർത്ഥിയാണു് അതു് എടുത്തുകൊണ്ടുപോയതെന്നു് ഒരു സഹപാഠി മാധവൻനായരെ ധരിപ്പിച്ചു. ഉടനെ അദ്ദേഹം മറ്റെ ഷൂ കയ്യിലെടുത്തുകൊണ്ടു് ആംഗ്ലോ ഇന്ത്യൻ വിദ്യാർത്ഥികൾ ഒന്നിച്ചു കൂടിയിരുന്നു് തമാശ പറഞ്ഞിരുന്ന മുറിയുടെ വാതിൽക്കൽ ചെന്നു് "എന്റെ ഷൂ എടുത്ത പട്ടി ഇതിനകത്തുണ്ടെങ്കിൽ പുറത്തു വരട്ടെ. ഇതുകൊണ്ടു് ഞാൻ അവന്റെ മുഖത്തടിക്കും" എന്നു വിളിച്ചു പറഞ്ഞു. ആംഗ്ലോ ഇന്ത്യൻ വിദ്യാർത്ഥികൾ നിശ്ശബ്ദരായി അവിടെനിന്നും ഒഴിഞ്ഞുമാറിക്കളയുകയാണുണ്ടായതു്. പിന്നീടൊരിക്കൽ ക്ലാസ്സു നടന്നുകൊണ്ടിരിക്കെ മാധവൻനായരുടെ പിറകിലിരുന്നിരുന്ന ഒരു ആംഗ്ലോ ഇന്ത്യൻ വിദ്യാർത്ഥി, ഒരു കത്രികകൊണ്ടു് അദ്ദേഹ

ത്തിന്റെ തലയ്ക്ക് പിൻഭാഗത്തുള്ള മുടി മുറിച്ചു കളഞ്ഞു. മറ്റൊരു വിദ്യാർത്ഥി അതു് മാധവൻനായരുടെ ശ്രദ്ധയിൽ പെടുത്തിയപ്പോൾ അദ്ദേഹം തിരിഞ്ഞു് തന്റെ മുടി മുറിച്ച വിദ്യാർത്ഥിയുടെ ചെകിട്ടത്തൊരടിയും കൊടുത്തു. അടിയുടെ ശബ്ദം കേട്ട പ്രൊഫസറും മറ്റു വിദ്യാർത്ഥികളും അമ്പരന്നെങ്കിലും യാതൊന്നും സംഭവിക്കാത്ത മട്ടിൽ മാധവൻനായർ അവിടെ ഇരുന്നുവത്രെ. തന്റെ ജീവാവസാനംവരെ, ധിക്കാരത്തോടും അനീതിയോടും അക്രമത്തോടും ഇതേ വിധത്തിലുള്ള മനോഭാവമാണ് അദ്ദേഹം പുലർത്തിപ്പോന്നതു്.

മദിരാശി മെഡിക്കൽ കോളേജിലെ കോഴ്സ് പൂർത്തിയാക്കിയശേഷം ടി. എം. നായർ 1889-ൽ ഉപരിപഠനത്തിനായി ഇംഗ്ലണ്ടിലേക്കു് പോയി. 1894-ൽ എഡിൻബറോ സർവ്വകലാശാലയിൽനിന്നും എം. ബി., സി. എം. എന്നീ പരീക്ഷകളും ജയിച്ചു. പിന്നീടു് ബ്രൈറ്റൺ ആസ്പത്രിയിൽ രണ്ടുവർഷം പ്രായോഗികപരിശീലനം നേടി. കണ്ണു്, ചെവി, തൊണ്ട, മൂക്കു് എന്നിവയിലുണ്ടാകുന്ന രോഗങ്ങളും ചികിത്സിക്കാനുള്ള പ്രത്യേക വൈദഗ്ധ്യം നേടിയ ഡോക്ടർ നായർ കുറേക്കാലം പാരീസിലും പരിശീലനം കഴിച്ചു. 1896-ൽ എം. ഡി. ബിരുദം സമ്പാദിച്ച അദ്ദേഹം 1897-ൽ ഇന്ത്യയിൽ മടങ്ങിയെത്തി.

ചെറുപ്പം മുതൽക്കേ വലിയൊരു ഗ്രന്ഥപാരായണ തൽപരനായിരുന്ന ഡോക്ടർ നായർ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പഠിക്കുമ്പോൾ ധാരാളം എഴുതുകയും പ്രസംഗിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ഇംഗ്ലീഷിൽ അത്യുജ്വലമായി പ്രസംഗിക്കാനും എഴുതാനും കഴിവുണ്ടായിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിനു് മലയാളഭാഷ വളരെ സ്വാധീനമല്ലായിരുന്നു എന്നാണ് പലരും ധരിച്ചിരുന്നതു്. പക്ഷെ, അതു വാസ്തവമല്ല. ഇംഗ്ലണ്ടിലായിരുന്നപ്പോൾ കോഴിക്കോട്ടെ 'കേരളപത്രിക'യിൽ 'മാധവൻ' എന്ന പേർ വെച്ചു് അദ്ദേഹം മുപ്പതു ലേഖനങ്ങളെഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഒ. ചന്തുമേനോന്റെ 'ഇന്ദുലേഖ'യെക്കുറിച്ചുള്ള വാദകോലാഹലങ്ങൾ കേരളപത്രികയിൽ

വന്ന അവസരത്തിൽ, ഡോക്ടർ നായർ ചന്തുമേനോന്റെ സംരം ഭത്തെ പ്രശംസിച്ചെഴുതിയ ലേഖനത്തിൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞിരുന്നുവത്രെ: "ഇന്ദുലേഖയെ കാണാൻ തൽക്കാലം ദൂരദേശവാസിയായ എനിക്ക് സാധിച്ചിട്ടില്ല. ഏതായാലും ഒടുവിൽ ഇന്ദുലേഖ മാധവനു വന്നുചേരാതിരിക്കയില്ല." ഇതു വായിച്ചു രസിച്ച ചന്തുമേനോൻ ഇന്ദുലേഖയുടെ ഒരു പ്രതി ഡോ. ടി. എം. നായർക്ക് ഇംഗ്ളണ്ടിലേക്ക് അയച്ചു കൊടുത്തുവെന്നാണറിവ്.

ഇംഗ്ളണ്ടിൽ പഠിക്കുമ്പോഴും എഡിൻബറോ സർവ്വകലാശാലയിലെ വിദ്യാർത്ഥിയൂണിയന്റെ ഒരു പ്രധാന ഭാരവാഹിയായിരുന്നു ടി. എം. നായർ. യൂണിയൻവക 'വിദ്യാർത്ഥി' എന്ന മാസികയുടെ സഹപത്രാധിപരായും അദ്ദേഹം പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നു. എഡിൻബറോ ഇന്ത്യൻ അസോസിയേഷന്റെ സെക്രട്ടറി, പ്രസിഡണ്ട് എന്നീ നിലകളിലും പിന്നീട് ലണ്ടനിലെ ഇന്ത്യൻ അസോസിയേഷന്റെ സെക്രട്ടറി, വൈസ് പ്രസിഡണ്ട് എന്നീ നിലകളിലുമദ്ദേഹം പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുണ്ട്. ബ്രിട്ടീഷ് മെഡിക്കൽ അസോസിയേഷൻ, റോയൽ ഏഷ്യാറ്റിക്ക് സൊസൈറ്റി, നാഷണൽ ലിബറൽ ക്ലബ്ബ് എന്നിവയിലും ഡോ: നായർ അംഗമായിരുന്നു.

1890, 1891 എന്നീ വർഷങ്ങളിൽ ഇന്ത്യൻ ഭരണപരിഷ്കാരം സംബന്ധിച്ച് ഇംഗ്ളണ്ടിൽ ചെന്നിരുന്ന സുരേന്ദ്രനാഥ ബാനർജി, മുധോൽക്കർ എന്നിവർക്ക് ഒരു സഹായിയായി പ്രവർത്തിച്ചതു ഡോ: നായരായിരുന്നു. ബ്രിട്ടീഷ് പാർലിമെന്ററിൽ ആദ്യത്തെ ഇന്ത്യൻ മെമ്പറായ ദാദാഭായി നവറോജിയുടെ വിജയത്തിനുവേണ്ടി രാപകലില്ലാതെ അശ്രാന്തപരിശ്രമം നടത്തിയവരിൽ പ്രഥമ ഗണനീയനും ഡോക്ടർ നായർ തന്നെയാണ്. ഇന്ത്യയുടെ സുഹൃത്തായിരുന്ന പ്രഖ്യാതനായ ഹെർബർട്ട് പോളിന്റെ പാർലിമെന്ററി സ്ഥാനാർത്ഥിത്വത്തെ പിൻതാങ്ങി ഡോക്ടർ നായർ ചെയ്ത പ്രസംഗങ്ങളും അക്കാലത്തു ഇംഗ്ളണ്ടിലൊട്ടുക്കും ശ്രദ്ധയാകർഷിച്ചു. ഇന്ത്യയ്ക്കു

പൂർണ്ണ സ്വാതന്ത്ര്യം അനുവദിക്കേണ്ടതിനെക്കുറിച്ച് അദ്ദേഹം ഇംഗ്ളണ്ടിൽ പല യോഗങ്ങളിലും പ്രസംഗിച്ചിട്ടുണ്ട്. സമയം കിട്ടുമ്പോഴെല്ലാം ബ്രിട്ടീഷ് പാർലിമെൻറ മന്ദിരത്തിൽ ചെന്ന് സഭാനടപടികളും ശ്രദ്ധിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ബ്രിട്ടനിലെ തദ്ദേശസ്വയംഭരണസ്ഥാപനങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനം കണ്ട് മനസ്സിലാക്കാനും അദ്ദേഹം സമയം ചിലവഴിച്ചിരുന്നു.

ഇന്ത്യയിൽ തിരിച്ചെത്തി മദിരാശി നഗരത്തിൽ പ്രാക്ടീസ് ആരംഭിച്ച ഡോക്ടർ നായർ വളരെ വേഗത്തിലാണ് പ്രശസ്തി നേടിയത്. അതീവ ദയാലുവായ ഒരു ഡോക്ടരായിരുന്ന ടി. എം. നായർ. സ്വന്തമായി പ്രാക്ടീസ് ചെയ്തിരുന്ന അദ്ദേഹം നിർധനരായ അനേകം പേർക്ക് സൗജന്യമായി ചികിത്സ നടത്തിക്കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്. വളരെ വേഗമാണ് ഒരു വിദഗ്ധ ഭിഷഗ്വരനെന്ന നിലയിൽ അദ്ദേഹത്തിൻെറ പേർ ഇന്ത്യയിലെങ്ങും വ്യാപിച്ചത്. പ്രാക്ടീസിൽ നല്ല വരുമാനവുമുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷെ വൈദ്യത്തെ ഒരു ധനാർജ്ജനമാർഗ്ഗമായി അദ്ദേഹം കരുതിയിരുന്നില്ല. കഴുത്തിനു മേല്പോട്ടുള്ള ഭാഗങ്ങളിലെ രോഗങ്ങളും ചികിത്സിക്കുന്ന സ്പെഷ്യലിസ്റ്റ് എന്ന നിലക്കാണ് അദ്ദേഹം പ്രശസ്തിയാർജ്ജിച്ചതെങ്കിലും വൈദ്യശാസ്ത്രത്തിൽ എല്ലാ വിഭാഗങ്ങളിലും അദ്ദേഹം പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിച്ചിരുന്നു. പ്രമേഹരോഗത്തെക്കുറിച്ച് അദ്ദേഹം എഴുതി പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ഗ്രന്ഥവും വൈദ്യസംബന്ധമായ നിരവധി ലഘുലേഖകളും ഇതിനു് സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. താൻപഠിച്ച വിഷയങ്ങളിൽ പുതുതായി പുറത്തുവന്നിരുന്ന പുസ്തകങ്ങളും ഇതര പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങളുമെല്ലാം അദ്ദേഹം മുറയ്ക്കു വരുത്തി വായിച്ചിരുന്നു. കൂടാതെ പുതിയ ഗവേഷണഫലങ്ങളെയും ചികിത്സകളെയും കുറിച്ച് മനസ്സിലാക്കാൻ ഇടയ്ക്കിടക്ക് ഇംഗ്ളണ്ടും ഫ്രാൻസും സന്ദർശിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. മദിരാശിയിൽനിന്നും പുറപ്പെട്ടിരുന്ന വൈദ്യമാസികയായ "ആൻറി സെപ്റ്റിക്കി"ൻെറ പത്രാധിപത്യവും അദ്ദേഹമാണ് വഹിച്ചിരുന്നതു്.

പ്രസ്തുത മാസികയിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ഒരു ലേഖനം തനിയ്ക്കുപ കീർത്തികരമാണെന്നു പറഞ്ഞു് ഡോ: ആനി ബസന്റു് മാസി കയുടെ നടത്തിപ്പുകാരായ ഡോ: നായരുടെയും ഡോ: യു. രാമ റാവുവിന്റെയും പേരിൽ കൊടുത്ത കേസ്സും, അതിൽ പ്രതികൾ തന്നെ സ്വയം കേസു വാദിച്ചു് ജയിച്ചതും അക്കാലത്തു രാ ജ്യത്തു് താല്പര്യം ജനിപ്പിച്ച ഒരു സംഭവമായിരുന്നു. മദിരാശി യിലെ മെഡിക്കൽ കൗൺസിൽ ഏർപ്പെടുത്തിയ കാലം മുതൽ ഡോക്ടർ നായർ അതിൽ അംഗമായിരുന്നു. അതിന്റെ ഉപാ ദ്ധ്യക്ഷനുമായിരുന്നിട്ടുണ്ടു്.

മദിരാശിയിൽ പ്രാക്ടീസാരംഭിച്ചതോടൊപ്പം തന്നെ പൊ തുക്കാര്യങ്ങളിലും അദ്ദേഹം ഏർപ്പെട്ടു. തന്റെ തൊഴിലിനും പൊതുക്കാര്യപ്രവർത്തനങ്ങൾക്കും തടസ്സം നേരിടാതിരിക്കാൻ വേണ്ടി എന്നും രാവിലെ 8 മണിമുതൽ 1 മണിവരെ രോഗി കളെ പരിശോധിച്ചു ചികിത്സ നിശ്ചയിക്കുക; പിന്നീടുള്ള സമയം വായിക്കുവാനും സ്നേഹിതന്മാരെ കാണുവാനും പൊതു ക്കാര്യങ്ങളിലേർപ്പെടുവാനും ചിലവഴിക്കുക എന്നിങ്ങനെ ഒരു സമയപരിപാടിതന്നെ അദ്ദേഹം നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു.

വൈദ്യവിദ്യാഭ്യാസം കഴിഞ്ഞു് നാട്ടിൽ തിരിച്ചെത്തിയ ഉടൻ തന്നെ അദ്ദേഹം ചെയ്ത ഒരു പ്രവൃത്തി ഇന്ത്യൻ നാഷനൽ കോൺഗ്രസ്സിൽ അംഗമാകുക എന്നതായിരുന്നു. 1898 ൽ മദി രാശിയിൽ നടന്ന കോൺഗ്രസ് സമ്മേളനത്തിൽ ഇന്ത്യൻ മെഡിക്കൽ വകുപ്പിലെ ഇന്ത്യക്കാരായ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ അവശതകളെയും അവരുടെ അവകാശങ്ങളെയുംകുറിച്ചു് ഒരു പ്രമേയമവതരിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു് ഈ വിഷയത്തിലേക്കു് പൊതു ജനങ്ങളുടേയും അധികാരികളുടേയും ശ്രദ്ധ ക്ഷണിച്ചതു് ഡോക്ടർ നായരാണു്. അതിനടുത്ത കൊല്ലം ലക്ക്നൗവിൽ നടന്ന കോൺഗ്രസ് സമ്മേളനത്തിലും അദ്ദേഹമൊരു പ്രധാന പ്രാസം ഗികനായിരുന്നു. സിവിൽ മെഡിക്കൽ സർവീസിനെയും മിലി ട്ടറി മെഡിക്കൽ സർവീസിനെയും വേർതിരിക്കണമെന്നാവശ്യ

പ്പെട്ടുകൊണ്ടും, കോളേജു പ്രൊഫസർമാരും മറവും രാഷ്ട്രീയ കാര്യങ്ങളിൽ പങ്കെടുത്തുകൂടാ എന്ന ഗവർമ്മേൻറിന്റെ ഉത്തരവിനെ എതിർത്തുകൊണ്ടുമാണ് അന്നദ്ദേഹം അവിടെ പ്രസംഗിച്ചതു്. 1907 ൽ ചിറയ്ക്കരിൽവെച്ചു് നടത്തപ്പെട്ട ജില്ലാ കോൺഗ്രസ് സമ്മേളനത്തിൽ ഡോ: നായർ അദ്ധ്യക്ഷത വഹിച്ചു. ശ്രദ്ധേയമായ ഒന്നായിരുന്നു അന്നത്തെ അദ്ധ്യക്ഷപ്രസംഗം. മദിരാശിയിൽ നടന്ന കോൺഗ്രസ് സമ്മേളനത്തിൽ വളണ്ടിയർ ക്യാപ്റ്റനായും അദ്ദേഹം സേവനമനുഷ്ഠിച്ചു. കോൺഗ്രസ് പ്രസിഡണ്ടായ വില്യം വെഡർ ബേൺ മദിരാശി സന്ദർശിച്ചപ്പോഴും അദ്ദേഹം ഡോക്ടർ നായരുടെ അതിഥിയായിട്ടാണ് താമസിച്ചതു്. കോൺഗ്രസ് സെക്രട്ടറിയായിരുന്ന ബാരിസ്റ്റർ ജി. പി. പിള്ളയും മറവും ഡോക്ടർ ടി. എം. നായരുടെ അടുത്ത സുഹൃത്തുക്കളും സഹപ്രവർത്തകരുമായിരുന്നു.

വെള്ളക്കാർ ഇന്ത്യയെ അടക്കിഭരിച്ചിരുന്ന അക്കാലത്തു് അവരോടുള്ള പെരുമാറ്റത്തിൽ സമത്വവും സ്വാഭിമാനവും പാലിച്ചിരുന്ന ചുരുക്കം ചിലരിൽ ഗണനീയനായിരുന്നു ഡോക്ടർ നായർ. എത്ര വലിയ ആളെയും വീട്ടിൽ ചെന്നു കാണുന്ന പതിവു് അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നില്ല. അദ്ദേഹത്തിനു മദിരാശിയിലെ പൊതുജീവിതത്തിൽ ഒരു പ്രധാന സ്ഥാനം നേടാൻ ഒട്ടും വിഷമമുണ്ടായില്ല. ഡോക്ടർ നായരുടെ പ്രസംഗമുണ്ടെന്നു കേട്ടാൽ അന്നു് ആളുകൾ തടിച്ചുകൂടുമായിരുന്നു. ശ്രോതാക്കളുടെ ശ്രദ്ധ പിടിച്ചുനിറുത്താനുള്ള ഒരു സാധാരണ സാമർത്ഥ്യമദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നുവെന്നതു്. എതിരാളികളെ അതിനിശിതമായും എന്നാൽ ഫലിതരസത്തോടുകൂടിയും വിമർശിക്കാനുള്ള ഡോക്ടർ നായരുടെ കഴിവും അതുല്യമായിരുന്നു. ദേശീയമായി വമ്പിച്ച ഉണർവുണ്ടായിരുന്ന അക്കാലത്തു് മദിരാശിയിലെ പൊതുയോഗങ്ങളിൽ ഡോക്ടർ നായർ പങ്കെടുക്കാതിരിക്കുക ചുരുക്കമായിരുന്നു. നർമ്മ സംഭാഷണചാതുര്യത്തിലും അദ്ദേഹത്തിനു് കിടനിൽക്കാവുന്നവർ അന്നു് അപൂർവ്വമായിരുന്നു.

ഉള്ളിലുള്ളത് വെട്ടിത്തുറന്നു പറയുന്ന സമ്പ്രദായക്കാരനുമായിരുന്നു അദ്ദേഹം:

ഡോ: ടി. എം. നായർ പതിനേഴു വർഷം മദിരാശി മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷനിൽ അംഗമായിരുന്നു. കോർപ്പറേഷനു് ഒരു പുതിയ ജീവനും അതിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കു് ഒരു ചിട്ടയും ഉണ്ടാക്കിയതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശ്രമഫലമായിട്ടാണു്. മദിരാശി നഗരത്തിൽ ശുചീകരണം, ശുദ്ധജലവിതരണം, അഴുക്കുചാൽ പദ്ധതി തുടങ്ങിയ അനേകം പരിഷ്കൃത ഏർപ്പാടുകൾ നടപ്പാക്കാൻവേണ്ടി ആദ്യം പരിശ്രമിച്ചതു് ഡോക്ടർ നായരായിരുന്നു. 1912 ൽ കോർപ്പറേഷന്റെ പ്രതിനിധിയായി അദ്ദേഹം മദിരാശി നിയമസഭയിലേക്കു് തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു. മദിരാശിയിലെ മെഡിക്കൽ രജിസ്ട്രേഷൻ നിയമമുണ്ടാക്കിയതു് ഡോക്ടർ നായർ നിയമസഭാംഗമായിരിക്കുമ്പോഴാണു്. ഇന്ത്യൻ നിയമസഭകളിൽ ഒരു അനുദ്യോഗസ്ഥ മെമ്പർ ബിൽ അവതരിപ്പിച്ചു് മെഡിക്കൽ നിയമമുണ്ടാക്കുന്നതു് ഇതാദ്യമായിട്ടായിരുന്നു. മദിരാശി സർവ്വകലാശാലാ സെനറ്റിലും അദ്ദേഹം അംഗമായിരുന്നു.

ഒന്നാം ലോകമഹായുദ്ധമാരംഭിച്ചപ്പോൾ ഡോക്ടർ നായർ ഒരു ലഫ്റ്റനൻറായി 'മദിരാശി' ആസ്പത്രിക്കപ്പലിൽ സേവനമനുഷ്ഠിച്ചു. പബ്ലിക് സർവ്വീസ് കമ്മീഷൻ മുമ്പാകെ തെളിവു നൽകാൻ ക്ഷണിക്കപ്പെട്ടപ്പോൾ സിവിൽ സർവ്വീസിൽ എല്ലാ ജാതിക്കാർക്കും ഒരുപോലെ പ്രാതിനിദ്ധ്യം നൽകണമെന്നദ്ദേഹമാവശ്യപ്പെടുകയുണ്ടായി. ഐ. സി. എസ് പരീക്ഷ ഇംഗ്ളണ്ടിലും ഇന്ത്യയിലും ഒപ്പം നടത്തണമെന്ന നിർദ്ദേശത്തെയും അദ്ദേഹം എതിർത്തു. ഡോക്ടർ നായരുടെ സേവനങ്ങളെ ആദരിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിനു് കൈസർ-ഇ-ഹിന്ദ് മെഡൽ സമ്മാനിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു.

തൊഴിലാളികളുടെ ഒരു ബന്ധുവായിരുന്നു ഡോക്ടർ നായർ. 1907 ൽ ഇന്ത്യയിലെ തൊഴിലാളികളുടെ സ്ഥിതി

അന്വേഷിച്ചു റിപ്പോർട്ടുചെയ്യാൻ ഗവണ്മെന്റ് നിയമിച്ച കമ്മീഷനിൽ അദ്ദേഹം ഒരംഗമായി നിയമിക്കപ്പെട്ടു. ദിവാ സേന 17 മണിക്കൂർ തൊഴിലാളികളെക്കൊണ്ടു പണിയെടുപ്പി ച്ചിരുന്ന തൊഴിൽശാലകളും അന്നു് ഇന്ത്യയിലുണ്ടായിരുന്നു. പ്രവൃത്തിസമയം മൂന്നുക്കണമെന്നു വാദിക്കുവാൻ കമ്മീഷൻ മെ മ്പർമാരിൽ ഡോക്ടർ നായർ മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ഈ അഭിപ്രായത്തെ ചില ഇന്ത്യൻ നേതാക്കളും എതിർക്കുക കൂടി ചെയ്തു. തന്റെ അഭിപ്രായം കമ്മീഷനിലെ മറ്റു മെമ്പർ മാരും അധികൃതരും സ്വീകരിക്കാൻ സന്നദ്ധരല്ലെന്നു മനസ്സി ലായപ്പോൾ അദ്ദേഹം സ്വന്തം ചിലവിൽ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പോ യി ഇന്ത്യാ സ്റ്റേറ്റ് സെക്രട്ടറിയായിരുന്ന മോർലി പ്രഭുവിനെ കണ്ടു സംസാരിക്കയും തൊഴിലാളികളുടെ പ്രവൃത്തിസമയം 12 മണിക്കൂറിലധികമാകരുതെന്നുള്ള നിയമം നിർമ്മിക്കാൻ പ്രേരി പ്പിക്കയും ചെയ്തു.

അധ:കൃതവർഗ്ഗക്കാരോടു് വളരെ കരുണയോടെ പെരുമാറി യിരുന്ന ഡോക്ടർ നായർ ഉയർന്ന ജാതിക്കാരുടെ ധിക്കാരങ്ങ ളെ ധീരതയോടെ തന്നെ എതിർത്തിരുന്നു. തന്റെ വീട്ടിൽ ഹരി ജനങ്ങളെയാണദ്ദേഹം വേലയ്ക്കു നിറുത്തിയിരുന്നതു്. മദിരാശി യിലെ ബ്രാഹ്മണപ്രാധാന്യത്തിന്റെ ജന്മദിതാവു് അദ്ദേഹ മാണു്. ജനകീയവാഴ്ച വേരുന്നിപ്പിടിക്കണമെങ്കിൽ ജാതിയുടെ ഗർവ്വും ശക്തിയുമവസാനിപ്പിക്കണമെന്നദ്ദേഹം തീർച്ചപ്പെട്ടു ത്തുകയും എല്ലാ മണ്ഡലങ്ങളിലുമുള്ള ബ്രാഹ്മണമേധാവിത്വത്തി നെതിരെ ഒരു തുറന്ന യുദ്ധത്തിനു തയ്യാറാകുകയും ചെയ്തു. താൻ കേന്ദ്ര നിയമസഭയിലേക്കു സ്ഥാനാർത്ഥിയായി നിന്നപ്പോഴും മദി രാശി നിയമസഭയിലെ ബ്രാഹ്മണ മെമ്പർമാർ ചെയ്ത ചതി അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിൽ പച്ചപിടിച്ചു നിന്നിരിക്കാം. കേന്ദ്രനിയമസഭയിലേക്കു് മദിരാശി നിയമസഭയിൽനിന്നും ഒരാളെ അംഗങ്ങളാം തിരഞ്ഞെടുത്തയക്കേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു. ഡോക്ടർ നായർ സ്ഥാനാർത്ഥിയായി നിന്നപ്പോഴും ബ്രാഹ്മണ

മെമ്പർമാർ ഉൾപ്പെടെ ധാരാളം പേർ അദ്ദേഹത്തിനു പിൻതുണ വാഗ്ദാനം ചെയ്തു. എന്നാൽ സമയമായപ്പോൾ ബ്രാഹ്മണമെമ്പർമാർ സ്വകാര്യമായി കൂടിയാലോചിച്ച് ഒരു ബ്രാഹ്മണനെ സ്ഥാനാർത്ഥിയാക്കി നിർത്തി; ഡോക്ടർ നായർ തിരഞ്ഞെടുപ്പിൽ പരാജയപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ജാതി മേധാവിത്വത്തോട് അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്ന എതിർപ്പിനെ ഈ സംഭവം കൂടുതൽ ശക്തിപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടാകണം. 'ദക്ഷിണേന്ത്യൻ ലിബറൽ ഫെഡറേഷൻ' എന്ന ഒരു പുതിയ സംഘടന സ്ഥാപിച്ച് അതിന്റെ പ്ലാറ്റ്ഫോറത്തിൽ നിന്നുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ബ്രാഹ്മണമേധാവിത്വത്തെ വെല്ലുവിളിച്ചു. ബ്രാഹ്മണമേധാവിത്വത്തിന്റെ ദ്രോഹങ്ങൾ വളരെക്കാലമായി അനുഭവിച്ചുവന്നിരുന്നവർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിന്നിൽ അണിനിരന്നു. തന്റെ സംഘടനയുടെ സ്വാധീനശക്തി വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ നാവും പേനയും അദ്ദേഹം ഒരുപോലെ ഉപയോഗപ്പെടുത്തി. ലിബറൽ ഫെഡറേഷന്റെ മുഖപത്രമായി അദ്ദേഹമാരംഭിച്ച 'ജസ്റ്റീസ്' നല്ല പ്രചാരം നേടി. ഡോക്ടർ നായരുടെ ഉജ്വലങ്ങളായ ലേഖനങ്ങൾ വായിക്കാൻ പലരും ആ പത്രം വാങ്ങിയിരുന്നു.

ഒരെഴുത്തുകാരനെന്ന നിലയിലും ഡോക്ടർ നായർക്കു സ്ഥാനമുണ്ട്. 'കേരളപത്രിക' 'ജസ്റ്റീസ്' 'ആൻറിസെപ്റ്റിക്' തുടങ്ങിയവയിലെ ലേഖനങ്ങൾക്കും വൈദ്യസംബന്ധമായ ഗ്രന്ഥങ്ങൾക്കും പുറമെ മറ്റു ചില ഗ്രന്ഥങ്ങളും അദ്ദേഹം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആനിബസന്റിന്റെ ജീവചരിത്രം അക്കൂട്ടത്തിൽ പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്നു. പ്രാദേശികസ്വയംഭരണം, ഇന്ത്യയിലെ വിദ്യാഭ്യാസസമ്പ്രദായം, ഭരണഘടനാപരിഷ്കാരം തുടങ്ങിയ വിഷയങ്ങളെ ആസ്പദമാക്കിയുള്ള ലഘുഗ്രന്ഥങ്ങളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളിൽ ഉൾപ്പെടുന്നുണ്ട്.

ഡോക്ടർ നായരുടെ അബ്രാഹ്മണപ്രസ്ഥാനം അദ്ദേഹത്തിനു് അനേകം ശത്രുക്കളെ സൃഷ്ടിച്ചുകൊടുക്കാതിരുന്നില്ല.

കോൺഗ്രസ്സ് കക്ഷിയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സുഹൃത്തുക്കളും സ
പ്രഹവർത്തകരുമായിരുന്നവർ തന്നെയും എതിരാളികളായി മാറി.
കോൺഗ്രസ്സും ആനിബസന്റിന്റെ തേതൃത്വത്തിലുള്ള ഹോം
റൂം ലീഗും സ്വയംഭരണം സമ്പാദിക്കാൻ സമരമാരംഭിച്ചിരി
ക്കുന്ന ഘട്ടത്തിൽ ദേശീയപ്രസ്ഥാനത്തിനു കോട്ടം തട്ടുന്ന വി
ധത്തിൽ മറെറാരു പ്രസ്ഥാനവും പ്രക്ഷോഭണവും ആരംഭിച്ചു
അതിനു നേതൃത്വം നൽകുന്ന ഡോക്ടർ നായരെ അവർ കാ
നമായി ആക്ഷേപിച്ചു. പക്ഷെ തനിക്കു ശരിയെന്നു തോ
ന്നുന്ന ഒരു കാര്യത്തിൽനിന്നും അദ്ദേഹത്തെ അണുമാത്രമെ
കിലും വ്യതിചലിപ്പിക്കാൻ മറെറാരുള്ളവർക്കു കഴിയുമായിരു
ന്നില്ല. വെറും ഏഴകളായി ആത്മവിശ്വാസമില്ലാതെയും അവ
കാശങ്ങളില്ലാതേയും കഴിഞ്ഞുകൂടിയിരുന്ന തമിഴ് നാട്ടിലെ അ
ബ്രാഹ്മണരിൽ ഇപ്പോഴും കാണുന്ന സ്വാഭിമാനവും സ്വശക്തി
യിലുള്ള വിശ്വാസവും വളർത്തിയതു് ഡോ: നായരാണ്. അക്കാ
രണത്താൽതന്നെ അവർ എക്കാലവും അദ്ദേഹത്തെ കൃതജ്ഞതാ
പൂരസ്സരം ഓർമ്മിക്കാതിരിക്കയില്ല. പനഗൽ രാജാ, തണികാ
ചലം ചെട്ടിയാർ തുടങ്ങിയ അബ്രാഹ്മണനേതാക്കൾക്കു്
ഡോ: നായർ ജീവിച്ചിരുന്ന കാലത്തുതന്നെ അദ്ദേഹം ഒരാരാ
ദ്ധ്യപുരുഷനായിരുന്നു. അനീതിയോടും അക്രമത്തോടും മാത്ര
മാണദ്ദേഹം പട വെട്ടിയതു്. വ്യക്തിപരമായ വിദ്വേഷങ്ങളും
അദ്ദേഹം ഒരിക്കലും പുലർത്തിയിരുന്നില്ല. തന്മൂലം അബ്രാ
ഹ്മണ പ്രസ്ഥാനനേതൃത്വം വഹിച്ചിരുന്ന കാലത്തും കസ്തൂരി
രങ്കയ്യങ്കാർ, സേലം വിജയരാഘവാചാര്യർ, അനന്താചാർല്യു,
സർ വി. ഭാഷ്യംഅയ്യങ്കാർ, ഡോ: യു. രാമറാവു തുടങ്ങിയ ബ്രാഹ്മ
ണനേതാക്കൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉറ്റ സുഹൃത്തുക്കളായിത്തന്നെ
കഴിഞ്ഞിരുന്നുവെന്ന വസ്തുതയും ചൂണ്ടിക്കാട്ടേണ്ടതുണ്ടു്.

1919ലെ മൊണ്ടേഗ്യു-ചെംസ്ഫോർഡ് റിപ്പോർട്ടനു
സരിച്ചു് ഇന്ത്യയിൽ ഭരണപരിഷ്കാരങ്ങൾ നടപ്പാക്കാൻ മുതി
ർന്ന അവസരത്തിൽ നിയമസഭകളിൽ പ്രത്യേക പ്രാതിനിദ്ധ്യ
ത്തിനുവേണ്ടി ജോയിൻറ് പാർലിമെൻറ് കമ്മിററി മുമ്പാകെ

വാദിക്കാൻ അദ്ദേഹം ഇംഗ്ലണ്ടിലേക്കു പോയി. പൊതുപ്രവർത്തനസംബന്ധമായ അത്യധ്വാനവും രോഗബാധയുംകൊണ്ട് അപ്പോഴേക്കുതന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആരോഗ്യം ശിഥിലമായിക്കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അതൊന്നും വകവെയ്ക്കാതെയാണ് അദ്ദേഹം ലണ്ടനിലെത്തിയതു്. 1919 ജൂലായ് 17-ാംനു- അവിടെവച്ചു് തന്റെ 50-ാംവയസ്സിൽ ഡോക്ടർ ടി. എം. നായർ അന്തരിച്ചു. ലണ്ടനിലെ 'ഗോൾഡേഴ്സ് ഗ്രീൻ' ശ്മശാനത്തിലാണദ്ദേഹത്തിന്റെ മൃതദേഹം സംസ്കരിച്ചതു്. ദക്ഷിണേന്ത്യയെ മുഴുവൻ ദുഃഖത്തിലാഴ്ത്തിയ ഒരു സംഭവമായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചരമം. അടർക്കളത്തിൽ മരിച്ചുവീണ ആ വീരയോദ്ധാവിന്റെ ധീരതയേയും സ്ഥിരോത്സാഹത്തെയും ശത്രുക്കൾ കൂടി അന്നു പുകഴ്ത്തുകയുണ്ടായി.

ആകാരസദൃശപ്രജ്ഞനായിരുന്നു ഡോ. ടി. എം. നായർ. ''ഒരിക്കൽ കണ്ടാൽ പിന്നെ മറക്കുവാൻ പ്രയാസമായ ആകൃതിയും പ്രകൃതിയുമായിരുന്നു ഡോക്ടർ ടി. എം. നായരുടേതു്. നീണ്ടു് സ്വല്പം തടിച്ചുള്ള ദേഹം; വെളുത്ത നിറം, നിബിഡമായി വളർത്തപ്പെട്ട മേൽ മീശ, പൗരുഷം ജ്വലിക്കുന്ന നേത്രങ്ങൾ, ചൊറുചൊറുക്കുള്ള നടത്തം, ഫലിതസമ്പൂർണ്ണമായ സംഭാഷണം, കൃത്രിമത്വമില്ലാത്ത ഭാവം, സൗഹാർദ്ദപരരായ പെരുമാറ്റം—ഇവയെല്ലാം ഒരാളിൽ കാണുമ്പോൾ അദ്ദേഹത്തെ അത്യക്ഷണത്തിൽ മറക്കുക സാദ്ധ്യമല്ലല്ലോ'' എന്നാണു് കെ. പി. കേശവമേനോൻ അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ചു വിവരിച്ചിട്ടുള്ളതു്. ഒരിക്കലും വിഭാഗീയ ചിന്തകൾ അലട്ടിയിട്ടില്ലാത്ത ഡോ. ടി. എം. നായർ, താൻ ജനിച്ച സമുദായത്തിനേക്കാളും പ്രദേശത്തിനേക്കാളും പരിധികൾക്കപ്പുറം കടന്നു്, വിശാലമായ താല്പര്യങ്ങളെ മുൻനിറുത്തി ജീവാവസാനംവരെ പ്രവർത്തിച്ചു. ഇംഗ്ലീഷ് മട്ടിലും ചിട്ടയിലുമാണു് ജീവിച്ചിരുന്നതെങ്കിലും തികഞ്ഞൊരു ദേശാഭിമാനിയായിരുന്നു അദ്ദേഹം. ഒരുവിവാഹിതനായിട്ടാണദ്ദേഹം ജീവിതം നയിച്ചതു്.

———

ഡോ: ചെമ്പകരാമൻപിള്ള

ഇന്ത്യൻ നാഷനൽ കോൺഗ്രസ്സ് പൂർണ്ണസ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ മുദ്രാവാക്യം സ്വീകരിക്കുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ ദേശീയ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ കാഹളം മുഴക്കുകയും, നേതാജി സുഭാസ് ചന്ദ്രബോസ് ഐ. എൻ. എ. സംഘടിപ്പിക്കുന്നതിനു് ഇരുപതു വർഷം മുമ്പു് വിദേശത്തു് സ്വതന്ത്രഭാരതത്തിന്റെ താല്ക്കാലിക ഗവമ്മേൻറു് ഏർപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്ത അദ്വിതീയ വിപ്ലവകാരിയും ദേശാഭിമാനിയുമായ ഡോ: ചെമ്പകരാമൻ പിള്ളയെക്കുറിച്ചു്, സ്വതന്ത്രഭാരതത്തിലെ ഇന്നത്തെ യുവതലമുറയ്ക്കു് പരിചയമുണ്ടായിരിക്കയില്ല. മാതൃഭൂമിയുടെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനുവേണ്ടി ജീവാവസാനംവരെ പൊരുതിയ ഈ ധീരാത്മാവിനു് സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ പൊൻപുലരി കാണുവാനുള്ള ഭാഗ്യം കൈവന്നില്ല.

'ജയ് ഹിന്ദ്' എന്ന മുദ്രാവാക്യത്തിന്റെ സൃഷ്ടാവായ ഈ കേരളീയൻ 1891 സെപ്റ്റമ്പർ 15-ാംനു- തിരുവനന്തപുരം

നഗരത്തിലെ ഒരു പാവപ്പെട്ട കുടുംബത്തിലാണ് ഭ്രജാതനായതു്. ഒരു പോലീസ് കോൺസ്റ്റബിളായിരുന്ന ചിന്നസ്വാമിപ്പിള്ളയും, നാഗമ്മാളമ്മയിരുന്ന മാതാപിതാക്കൾ. ഇന്നു് തിരുവനന്തപുരം വൈ. ഡബ്ലിയു. സി. ഏ കെട്ടിടം സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതിനു സമീപമായിരുന്ന ചെമ്പകരാമന്റെ ഗൃഹം. വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടി വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്തിരുന്ന ചെമ്പകരാമനു് പഠനവിഷയങ്ങളേക്കാളും കളികളിലും കായികാഭ്യാസത്തിലുമായിരുന്ന കൂടുതൽ താല്പര്യം. അന്നു് തിരുവനന്തപുരം ഗവൺമെണ്ടു് ഹൈസ്കൂളിൽ ചെമ്പകരാമന്റെ ഗുരുനാഥനായിരുന്ന, പരേതനായ റാവുസാഹിബു് ഒ. എം. ചെറിയാൻ പില്ലാലത്തെഴുതിയ ഒരു ലേഖനത്തിൽ തന്റെ ശിഷ്യനെക്കുറിച്ചു് ഇങ്ങനെ അനുസ്മരിച്ചിട്ടുണ്ടു്: "ഞാൻ തിരുവനന്തപുരം ഹൈസ്കൂളിൽ അദ്ധ്യാപകനായിരുന്ന കാലത്തു് ചെമ്പകരാമൻ, രണ്ടോ ഒരു വേള മൂന്നോ വർഷം ഒരേ ക്ലാസിൽതന്നെ എന്റെ ശിഷ്യനും, അനുസരണം കൊണ്ടു് എന്നെക്കുറിച്ചുള്ള പുരുഷപരമായ ഭക്തി എന്നിവനിമിത്തം എനിക്കു പ്രിയശിഷ്യൻ എന്ന പേരു സമ്പാദിച്ചവനും ആയിരുന്നു. ക്ലാസു് ഫോർത്തുഫോറമോ, ഫിഫ്ത്തു് ഫോറമോ എന്നു് ഇപ്പോഴും എനിക്കു നിശ്ചയമില്ല, ഞാൻ പഠിപ്പിച്ചപ്പോഴുള്ള ഇംഗ്ലീഷു്, ചരിത്രം മുതലായ വിഷയങ്ങളിൽ സാധാരണ വിദ്യാർത്ഥികളെ കവിഞ്ഞ സാമർത്ഥ്യവും വേറൊരു അദ്ധ്യാപകൻ പഠിപ്പിച്ചപ്പോഴുള്ള കണക്കുവിഷയത്തിൽ തുടരെത്തുടരെ സിദ്ധിച്ച പരാജയംനിമിത്തം ഒരേ ക്ലാസിൽ തന്നെ തുടരേണ്ടിവന്ന ദുർയോഗവും സിദ്ധിച്ച ഈ ശിഷ്യനെക്കുറിച്ചു് എനിക്കു സാമാന്യാധികമായ അനുകമ്പയും ഉണ്ടായിരുന്നു". ലോകമാന്യതിലകന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ ദേശീയത്വത്തിന്റെ അലയടി ഇന്ത്യയൊട്ടാകെ ആഞ്ഞടിച്ചിരുന്ന കാലഘട്ടമായിരുന്നു അതു്. ബാലനായ ചെമ്പകരാമനിലും സ്വാതന്ത്ര്യാവേശം അന്നു് അങ്കുരിക്കയുണ്ടായി.

പ്രസ്തുത ഘട്ടത്തിലാണ് ഈ ബാലന്റെ ശോഭനമായ പില്ക്കാലജീവിതത്തിനു തുടക്കമിട്ട വഴിത്തിരിവുണ്ടായതു്. ഉത്തര ഇംഗ്ലണ്ടിലെ ഒരു കുബേരകുടുംബാംഗവും ലോകസഞ്ചാരിയും പ്രാണിശാസ്ത്രത്തിൽ അപാരപണ്ഡിതനും കവിയുമായിരുന്ന മി. സ്മിക്ക്ലാണ്ട് ആയിടയ്ക്കാണ് തിരുവനന്തപുരത്തു വന്നതു്. ഒരു അരക്കിറുക്കന്റെ മട്ടിൽ തിരുവനന്തപുരത്തും പരിസരങ്ങളിലും അലഞ്ഞുതിരിഞ്ഞു് പ്രാണികളെ ശേഖരിച്ചിരുന്ന മി. സ്മിക്ക്ലാണ്ട് വിവിധതരം പ്രാണികളെ ശേഖരിച്ചുകൊടുക്കുന്നവർക്കു് നല്ല പ്രതിഫലം നൽകിവന്നിരുന്നു. മി. സ്മിക്ക്ലാണ്ടിന്റെ സഹായിയായി കൂടിയ ചെമ്പകരാമന്റെ ഉത്സാഹത്താലും പ്രസരിപ്പിനാലും ആകൃഷ്ടനായിത്തീർന്ന അദ്ദേഹം, താൻ മടങ്ങിപ്പോകുമ്പോൾ ചെമ്പകരാമനെ തന്റെ കൂടെ യൂറോപ്പിൽ കൊണ്ടുപോയി പഠിപ്പിക്കാമെന്നും നല്ലനിലയിലാക്കിത്തീർക്കാമെന്നും വാഗ്ദാനം ചെയ്തു. വളരെയധികം ആശങ്കകളോടും മനമില്ലാമനസ്സോടുംകൂടിയായിരുന്നു ചെമ്പകരാമന്റെ പിതാവു് വെള്ളക്കാരന്റെകൂടെ പോകാൻ മകനു് അനുമതി നൽകിയതു്. അങ്ങിനെ, ഹൈസ്കൂൾ വിദ്യാഭ്യാസം മുഴുമിക്കുന്നതിനുമുമ്പു് 1907 ൽ തന്റെ പതിനാറാമത്തെ വയസ്സിൽ ചെമ്പകരാമൻ മി. സ്മിക്ക്ലാണ്ടിനോടൊപ്പം കൊളംബുവഴി യൂറോപ്പിലേക്കു പോയി.

ഇറ്റലിയിലെത്തിയ ഉടൻതന്നെ മി. സ്മിക്ക്ലാണ്ട് ചെമ്പകരാമനെ നേപ്പിൾസിലെ ലാംഗ്വേജ് സ്കൂളിൽ ചേർത്തു. അവിടെവെച്ചു് പല യൂറോപ്യൻ ഭാഷകളിലും അദ്ദേഹം പാണ്ഡിത്യം നേടി. നേരത്തേതന്നെ ഇംഗ്ലീഷ്, മലയാളം, തമിഴ് എന്നീ ഭാഷകളും അറിയാമായിരുന്ന ചെമ്പകരാമൻ പില്ക്കാലത്തു് യൂറോപ്യൻ ഭാഷകളടക്കം പന്ത്രണ്ടു ഭാഷകളും കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ പ്രാണിയുള്ളവനായിത്തീർന്നു. സ്വിറ്റ്സർലണ്ട്, ഫ്രാൻസ്, ജർമ്മനി എന്നീ രാജ്യങ്ങളിലും അദ്ദേഹം വിദ്യാഭ്യാസം നടത്തി. ബർലിൻ സർവ്വകലാശാലയിൽനിന്നു്

സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിലും എഞ്ചിനീയറിങ്ങിലും അദ്ദേഹം ഡോക്ടറേറ്റ് കരസ്ഥമാക്കി.

വിദ്യാഭ്യാസാനന്തരം ജർമ്മനിയിൽ താമസമാക്കിയ ഡോ: ചെമ്പകരാമൻപിള്ള വളരെവേഗം അവിടത്തെ പൊതുജീവിതത്തിൽ പ്രശസ്തനായിത്തീർന്നു. മിടുക്കനായ ഒരു കൺസൾട്ടിങ്ങ് എഞ്ചിനീയർ എന്ന നിലയിൽ ഡോ: പിള്ള ജർമ്മൻ വ്യവസായവൃത്തങ്ങളിൽ പ്രഖ്യാതി നേടിയിരുന്നു. തങ്ങളുടെ കമ്പനികൾക്കുവേണ്ടി പുതിയ പദ്ധതികൾ സംഘടിപ്പിക്കുന്നതിനു് ജർമ്മനിയിലെ വ്യവസായപ്രമുഖർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉപദേശം തേടിവന്നു. ധാരാളം ധനം സമ്പാദിക്കാനും അദ്ദേഹത്തിനു കഴിഞ്ഞു.

വിദേശത്തെ താമസവും അനുഭവങ്ങളും, വിദേശഭരണത്തിൽനിന്നു തന്റെ മാതൃഭൂമിയെ വിമോചിപ്പിക്കണമെന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബാല്യകാലത്തെ ആഗ്രഹത്തെ കൂടുതൽ ദൃഢമൂലമാക്കുകയാണു് ചെയ്തതു്. ഒന്നാം ലോകമഹായുദ്ധമാരംഭിക്കുന്നതിനു മുമ്പു് സൂറിച്ചിൽ താമസിക്കുമ്പോൾ "ഇൻറർ നാഷനൽ പ്രോ ഇന്ത്യാ കമ്മറ്റി" എന്ന ഒരു പ്രസ്ഥാനം അദ്ദേഹം സംഘടിപ്പിക്കയും അതിന്റെ അദ്ധ്യക്ഷനായി പ്രവർത്തിക്കയും ചെയ്തിരുന്നു. "പ്രോ ഇന്ത്യ" എന്ന ഒരു പത്രവും അക്കാലത്തു് പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിരുന്നു. യുദ്ധം പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ തന്റെ ജോലികൾ ജർമ്മനിയിൽവെച്ചു തുടരുന്നതിനായി ഡോ: പിള്ള അങ്ങോട്ടു പോയി. ജർമ്മനിയിലെത്തിയശേഷം വീരേന്ദ്രചതോപാദ്ധ്യായ, ഏ. സി. എൻ. നമ്പ്യാർ, അബ്ബൂംഹാഫിസ്, ഡോ: പ്രഭാകർ, ഭൂപേന്ദ്രനാഥദത്ത, മുഹമ്മദ് ബക്കത്തുള്ള, ഹരിദയാൽ, രാജാ മഹേന്ദ്രപ്രതാപ് തുടങ്ങിയ ഭാരതീയ വിപ്ലവകാരികളുമായി ചേർന്നു് "ഇന്ത്യൻ ഇൻഡിപെൻഡൻസ് കമ്മറ്റി" അദ്ദേഹം രൂപവൽക്കരിച്ചു. ഈ കമ്മറ്റി ഒരു ഇൻഡോ-ജർമ്മൻ സന്ധിയിൽ ഒപ്പുവെച്ചു. അതിനുശേഷം അവർ ജർമ്മൻ വിദേശകാര്യാലയത്തോടു് ഔദ്യോഗികമായി ബന്ധപ്പെട്ടു് പ്രവർത്തിച്ചുപോന്നു. ബ്രിട്ടനുമായി ശത്രുതയിൽ

വർത്തിച്ചിരുന്ന ജർമ്മൻകാർ എല്ലാ ബ്രിട്ടീഷ് വിരുദ്ധശക്തി കൾക്കും സഹായവും പിൻതുണയും നൽകിവന്ന ഒരു കാലമാ യിരുന്നല്ലോ അതു്.

ഒന്നാം ലോകമഹായുദ്ധകാലത്തു് ഡോ: പിള്ള നടത്തി യിട്ടുള്ള രോമാഞ്ചജനകമായ ധീരകൃത്യങ്ങൾ ഐതിഹാസിക ങ്ങളാണു്. യൂറോപ്പിൽ താമസിച്ചിരുന്ന ഇന്ത്യക്കാരെ ഉൾക്കൊ ള്ളിച്ചുകൊണ്ടു് ജർമ്മൻ ഗവർമ്മേൻറിൻെറ സഹായത്തോടെ അദ്ദേ ഹം "ഇന്ത്യൻ നാഷനൽ വളണ്ടിയർ കോർ" സംഘടിപ്പിച്ചു. പിന്നീടു് ജർമ്മനിയിൽ യുദ്ധത്തടവുകാരായി പിടിക്കപ്പെട്ട ഇന്ത്യൻ പട്ടാളക്കാരെയും അതിൽ ചേർക്കുന്നതിൽ ഡോ: പിള്ള വിജയിച്ചു.

ജർമ്മൻ ഭരണാധികാരിയായ കൈസറുടെ സുഹൃത്തായി ത്തീർന്ന ഡോ: പിള്ള, കൈസറെ പ്രേരിപ്പിച്ചു് ഒരു അന്തർ വാഹിനി ഇന്ത്യൻ തീരങ്ങളിലേക്കയക്കുകയും അവിടങ്ങളിലെ ബ്രിട്ടീഷ് പട്ടാള സങ്കേതങ്ങളെ ആക്രമിക്കുകയും അങ്ങിനെ ഇന്ത്യൻ ഉപഭൂഖണ്ഡത്തിൽ ബ്രിട്ടീഷുകാർക്കു വളരെ നാശനഷ്ട ങ്ങൾ വരുത്തുകയും ചെയ്തു. യുദ്ധത്തിൻെറ മുഖ്യനേതൃത്തിൽ അനേ കം ബ്രിട്ടീഷ് പടക്കപ്പലുകൾ മുക്കിക്കളഞ്ഞു് ബ്രിട്ടനെ കിടി ലംകൊള്ളിച്ച "എംഡൻ" എന്ന പ്രസ്തുത അന്തർവാഹിനിക്കപ്പ ലിൻെറ രണ്ടാം കപ്പിത്താൻ എന്ന നിലയിൽ അദ്ദേഹം ഇന്ത്യൻ തീരങ്ങളിൽ വന്നിറങ്ങിയിട്ടുണ്ടു്. ഇന്ത്യയുടെ കിഴ ക്കേ തീരത്തു് ഒരു മുക്കുവൻെറ വേഷത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു്, മുക്കുവന്മാരുടെ ഇടയിൽ ചുറ്റിസഞ്ചരിച്ചു് അദ്ദേഹം ബ്രിട്ടീഷ് ഭരണാധികാരികൾക്കെതിരെ വിദ്വേഷമിളക്കിവിട്ടു. ബ്രിട്ടീ ഷ് ഗവർമ്മേൻറുമായി ഒട്ടും മമതയിലല്ലായിരുന്ന അന്നത്തെ കൊച്ചി മഹാരാജാവിനെയും ഡോ: പിള്ള രഹസ്യമായി സന്ദ ർശിക്കയുണ്ടായെന്നാണറിവ്.

ഡോ: പിള്ളയെ പിടിച്ചു കൊടുക്കുന്നവർക്കു് ഒരു ലക്ഷം ക. പാരിതോഷികം നൽകുന്നതാണെന്നു് ബ്രിട്ടീഷുകാർ പരസ്യ

പ്പെട്ടത്തിയെങ്കിലും ആക്ഷം പിടികൊടുക്കാതെ അദ്ദേഹം രക്ഷ പ്പെട്ടു.

ജർമ്മനിയിൽ മടങ്ങിവന്ന ശേഷം, ഫ്രാൻസിൽ യുദ്ധം ചെ യ്യുന്ന ഇന്ത്യൻ പട്ടാളക്കാരുമായി സമ്പർക്കത്തിലേപ്പെടുവാനുള്ള വഴികളദ്ദേഹം ആരാഞ്ഞു. ഇന്ത്യൻ പട്ടാളക്കാരുടെ കുടുംബ കാംക്ഷ മുകളിലൂടെ അദ്ദേഹം തന്നെ ഒരു വിമാനം പറപ്പിച്ചു കൊണ്ട് കറൻസിനോട്ടുകളും അടങ്ങിയ ലഘുലേഖകളും അവർ ക്കിടയിൽ വർഷിച്ചു. തങ്ങളുടെ വെള്ളക്കാരായ യജമാനന്മാ രെ വെടിഞ്ഞു് ജന്മദേശത്തു് തിരിച്ചു പോയി സ്വന്തം രാജ്യ ത്തിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യപ്രാപ്തിക്കുവേണ്ടി സമരം ചെയ്യുവാൻ ഇന്ത്യൻ പട്ടാളക്കാരോടു് ഈ ലഘുലേഖകളിൽ ആഹ്വാനം ചെയ്തിരുന്നു.

ഡോ: പിള്ളയും, നാടുകടത്തപ്പെട്ടവരും നാട്ടിൽ തിരികെ ചെല്ലാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്തവരുമായ മറ്റു ഭാരതീയ വിപ്ലവ കാരികളും ചേർന്നു് സ്വതന്ത്രഭാരതത്തിന്റെ ഒന്നാമത്തെ ഇട ക്കാല ഗവൺമേണ്ടു് 1915 ൽ സ്ഥാപിച്ചു. കാബൂൾ ആയി രുന്നു ഇതിന്റെ ആസ്ഥാനം. എങ്കിലും പ്രധാന പ്രവർത്തന ങ്ങളും സംഘടിപ്പിച്ചിരുന്നതു് ജർമ്മനിയിലായിരുന്നു ഈ ഗവ ൺമേണ്ടിൽ രാജാമഹേന്ദ്രപ്രതാപ് പ്രസിഡൻറും, മുഹമ്മദ് ബർക്കത്തുള്ള പ്രധാനമന്ത്രിയും, ഡോ: ചെമ്പകരാമൻപിള്ള വി ദേശകാര്യമന്ത്രിയുമായിരുന്നു.

ഇന്ത്യയുടെ സ്വാതന്ത്ര്യസമ്പാദനത്തിൽ മാത്രമല്ല, മറ്റിത ജനതകളുടെയെല്ലാം സ്വാതന്ത്ര്യം നേടുന്നതിലും തല്പരനായി രുന്നു ഡോ: പിള്ള. ജർമ്മനിയിലെ ദേശീയകക്ഷിയിൽ അദ്ദേ ഹത്തിനു അംഗത്വം നൽകപ്പെട്ടിരുന്നു. പ്രസ്തുത കക്ഷിയിൽ അക്കാലത്തു് അംഗമായ ഏക വിദേശീയൻ ഡോ: പിള്ള മാത്ര മായിരുന്നു. അമേരിക്കൻ ഗ്രന്ഥകാരനായ കേണൽ എഡ്വിൻ എമേഴ്സന്മായി സഹകരിച്ചു് "മർദ്ദിതജനതകളുടെ ലീഗ്" അദ്ദേഹം സംഘടിപ്പിച്ചു. പിന്നീടദ്ദേഹം ആഫ്രിക്കയിലേക്കു

പോകയും അവിടെവെച്ച് ഗാന്ധിജിയെ സന്ദർശിക്കയും, ചില ആഫ്രിക്കൻ നേതാക്കളുമായി സമ്പർക്കത്തിൽ ഏർപ്പെടുകയുമുണ്ടായി.

ഇക്കാലത്തെല്ലാം 'മാതാഹരി' എന്ന ചാരവനിതയെ ഡോ: പിള്ളയുടെ പിന്നാലെ ബ്രിട്ടീഷുകാർ നിയോഗിച്ചിരുന്നുവെങ്കിലും ആ വശ്യസുന്ദരിയുടെ കൂട്ടുക്കിൽപ്പെടാതെ അദ്ദേഹം ഒഴിഞ്ഞുമാറി. മാത്രമല്ല, അവളെ തന്റെ സഹായിയാക്കാനും അദ്ദേഹത്തിനു കഴിഞ്ഞുവത്രെ.

ഒന്നാം ലോകമഹായുദ്ധമവസാനിച്ചപ്പോൾ, പതിന്നാലു പോയിൻറുകളടങ്ങിയ വാഴ്സാ പ്രഖ്യാപനം യൂറോപ്യൻ ശക്തികൾ തയ്യാറാക്കി. അതിനെതിരെ ഉയർന്ന ഏക പ്രതിഷേധശബ്ദം ഡോ: പിള്ളയുടേതായിരുന്നു. അദ്ദേഹം സ്വന്തം നാട്ടുകാരുടെ പേരിൽ എട്ടു പോയിൻറുകളടങ്ങിയ മറെറാരു പ്രഖ്യാപനം പുറപ്പെടുവിച്ചു. ബ്രിട്ടീഷുകാർ ഉടൻതന്നെ ഇന്ത്യയിൽനിന്നു പിൻവാങ്ങുകയും നാട്ടുകാർക്കു അധികാരം കൈമാറുകയും വേണമെന്നു് അതിൽ ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്നു.

യുദ്ധം അവസാനിച്ചശേഷം യുദ്ധകാലത്തു് തങ്ങളോടു് സഹകരിച്ചു പ്രവർത്തിച്ച ഇന്ത്യക്കാരുംപ്പെടെയുള്ള വിദേശികൾക്കു് ജർമ്മൻ ഭരണാധികാരികൾ വലിയ പ്രതിഫലം നൽകുകയുണ്ടായി. താൻ ജർമ്മനിക്കു വേണ്ടിയല്ല, ഇന്ത്യയുടെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനുവേണ്ടിയാണു് പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നതെന്നു പറഞ്ഞു് ഡോ: ചെമ്പകരാമൻപിള്ള ജർമ്മൻകാരുടെ പാരിതോഷികം നിരസിക്കയാണു് ചെയ്തതു്. താമസിയാതെ ഇന്ത്യയുടെ അനൗദ്യോഗിക പ്രതിപുരുഷനായി ഡോ: പിള്ളയെ ജർമ്മൻകാർ പ്രഖ്യാപിക്കയും ആവിധത്തിലദ്ദേഹത്തെ ആദരിക്കയും ചെയ്തു.

വിദേശരാജ്യത്തു് ഇന്ത്യൻ സ്വദേശിവസ്സക്കളുടെ ആദ്യത്തെ പ്രദർശനം ഡോ: പിള്ളയാണു് സംഘടിപ്പിച്ചതു്. 1924 ൽ ലീപ്സിഗിലെ അന്താരാഷ്ട്രമേളയിലായിരുന്നു, ഈ പ്രദർശനം ഏർപ്പെടുത്തിയതു്. 1930 ൽ ബോംബെയിലെ

ഇന്ത്യൻ വാണിജ്യമണ്ഡലം, ബർലിനിലെ അവരുടെ ഔദ്യോഗികപ്രതിനിധിയായി അദ്ദേഹത്തെ നിയമിക്കയുമുണ്ടായി.

വിദേശത്തു ജീവിതകാലം മുഴുവൻ ചിലവഴിക്കേണ്ടിവന്ന ഡോ: പിള്ള, ഇന്ത്യയിൽനിന്നു വന്നിരുന്ന എല്ലാ നേതാക്കന്മാരുമായും സമ്പർക്കം പുലർത്തുന്നതിൽ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. മോട്ടിലാൽ നെഹ്റുവും ജവഹർലാൽ നെഹ്റുവുംകൂടി ബർലിൻ സന്ദർശിച്ച അവസരത്തിൽ ഡോ: പിള്ള അവരെ ചെന്നു കാണുകയും ഇന്ത്യൻ സ്വാതന്ത്ര്യസമരത്തോടനുഭാവമുള്ള ജർമ്മൻ നേതാക്കളെ അവർക്കു പരിചയപ്പെടുത്തിക്കൊടുക്കയും ചെയ്തു. വിതൽഭായ് പട്ടേൽ ജർമ്മനി സന്ദർശിച്ചപ്പോഴും ഡോ: പിള്ള അദ്ദേഹത്തെ ചെന്നുകണ്ടു. കേരളീയരോടദ്ദേഹത്തിനു പ്രത്യേക മമത തന്നെയുണ്ടായിരുന്നു. ജർമ്മനിയിൽ അക്കാലത്തു താമസിച്ചിരുന്ന പ്രസിദ്ധ വിപ്ലവകാരിയായ ഏ. സി. എൻ. നമ്പ്യാർ ഡോ: പിള്ളയുടെ അടുത്ത സുഹൃത്തും സഹപ്രവർത്തകനുമായിരുന്നു. 1926 ൽ ജർമ്മൻ സന്ദർശനവേളയിൽ തന്നെ പല വിധത്തിലും സഹായിച്ച ഡോ: പിള്ളയെക്കുറിച്ച് സർദാർ കെ. എം. പണിക്കർ ഇങ്ങനെ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്: "അന്നു ജർമ്മനിയിലെ പ്രമാണികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ സമുന്നതമായ സ്ഥാനം ചെമ്പകരാമൻപിള്ളയ്ക്കുണ്ടായിരുന്നു. പല വലിയ ആളുകളുമായി അദ്ദേഹം എന്നെ പരിചയപ്പെടുത്തി. ബാല്യത്തിൽ ഉപേക്ഷിച്ചു പോന്ന സ്വദേശത്തെപ്പറ്റി പറയുമ്പോഴം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കണ്ണു നിറയുമായിരുന്നു."

1933 ൽ വിയന്നയിൽവെച്ചാണു് ഡോ: പിള്ളയും നേതാജി സുഭാസ് ചന്ദ്രബോസും തമ്മിൽ കണ്ടുമുട്ടിയതു്. ഇന്ത്യൻ സ്വാതന്ത്ര്യസമരചരിത്രത്തിലെ നിർണ്ണായകമായൊരു കൂടിക്കാഴ്ചയായിരുന്നു ഇതെന്നു പറയാം. ഇരുവരും ദീർഘമായ കൂടിയാലോചനകൾ നടത്തി. ഏഷ്യയിലെ എല്ലാ വിപ്ലവകക്ഷികളുമായി സമ്പർക്കത്തിലേർപ്പെടാനും അവരെ ജാഗ്രതകരാക്കാനും

ഡോ: പിള്ള നേതാജിയോട്ട് ആവശ്യപ്പെട്ടതായി ഈ കൂടിയാലോചന സംബന്ധിച്ച് ലഭ്യമായ രേഖകളിൽനിന്നു കാണാൻ കഴിയും. വീണ്ടുമൊരു ലോകമഹായുദ്ധമുണ്ടാകാൻ പോകുകയാണെന്നും, യുദ്ധമാരംഭിക്കുമ്പോൾ നേതാജി ഇന്ത്യയിൽനിന്നും ജർമ്മനിയിലെത്തി ബ്രിട്ടീഷ് സാമ്രാജ്യത്തിനെതിരേയുള്ള അന്തിമ സമരത്തിനു നേതൃത്വം നൽകണമെന്നും ഡോ: പിള്ള നേതാജിയോട് പറഞ്ഞു. ബ്രിട്ടന്റെ ശത്രുക്കളിൽനിന്നും സഹായം നേടി സായുധസമരത്തിലൂടെ ഇന്ത്യയെ വിമോചിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു പരിപാടി ഡോ: ചെമ്പകരാമൻപിള്ള ആസൂത്രണം ചെയ്തിരുന്നതു് അദ്ദേഹം ബോസിനു് വിവരിച്ചുകൊടുക്കുകയും ആ പദ്ധതി പ്രായോഗികമാക്കാൻ ബോസ് നിശ്ചയിക്കുകയും ചെയ്തുവെന്നാണറിവു്. അങ്ങിനെയായിരുന്നു വിദേശത്തുവെച്ച് 'ഇന്ത്യൻ നാഷനൽ ആർമി' (ഐ. എൻ. എ.) രൂപവല്ക്കരിക്കാൻ ബോസ് തയാറായതു്.

ഇതിനിടയ്ക്കു് ഡോ: പിള്ള വിവാഹിതനായിക്കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആശയങ്ങൾക്കും ജീവിതത്തിനും അനുരൂപയായ, ധീരയും ദേശസ്നേഹിയുമായ, ഒരു വനിതയായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പത്നി ശ്രീമതി ലക്ഷ്മിബായ്. ഒരു മഹാരാഷ്ട്രയുവതിയായ അവർ ബാല്യത്തിൽതന്നെ റഷ്യക്കാരിയായ വളർത്തമ്മയോടൊപ്പം ഇന്ത്യയിൽനിന്നു റഷ്യയിലെത്തുകയും പിന്നീടു് ജർമ്മനിയിലെത്തി താമസിക്കാൻ നിർബ്ബന്ധിതയാകയും ചെയ്തു. ബർലിനിൽവച്ചാണവരുമായി ഡോ: പിള്ള പരിചയപ്പെട്ടതു്. താമസിയാതെ അവരുടെ വിവാഹവും നടന്നു. വിവാഹവേളയിൽ ജർമ്മനിയിലുണ്ടായിരുന്ന പല ഇന്ത്യൻ നേതാക്കളും സുഹൃത്തുക്കളും സന്നിഹിതരായിരുന്നു. പണ്ഡിത മാളവ്യയെപ്പോലുള്ള പല നേതാക്കന്മാരും ഇന്ത്യയിൽനിന്നു് ആശംസാ സന്ദേശങ്ങളയക്കയും ചെയ്തിരുന്നു.

തികഞ്ഞ ദേശീയവാദിയും വിപ്ലവകാരിയും ആയിരുന്ന ഡോ: ചെമ്പകരാമൻപിള്ള, കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് ആശയഗതികളോട്ട്

യോജിക്കാത്ത ഒരാളായിരുന്നു. തന്മൂലം വിപ്ലവകാരികളായ ചില സുഹൃത്തുക്കളും അദ്ദേഹവുമായി തെറ്റിപ്പിരിയുകയുണ്ടായി. എം. എൻ. റോയ് തന്നെ ഒരവസരത്തിൽ ഡോ: പിള്ളയുടെ കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരോധത്തെ പരിഹസിച്ചിട്ടുണ്ട്. എങ്കിലും വിദേശങ്ങളിലെ ഇന്ത്യൻ വിപ്ലവകാരികളുംക്കിടയിൽ ഡോ: പിള്ളയ്ക്കുണ്ടായിരുന്ന സ്വാധീനശക്തിയേയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിർഭയത്വത്തേയും റോയി പ്രശംസിക്കാൻ മടിച്ചിട്ടുമില്ല.

ജർമ്മൻ ഭരണാധികാരിയായിത്തീർന്ന ഹിറ്റ്ലറോട്, കൈസറോടെന്നപോലെതന്നെ ഡോ: പിള്ള സൗഹൃത്ബന്ധം പുലർത്തിപ്പോന്നിരുന്നു. പക്ഷേ, നാസി കക്ഷിക്കാരുടെ എല്ലാ ആശയങ്ങളോടും പ്രവർത്തനങ്ങളോടും അദ്ദേഹം യോജിച്ചില്ല. ഈ ക്രമത്തിൽ അകൽച്ചയ്ക്കു വഴിതെളിച്ചു. ഒരു സന്ദർഭത്തിൽ വെച്ച് ഇന്ത്യക്കാർ സ്വയംഭരണത്തിനു് അർഹരല്ലെന്നും, വിദേശികളുടെ ഭരണമാണു് ഇന്ത്യ അർഹിക്കുന്നതെന്നും ഹിറ്റ്ലർ പ്രസ്താവിച്ചപ്പോൾ, അവിടെയുണ്ടായിരുന്ന ഡോ: പിള്ള, അപമാനകരമായ ഈ പ്രസ്താവനയെ വെല്ലുവിളിക്കാനുള്ള ചങ്കൂറ്റം പ്രകടിപ്പിച്ചു. ഈ ഹിറ്റ്ലർക്കു് ഒട്ടും രസിച്ചില്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. സർവശക്തനായിരുന്ന ഹിറ്റ്ലറോട് എതിരിടാൻ ആരും ധൈര്യപ്പെടാത്ത ഒരു കാലത്താണു്, ജർമ്മനിയിൽവെച്ച് വിദേശീയനായ പിള്ള ഈ സാഹസത്തിനു മുതിർന്നതു്.

ഈ സംഭവം വളരെ വേഗം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അന്ത്യത്തിനു വഴിതെളിച്ചു. 1933 ഒടുവിൽ അദ്ദേഹം രോഗബാധിതനായി. നാസികളാലും അവരുടെ അനുകൂലികളാലും ചുറ്റപ്പെട്ട ഡോ: പിള്ള, സാവധാനത്തിലുള്ള വിഷബാധകൊണ്ടാണു് രോഗഗ്രസ്തനായിത്തീർന്നതെന്നു് വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്നു. ജർമ്മനിയിലെ ചികിത്സകൊണ്ടു് ഫലമില്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹം പത്നീസമേതനായി ഇറ്റലിയിലേക്കു പോയി. അവിടത്തെ ചികിത്സയിൽ രോഗവിമുക്തി കണ്ടുതുടങ്ങിയ അവസരത്തിലാണു് ജർമ്മനിയിലുള്ള തന്റെ സ്വത്തുക്കളും ഹിറ്റ്ലറുടെ

ഉത്തരവനുസരിച്ച് കടത്തിനു് ലേലംചെയ്തു് വിറ്റതായുള്ള വാർത്ത അദ്ദേഹത്തിനു കിട്ടിയതു്. ഹതാശനായെങ്കിലും ഡോ: പിള്ള ഉടൻതന്നെ ജർമ്മനിയിൽ കുതിച്ചെത്തി. തന്റെ വസ്തുക്കളും കെട്ടിടങ്ങളും മാത്രമല്ല വിലപിടിച്ച ശാസ്ത്രീയോപകരണങ്ങളും അമൂല്യമായ കലാശേഖരങ്ങളും നിസ്സാരമായ വിലയ്ക്കു് അധികൃതർ വിറ്റുകളഞ്ഞതായി അദ്ദേഹം കണ്ടു. അവയിൽ ചിലതെങ്കിലും പണം കൊടുത്തു വീണ്ടെടുക്കാൻ അദ്ദേഹം അധികൃതരുടെ സഹായം തേടിയെങ്കിലും അവർ നിസ്സഹായരായി കൈമലർത്തുകയാണു് ചെയ്തതു്.

രോഗബാധയാൽ ദുർബ്ബലനും, ശിഥിലഹൃദയനുമായിത്തീർന്ന ചെമ്പകരാമൻപിള്ളയ്ക്കു്, ഏതാണ്ടു് കാൽനൂറ്റാണ്ടു കാലം സ്വന്തം വീടുപോലെ താൻ കണക്കാക്കിയിരുന്ന ജർമ്മനിയിൽ ഇനി സ്ഥാനമില്ലെന്നു് ബോദ്ധ്യംവന്നു. എങ്കിലും ജർമ്മനിയിൽതന്നെ കിട്ടാവുന്ന ചികിത്സയ്ക്കു ശ്രമിക്കാമെന്നു തീരുമാനിച്ചു് ഒരു വീടെടുത്തു താമസമാക്കി. ഒരു ദിവസം സന്ധ്യയ്ക്കു് വീട്ടിലേക്കു മടങ്ങുമ്പോൾ ഒരു സംഘം നാസികൾ അദ്ദേഹത്തെ ആക്രമിച്ചു് ബോധരഹിതനാക്കി നിലംപതിപ്പിച്ചു. പ്രഷ്യൻ സ്റ്റേറ്റ് ഹോസ്പിറ്റലിൽ ചികിത്സയ്ക്കായി പ്രവേശിപ്പിച്ച ഡോ: പിള്ളയ്ക്കു് അവിടെ ശരിയായ ചികിൽസ ലഭിച്ചില്ല. അവിടെവെച്ചു് സംശയകരമായ പരിതഃസ്ഥിതികളിൽ 1934 മേയ് 26-ാംനു- തന്റെ 43-ാം വയസ്സിൽ ആ ധീരനായ ദേശസ്നേഹി അന്ത്യശ്വാസം വലിച്ചു.

ഭർത്താവിന്റെ എല്ലാ ക്ലേശങ്ങളിലും അദ്ദേഹത്തോടൊപ്പം നിന്ന ധീരയായ ലക്ഷ്മിബായിയ്ക്കു് ഡോ: പിള്ളയുടെ ഭൗതികാവശിഷ്ടങ്ങളും വീണ്ടെടുക്കുന്നതിനുതന്നെ വളരെ ക്ലേശങ്ങളും സഹിക്കേണ്ടിവന്നു. ഭർത്താവിന്റെ ചിതാഭസ്മപേടകവുമായി 1935 ൽ അവർ ഇന്ത്യയിൽ തിരിച്ചെത്തി. ബോംബെയിൽ ഉള്ള അവരുടെ വസതിയിൽ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചിത്രത്തിനു കീഴിൽ ചിതാഭസ്മപേടകവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഹെൽറ്റും

ഹാറും അമൂല്യനിധിപോലെ അവർ ഇന്നും സൂക്ഷിച്ചുവെച്ചിരി ക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതത്തെയും പ്രവർത്തനങ്ങളെയും കുറിച്ചുള്ള ഏതാനും ലഘുലേഖകളും അവയോടൊപ്പം വെച്ചി ട്ടുള്ളതായി കാണാം. സ്വതന്ത്രഭാരതത്തിന്റെ ഒരു പടക്കപ്പ ലിൽ തന്റെ ഭർത്താവിന്റെ ചിതാഭസ്മം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജന്മ സ്ഥലമായ തിരുവനന്തപുരത്തു് കൊണ്ടുപോയി നിക്ഷേപിക്ക ണമെന്നാണു് മിസ്സിസ് പിള്ളയുടെ ആഗ്രഹം. പക്ഷേ ഇന്നേ വരെയും അതു സഫലമായിട്ടില്ല.

—:—:—

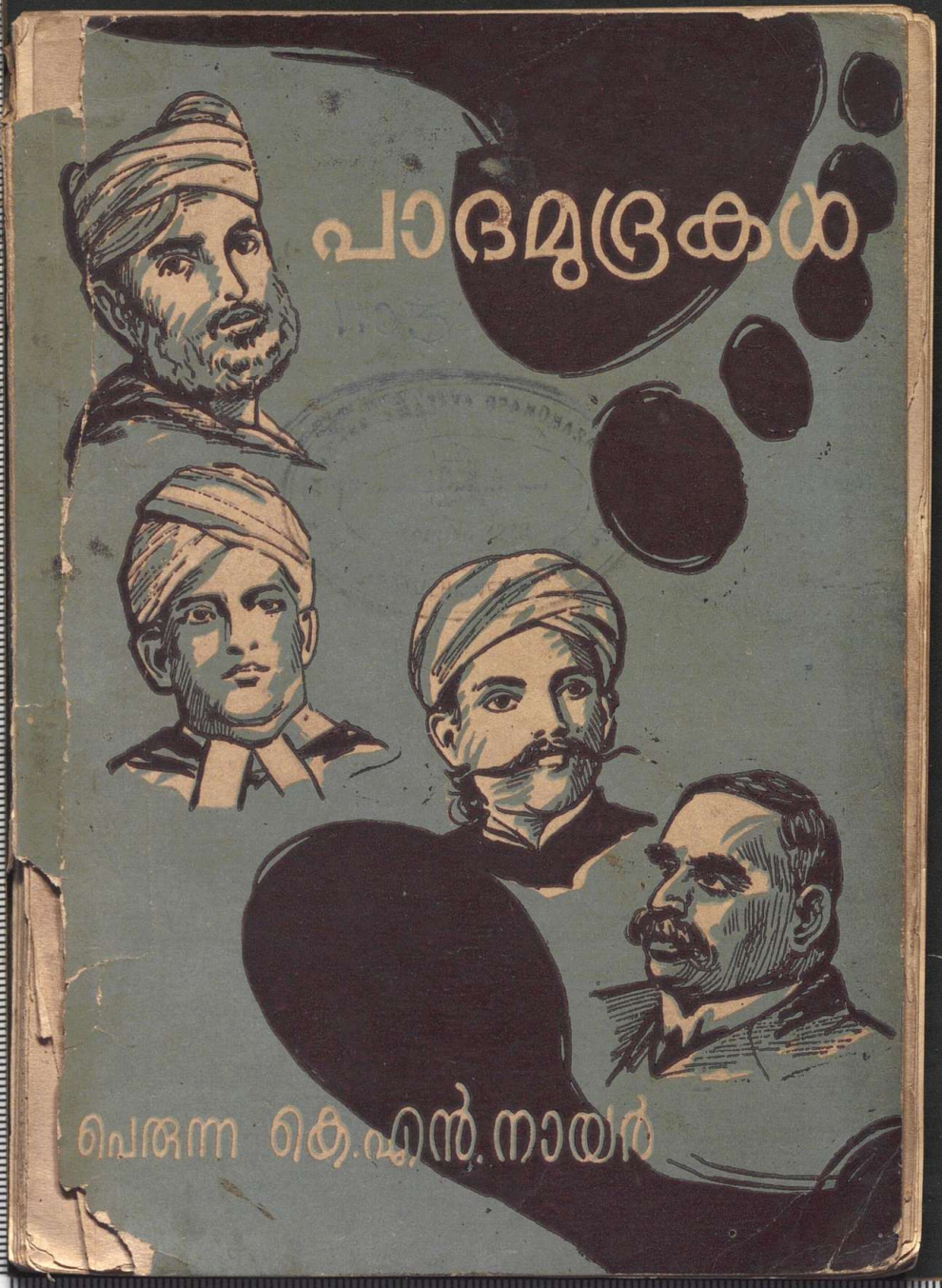
1103 260

പാദമുദ്രകൾ

പെരുന്ന കെ. എൻ. നായർ

കാലമാകുന്ന മണൽപ്പുറപ്പിൽ മായാത്ത പാദമുദ്രകൾ അവശേഷിപ്പിച്ച മൺമറഞ്ഞ ആറു മഹദ് വ്യക്തികളുടെ ജീവചരിത്രങ്ങളാണീ ഗ്രന്ഥത്തിൽ. കോലത്തുനാട്ടിലെ ഒരു കുഗ്രാമത്തിൽ ജനിച്ച വളന്നയാളെങ്കിലും പഞ്ചാബിൽ മന്ത്രിയായിരുന്നു ഹിമാലയസാനുക്കൾവരെ കേരളത്തിന്റെ പ്രശസ്തി വ്യാപിപ്പിച്ച ശങ്കരനാഥ ജോത്സ്യരും, ഇന്ത്യൻ നാഷണൽ കോൺഗ്രസ്സിന്റെ ഇന്നേവരെയുള്ള ചരിത്രത്തിൽ പ്രസിഡണ്ടായിരുന്നിട്ടുള്ള ഏക മലയാളിയും വൈസ്രോയിയുടെ എക്സിക്യൂട്ടീവ് കൌൺസിലംഗവുമായിരുന്ന സർ സി. ശങ്കരൻനായരും, ആദർശപ്രേമിയായ സ്വാതന്ത്ര്യഭടനും പത്രപ്രവർത്തകനും ഗാന്ധിജിക്കുപോലും മാർഗ്ഗദർശകനുമായിരുന്ന ബാരിസ്റ്റർ ജി. പി. പിള്ളയും, കഴിഞ്ഞ നൂറാണ്ടിലെ അതികായന്മാരിലൊരാളും ആരുടെ മുമ്പിലും തലകനിക്കാത്തവനുമായിരുന്ന ഡോ: ടി. എം. നായരും, ഇന്ത്യയ്ക്കു പുറത്ത് ആദ്യത്തെ വിപ്ലവഗവമെന്റു സ്ഥാപിക്കയും ഹിറ്റ്ലറെപ്പോലും ഒറ്റയ്ക്കുതിക്കയും ചെയ്ത ധീര ദേശാഭിമാനിയായ ഡോ: ചെമ്പകരാമൻപിള്ളയും കേരളത്തിന്റെ മണ്ണിൽ പിറന്നു വളന്നവരാണ്. കേരളത്തിലല്ല ജനിച്ചതെങ്കിലും കേരളീയരിലും കേരളീയനായി ജീവിച്ച് മലയാളത്തിലെ ആദ്യത്തെ അച്ചടിശാലയും പ്രസിദ്ധീകരണശാലയും വർത്തമാനപത്രവും ആരംഭിച്ച ദേവജി ഭീമജിയും ഇക്കൂട്ടത്തിലുണ്ട്.

വിതരണം
കറന്റ് ബുക്സ്
തൃശ്ശൂർ.

Indic Digital Archive Foundation
gpura.org